

lokalne Ajdovščina

SE JE ZČNU DECEMBR...

...ZTU SMO SZ FMILJU OBEJSLI
LUČKE...

...POSTAULI SMREJKCU...

... SPEKLI PIŠKOTKE...

...IN GLEDLI BOŽIČNE KLASIKE.

@karolinaumetnina

Leone

*Stopimo vse slabe občutke
in si posladkajmo praznične trenutke.*

**Vljudno vabljeni v naši dve Leone trgovini
v Ajdovščini (Cesta 5.maja 5, 5270 Ajdovščina)
in Novi Gorici (Erjavčeva ulica 45, 5000 Nova Gorica)**

VSEBINA

december 2020

- 04 METAMORFOZA** | tekst PETRA MIKLAUŽIČ: Šele ko bomo ukrotili koronavirus, se bomo lahko ljubeče posvetili ljudem okoli nas.
- 05 IRENA GATEJ** | tekst MATJAŽ JAZBAR: Irena Gatej od leta 2008 v Sloveniji deluje v filmski produkciji kot tajnica režije ali asistentka.
- 08 O KRUHU V VIPAVSKI DOLINI** | tekst ODDELEK ZA GOSPODARSTVO IN RAZVOJNE ZADEVE OBČINE AJDOVŠČINA: Na Slovenskem je vsakdanji ali praznični kruh vedno predstavljal pojem za hrano.
- 12 MLINOTEST VLAGA V PRIHODNOST** | tekst INFO@MLINOTEST.SI: Investirati danes pomeni ustvarjati pogoje za delo jutri in pojutrišnjem.
- 15 PUM-O ZA SVOJIH 20 LET PREJEL JUBILEJNO PRIZNANJE ŽUPANA OBČINE AJDOVŠČINA** | tekst MENTORICE PROGRAMA PUM-O AJDOVŠČINA
- 16 EVROPSKI PROJEKTI V OBČINI AJDOVŠČINA** | tekst TINA VELIKONJA: Do učinkovitejšega črpanja evropskih sredstev s povezovanjem
- 18 MOJCA REMŠKAR PLANINC** | tekst TINA VELIKONJA: »Svojih delovnih uspehov ne štejem v številu sklenjenih pogodb in podpisanih sklepov.«
- 22 9 NAPAK PRI NAČRTOVANJU KUHINJE** | tekst NINA VODOPIVEC
- 24 LUKA JEJČIČ** | tekst TINA VELIKONJA: »Poleg odnosa do okolja bomo morali v prihodnje dvigniti tudi kulturo sobivanja.«
- 26 EVA MERMOLJA** | tekst NEJA FAKIN: »Razvoj zaposlenih je tek na dolge proge – gre za proces, ki mora biti nenehno vpeljan v podjetje.«
- 28 ROD RAZVIJA OKOLJE DOMA** | tekst ROD AJDOVŠČINA
- 29 SAUDADE** | tekst URŠKA PODOJSTRŠEK: Kolumna.
- 30 AROVIVA** | tekst AROVIVA
- 34 MOJA VIPAVSKA DOLINA** | tekst TIC AJDOVŠČINA: Čas je, da jo bolje spoznamo.
- 38 PANDEMIČNI ČAS SAMSKE ŽENSKE** | tekst KATJA KRALJ: Kolumna.
- 39 NOTRANJI ČAS** | tekst BOJAN BIZJAK: Kolumna.
- 40 SMAAL TOKK** | tekst MATJAŽ JAZBAR: Leksikon.
- 41 MARKO BRATUŠ** | tekst MATJAŽ JAZBAR: Leksikon.
- 42 IVI & EDVARD SVETLIK** | tekst MATJAŽ JAZBAR: Umetnost življenja z ljubeznijo do Rebule.
- 46 NA ZDRAVJE! S PRIMORSKIMI VINI** | tekst ANIKA VELIŠČEK
- 48 NAJNOVEJŠA DOGNANJA O KORONAVIRUSU IN RAKU** | tekst ANIKA VELIŠČEK
- 50 VPRAŠANJA BREZ ODGOVOROV** | tekst VLASTA ILJIČ BRECELJ: Kdaj bomo zmogli stopiti iz okvirjev utečenega stanja in poiskati boljše rešitve?
- 52 POLONA BRATINA** | tekst TONJA FERJANČIČ: Intervju z vodjo programa v MKC Hiša mladih, v katerem boste izvedeli vse o delu z mladimi.
- 54 STOJAN KOREN** | tekst MIRALEM MURATOVIČ
- 56 KRIŽANKA**

906**Izdajatelj**

Zavod DISISDIS - zavod za medijske dejavnosti, Ajdovščina
Bevkova ulica 11,
5270 Ajdovščina

Odgovorna oseba izdajatelja
Matjaž Jazbar

Uredništvo

Zavod DISISDIS, Ajdovščina
Bevkova ulica 11,
5270 Ajdovščina

Odgovorni urednik
Matjaž Jazbar

Tisk

Grafica Goriziana

Naklada

6600

Razširjanje

Brezplačna distribucija v vsa gospodinjstva na območju občine Ajdovščina.

Naslovnica

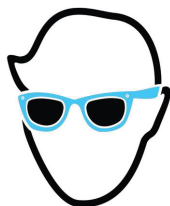
Karolina Marušič
@Karolinaumetnica

Oblikovanje

Tea Goljevšček

Medij Lokalne Ajdovščina je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 2127.

UVODNIK

SRČNO 2021!

Pred vami je tretja letošnja tiskana številka Lokalnih Ajdovščina. Torej ena več kot v prejšnjem letu. Kar je pravzaprav edina dobra novica v tem uvodniku. No, kakor za koga. Za mnoge letošnje leto ni bilo ravno nekaj najboljšega, se pa najdejo tudi takšni, ki so z letom 2020 kljub vsemu zelo zadovoljni. Pravzaprav teh izjem niti ni tako malo. Kar je tudi dobra novica. Vedno je treba iskati pozitivne plati in rešitve.

Ko smo v začetku februarja pričeli s pripravo prve letošnje tiskane številke, smo prvič slišali za »nek« virus in ob tem zamahnili z roko. Ah, to je spet ena »kitajska fora«. Ko je bila vsebina pripravljena nam je šlo že pošteno za nohte in pravi mali podvig je bil revijo pripeljati iz tiskarne v Stari Gorici do pošte v Ajdovščini. Meja med državama je bila že zaprta. Je pa revija marsikomu popestrila dolgčas ob prvem »karantenovanju«.

Nato smo avgusta pričeli razmišljati o drugi številki. Ravno, ko smo se vrnili z dopustovanja na rajskih hrvaških plažah. In bili znova prepričani, da je virus premagan, saj smo navsezadnje zmago proslavili s preletom vojaških letal. A ko je druga številka, v začetku oktobra, prišla do občank in občanov Ajdovščine, smo že veselo jahali na drugem valu.

V začetku novembra smo se »vrgli« v tretjo številko in nekako računali, da bo december vesel, kot se za december spodobi in bomo z revijo nazdravljali novi zmagi nad virusom. No, kot kaže bo revija znova »le« popestritev dolgčasa ob drugem, tokrat prazničnem »karantenovanju«.

Nekje februarja bomo pričeli s pripravo naslednje številke. Takrat se bomo ravno vrnili s smučarskega dopusta v zasneženih Dolomitih, otroci bodo znova v šolskih klopeh, spet bo možno srkati kavico na ajdovskem placu, nekateri boste že razmišljali o prvomajskih počitnicah, ajdovski stadion bo pokal po šivih ob spremljanju drugoligaških nogometnih bojev, mladi se bodo vrnili v diskoteke, malce manj mladi pa bodo znova brezskrbno uživali upokojenske radosti.

Morda pa res.

Želimo vam super leto 2021, predvsem pa polno zdravja in medsebojnih druženj.

MATJAŽ JAZBAR, ODGOVORNI UREDNIK

YouTube

geodela

GEODELA

Marko Breščak s.p.
geodetske storitve, svetovanje

UGODNO in ZANESLJIVO!

- GEODETSKI NAČRT ZA DGD
- DOLOČITEV MEJE PARCELE
- PRIDOBITEV HIŠNE ŠTEVILKE...

041 283 829

Goriška c. 25a, Ajdovščina
e-mail: info@geodela.si
splet: www.geodela.si

Primorski val

Vaše zgodbe
pikemo že

50 let

www.primorski-val.si

Primorski val, nekdanji Radio Cerklje, je prvi primorski letnični radio, ki se je 3. januarja 1971 pridružil sedmerici podobnih radijev, ki so že krojili podobo tedanje slovenske medijske krajine.

Velika različna samostojna zvežba je nekaj posebnega – potreba sodnega pazničenja prebivalcev zasvetlih valov po informiranju na eni strani, na drugi pa tehnično znanje uspešnih radioamaterjev in ključno izobraževanje, ki se je kapljalo v tovarnah, šolah in drugih sredstvih.

Radio Cerklje je dolga leta deloval na povsem amaterski osnovi, a je ustvarjal vsebinski program, ki se je glede na teženje razmere združeval s povsem profesionalnimi mediji.

Novinarji, voditelji in tehničarji v svoji zgoštevini doživeli veliko poudarjenih dogodkov, žal tudi največjina število nesrečnih, kjer je pravečasno obveščanje ključnega pomena. Spominimo se kar treh potresov v Posočju, velikih poplavi, tragičnega plazja v Logu pod Mangartom.

Zelo pomembna je bila edinstvena podoba ekipe v začetku devetdesetih v Kobaridu. Pa nekaj letih sta se oba radia našla in sestavila soustvarjalnika mrežo Primorski val.

Med zadržani uspešnimi preloženimi obdobji lahko posebej izpostavimo širitev naše slišnosti na območje zgornje Vipavske doline in Bialke gorpe.

Velikj arne bili nekaj posebnega. Tudi zato, ker nikoli nismo bili napredaj. Ne v gospodarstvu, že najmanj v političnem smislu. Velikj ščema svoje živimo, samostojne in neodvisno pot. Tolčne si želi tudi povsem pravečasna ekipa, ki bo program Primorskega vala ustvarjala v naslednjih desetletjih.

METAMORFOZA

TEKST PETRA MIKLAUŽIČ

Leto 2020 se je začelo kot običajno. Utečeni v rutinah smo se zatekali v kraje, za katere lahko danes rečemo, da so več kot le neskončno udobni. Ne da bi se dobro zavedali, je bila predvidljivost temelj naše varnosti. Budilka, jutranja prha, razvažanje otrok v vrtce in šole ter prihod na delovno mesto so tisti majhni dogodki, zaradi katerih so bili dnevi normalni. Po drugi jutranji kavi in prvih opravljenih zadolžitvah je ob bežnem klepetu s sodelavcem sledil zdrs prsta med novosti svetovnega spleta. Če ne drugje, smo tam zanesljivo našli svoje potrebe. Spretno načrtovani popoldnevi so se prepletali z obiski športnih dvoran, trgovskih centrov, kulturnih prireditev in restavracij. Dnevi so bili kratki in jedrnaty ter polni sladkega balasta. Želje so se rojevale na vsakem koraku in na vsakem naslednjem so bile tudi uresničene. Med klepetom s prijateljico ali ob brezskrbnem obisku družbenih omrežij smo lahko mimogrede spoznali, da nujno potrebujemo nova oblačila za fitness, karto za koncert, čevlje za gledališče ali letalsko karto, ki nas bo popeljala v lepše kraje. Vse to je bilo brez dvoma preprosto dosegljivo. Svet je bil širok in poln bogate izbire. Nekje daleč je odmevala novica o novem virusu in s spremljajočo dramo je vse zvenelo kot znanstveno fantastični film, ki se nas gotovo ne tiče. S približevanjem neznanega smo se ljudje vedno bolj spoprijemali tudi s svojim strahom. Koronavirus je svoj uničevalni pohod pospremil še z mnogimi drugimi družbenimi spremembami in prinesel spoznanje, da na te turbulence nismo pripravljeni.

Danes so dnevi dolgi in zapolnjeni z golim bivanjem. Zdi se, da je med tem letom minila vsa neskončnost. Marsikaj je drugače in pomembne stvari, ki so bile na dosegu roke, so postale težko dostopne. Naše potrebe zdaj tiho kalijo, potešitve se izmikajo in od nas zahtevajo ustvarjalnost znotraj domačih okvirov. Ne samo udobje, tudi življenjsko pomembna opravila, kot je obisk zdravnika, so postala misija nemogoče. Ni več veliko tistega, kar bi ostalo med človekom in njegovo tesnobo. Obvladljivi nemir je pri veliko ljudeh zamenjala mračna negotovost.

Mnogi med nami so v neugodnih razmerah bivali že pred prihodom koronavirusa. Nestabilne življenjske okoliščine jih spremljajo že dalj časa. Živijo v negotovosti, ali bo jutrišnji dan postregel s toplo hrano, oblekel njihove najmlajše in poravnal položnice, ki se nabirajo v nabiralnikih. Življenjski in delovni pogoji, ki so jim izpostavljeni, pošteno načenjajo njihovo zdravje, zato mnoge pestijo težke ali celo neozdravljive bolezni. Zaradi pomanjkanja informacij in sredstev se z njimi manj uspešno spoprijemajo. Čeprav smo o dogajanju okoli sebe dobro obveščeni, se kot družba z dejanji nismo dovolj učinkovito odzvali. Tegobe najranljivejših se že dolgo vrtijo v začaranem krogu in videti je, da si nihče zares ne prizadeva izboljšati njihovega položaja. Zanje so se okoliščine ob prihodu koronavirusa še poslabšale.

Na drugi strani so se za nas spremenjene življenjske razmere hinavsko razlezle v pore vsakdana. Prikrajšale so nas za tiste občutljive malenkosti, ki skupaj držijo velike stvari. Zamenjal se je ritem dneva

in koordinate na zemljevidu so se skrčile. Utrujenost zaradi hitenja po opravkih smo zamenjali z utesnjenostjo med štirimi stenami. Skoraj povsem brez družbene animacije smo se znašli osamljeni v naročju svojih misli. Dnevi so si podobni in gosto prepleteni s skrbmi. Naše potrebe se ne vrtijo več okoli izbire pristočasnih pobegov, temveč so se zmeščale do bistva, ko nam je postalo jasno, da pristnemu človeškemu stiku preprosto ne moremo ubežati. Naša intimnost ima strašljive podobe. Po eni strani nemoč, ker so nam najbližji nedosegljivi, in po drugi strani nasičenost lastnega doma. Bežen stik z neznanecem, ki mu želimo predati košček sebe, je prerasel v iluzijo svobode.

Čeprav skoraj leto dolgo radikalno preživljanje časa s samim seboj ni bila naša osebna izbira, si lahko naposled tudi v tem zadnjem mesecu vzamemo nekaj dragocenih trenutkov in temeljito premislimo, kakšne odnose si želimo v prihodnosti. Čakajoč, da se spet srečamo z vsemi znanimi in manj znanimi neznanci, moramo za oblikovanje kakovostnih odnosov najprej dobro poznati svoje prave potrebe. Šele nato in ko bomo ukrotili koronavirus, se bomo lahko ljubeče posvetili ljudem okoli nas. Najprej tistim najbližjim, ki jih že dolgo želimo objeti, in nato še tistim, ki našo pomoč nujno potrebujejo. Ker še pomembneje kot to, kar prejemamo, je to, kar dajemo. 📍

© foto: Freepik

© foto: Urša Premik

IRENA GATEJ

Irena Gatej, Ajdovka po rodu, ki si je dom ustvarila v Domžalah, je diplomirala na filmski šoli v Zlínu na Češkem, od leta 2008 pa v Sloveniji deluje v filmski produkciji kot tajnica režije ali asistentka. Vse bolj se posveča tudi lastnim filmskim projektom in je tik pred diplomom na Akademiji umetnosti v Novi Gorici. Ravno pravnja sogovornica o položaju slovenskega filma, ki mu v teh dneh ne cvetijo ravno rožice.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

📍 Če bi zavrteli čas eno leto nazaj in bi se sedaj pogovarjali o razmerah na področju slovenskega filma, o čem bi govorili?

Govorili bi o tekočih projektih in o festivalih, na katerih smo bili. Nič dramatičnega. Čakali bi razpise, lovili roke, zaključevali ali se pripravljali na delo in podobno.

📍 In če se sedaj prestavimo v realnost. Kje je slovenski film danes, po desetmesečnem »boju« s koronavirusom?

Slovenski film se je znašel v večjih težavah zaradi trenutne vlade, ki blokira izplačila, kot pa zaradi same epidemije. Mislim, da epidemija ne bi terjala takšnega izpada dela in dohodkov, kot ga je dejstvo, da je vlada Janeza Janše, Slovenskemu filmskemu centru (SFC), izplačala samo 1.196.940,39 evrov od 4.702.421,00 evrov, ki bi jih sicer morala izplačati iz proračuna. To je 25%, torej četrтина vseh transferjev. Med temi zahtevki za izplačila so tudi honorarji za filme, ki so bili oddelani in skoraj dokončani leta 2019, vendar jih zaradi neizplačil ni bilo mogoče zaključiti. Torej: za oddelano delo nismo dobili honorarjev. Plačati moraš

namreč ljudi, najem prostorov, najem tehnike. Kako boš plačal ljudi in storitve, če nimaš s čim? Zato letos na Festivalu slovenskega filma ni bilo predvajanih niti približno toliko filmov, kot prejšnja leta. Nekateri producenti so tako denar morali najti drugje (si ga izposoditi), da so pokrili honorarje, drugi so se z delavci dogovorili kako drugače. Največji paradoks pri vsem tem je, da smo morali filmarji v marcu, aprilu in maju zaprositi za temeljni mesečni dohodek, ki ga, sem prepričana, nekateri ne bi vzeli, če bi dobili izplačilo honorarja za oddelano delo. Film, torej kulturo, se pokriva iz državnega proračuna. Film je bil vse do lani tretiran kot državna subvencija, tudi zato, ker med drugim nismo "holivud", kjer bi imeli produkcije, ki so neodvisne od države in bi financirale projekte, kjer bi ljudje masovno hodili v kino in pokrivali te številke. V vladi Marjana Šarca so uvedli, da se filmi tretirajo kot državne investicije, kar pomeni, da mora tak projekt skozi roke finančnega ministra. To je privedlo do tega, da te nove vzvode s pridom izkorišča tudi vlada Janeza Janše. Tako da bi se na tem mestu "zahvalila" obema vladama, če ne kar vsem vladam

do sedaj, ki so kadarkoli delovale pri nas. Vsaka je pomagala, da smo se znašli, kjer smo sedaj.

📍 Kultura, katere del je tudi filmska umetnost, v tem obdobju preživlja težke časa. Se ti zdi, da je država v vseh paketih protikoronske pomoči našla dovolj posluha za ohranitev in preživetje kulture in predvsem kulturnih delavcev?

Kot rečeno, je država, pod pretvezo, da gre za korona ukrepe, prekinila financiranje slovenskega filma in s tem odvzela možnost služenja denarja nekaj več kot 200 samozaposlenim na področju filma. Na drugih področjih pa tudi ni ravno blestela. Zadnje čase, in to se dogaja s svetlobno hitrostjo, je za kulturnike vsak teden tu nov udarec. Vlada blokira samozaposlene tako, da ne podaljšuje statusov in samozaposlenih o tem ne obvešča ažurno. Zaradi tega samozaposleni ne vedo, da sploh nimajo plačanih prispevkov in zavarovanja. To pomeni, da če zbolíš, pregled pri zdravniku plačaš sam. Seveda je temeljni mesečni dohodek potreben za take ljudi. Sploh za tiste, ki smo bili ta čas vpeti v projekte in nismo dobili izplačanih honorarjev. Razumem prioritete. V času epidemije je na prvem mestu zdravstvo, ki je najbolj na udaru. Seveda. Ampak, zakaj potem 780 milijonov državnih sredstev za nakup oklepnikov – sredi največje zdravstvene krize? Vojsko je potrebno okrepiti, okej, ampak, zakaj to početi, če nimamo več zdravstvenega osebja in postelj, in ko dnevno umira 40+ ljudi? Kaj točno je prioriteta te vlade, se sprašujem. Rada bi odgovorila še na očitke o plačanih prispevkih samozaposlenih v kulturi: gre za vsega skupaj 2500 ljudi, ki imajo s strani Ministrstva za kulturo odobreno pravico do takšnih prispevkov. To je cca 400 eurov na mesec na osebo. To

so ljudje, ki se s tem, da imajo plačane prispevke, zavežejo, da v povprečju treh let ne bodo preseгли cenzusa 20 000 eurov na leto. To je 1.666 evrov na mesec. Govorim o ljudeh, ki zaslužijo 20.000 evrov letno. Večina jih tega seveda niti približno ne dosega. Prav tako gre za ljudi, ki so vpeti v projekte, kar pomeni, da najbrž delajo 24 ur dnevno, takrat, ko projekt to od njih zahteva. Večino ur, ki jih oddelaš, nimaš plačanih. In to smo ljudje, ki skrbimo za kulturo v našem prostoru in nekateri dosegajo odlične rezultate in nagrade. Ob vsem tem nimamo možnosti bolniške in nimamo drugih ugodnosti, ki jih imajo ostali sodržavljeni. Plačani prispevki so najmanj, kar država lahko stori za nas.

📍 Je morda za premalo posluha krivo tudi to, da kulturniki sami premalo dvignejo glas? V današnjih, moderno rečeno MSM medijih, zelo redko naletimo na izpostavljen klic kulture na pomoč. Bi morda pomagalo, če bi bile nekatere zahteve glasneje poudarjene?

Oh, saj, iskreno, bi se jaz počasi že poslužila nasilnih prijemov, ampak intelektualci pač nismo za take pristope. (smeh) Društvo Asociacija je zelo glasno in aktivno, opozarja na nepravilnosti. Prav tako Filmska iniciativa, ki je aktivna že od poletja. Ampak to so neke struje, skupine ljudi, ki prepričujejo prepričane. Video, ki smo ga filmarji posneli in se je predvajal po različnih kanalih, je bil klic na pomoč. Ampak v tem času je težko slediti vsem težavam, če smo vsi vnebovpijoči in težko je biti ažuren s to vlado, ki vsak teden servira nove nizke in žali svoje državljanke.

© foto: Urša Premik

📍 **Je pa zato, žal, pogosto slišati frazo, kako so kulturni delavci lenuhi, največkrat prisesani na državne jasli in kako pravzaprav nič ne počnejo. Kako se sama, ki si dejansko v prvi vrsti, počutiš, ko slišiš kaj podobnega?**

Od države so, mimogrede, odvisni tudi kmetje in politiki. Torej smo skupaj prisesani na jasli. Delo kulturnika je tudi delo. Ne prizadene me, ko to rečejo, ker gre za ljudi, ki o tej temi ne vedo ničesar. Zelo podobno, kot pri marsikateri drugi stvari.

📍 **Kje smo kot država zgrešili? Včasih deluje vse skupaj podobno kot slovenska politika, ki je razdeljena na levo in desno, namreč tudi kulturo nekateri radi delijo na »pravo« in »ne pravo«? Zakaj po tvojem mnenju šport poenoti Slovence, medtem ko nas kultura neredko le še bolj razdeli?**

Ne vem, mogoče zato, ker Slovenci tega nimamo v samem jedru. Kultura je pomembna gospodarska panoga in to vedo druge evropske države že dolgo, zato toliko vlagajo v to panogo. Ko (oziroma, če sploh) se bo pri nas utrdilo takšno pojmovanje kulture, bo mogoče čas za premik in drugačno razmišljanje. Ne bi rekla, da nas kultura razdeli, prej bi rekla, da se ne znamo obnašati do dosežkov kulturnikov.

📍 **Zakaj poklic filmskega režiserja, in še marsikateri drugi poklici v kulturi, v Sloveniji niso tako cenjeni in obenem tudi plačani tako, kot marsikje drugje po svetu? So res za vse krive le številke? Torej, majhna država, malo prebivalcev in zato malo obiskovalcev in gledalcev?**

Ko sem pred dvanajstimi leti pričela delati na filmu, so filmi dobili od države več sredstev, kot danes. Film je subvencija in koliko denarja dobijo ustvarjalci, je odvisno od ljudi, ki vodijo državo. Torej – če boš vsakemu filmu dal več denarja, bodo filmski delavci bolje plačani. Scenarist za pisanje celovečernega filma piše zgodbo več mesecev (celo let), plačan pa je realno samo za dva meseca in pol. Da bi več ljudi sodelovalo na scenariju, je že skoraj znanstvena fantastika. Od tu sledi, da scenarij lahko ni dober. Če bi rad boljše zgodbe, vlagam v scenariste. Če veš, da je nekaj dobro za gospodarstvo, boš vlagal. Pri vsakem filmu ima od tega veliko dobrega tudi država sama – v proračun se vrne 60% denarja, ki ga država dodeli filmu. Pravkar delam na filmu, kjer se bodo najemali prostori za snemanje, ekipa bo spala v hotelu, najela se bo tehnika, v filmu bodo statisti. Vse to bo šlo iz proračuna za film.

📍 **Si kdaj razmišljala o selitvi v tujino? Nekam, kjer bi morda lažje izražala svojo ustvarjalnost in obenem s tem tudi lažje živela?**

Leta 2008 sem končala študij na Češkem in že med samim študijem tam dobila nekaj ponudb za delo. Poznala sem ljudi in jezik, bilo bi enostavno ostati. Bila je hipna odločitev, da se vrnem v Slovenijo. Nikoli si nisem rekla, da grem domov za vedno. Želela sem imeti odprtih več opcij. Naneslo je, da sem doma spoznala avtorje in sodelavce in sem ostala. Tu lahko izražam svojo ustvarjalnost in živim čisto v redu. Rada imam kraj, kjer živim, rada sem z ljudmi, ki so mi blizu, ne vidim razloga, da bi menjala poklic ali državo. Želim samo, da imamo urejene pogoje za življenje in ustvarjanje, ki so nam trenutno kršeni in krateni.

📍 **Korona je v slovenski, pa tudi v svetovni, kulturni prostor prinesla neko, doslej nepoznano, praznino. Dogaja se skorajda nič. Poleg osnovnega existenčnega problema, nastaja tudi problem ustvarjalnosti. Bi se strinjala s tem? Ali z epidemijo upada tudi kvaliteta kulturnih projektov in idej, glasbe, filma?**

Z epidemijo je omejeno druženje, ustavljeni so festivali, predstave, prireditve, itd. Ustvarja in vadi pa se še vedno. Projekti čakajo, da se sprost denar, da pričnemo z delom, čakamo, da ukrepi prenehajo. Sama kakovost ne trpi, trpi zgolj izvedba.

📍 **Če se še malce poigramo s primerjavo med kulturo in športom: Športniki med »lockdownom« vseeno nekako poskušajo ohranjati svojo telesno pripravljenost, formo, veščine. Kako kulturniki poskušate ohranjati svojo ustvarjalno pripravljenost? Je lahko epidemija tudi priložnost za nove ideje?**

Kulturniki smo navajeni na praznino med projekti, ko nekaj oddelaš in čakaš na nov projekt. Takrat pač iščeš nove ideje ali pa se bolj angažiraš v zasebnem življenju. To je ta "stalna pripravljenost" o kateri govorim. Kulturniki ves čas nekaj meljemo, iščemo, gledamo. Med epidemijo ni nič drugače. Prepričana sem, da vsak na svojem področju nikoli ne ugasne, ko čaka na nove projekte. Tudi zadnji asistent razmišlja o svojem delu, poskuša najti izboljšave, doma klika linke in bere o svojem področju.

📍 **V letošnjem letu je kljub vsemu luč sveta ugledal tvoj kratki film Zadnje poletje. Kako si bila zadovoljna s končnim izdelkom in tudi z odzivom javnosti?**

Zadnje poletje je bil študijska vaja. Končujem namreč Akademijo umetnosti v Novi Gorici. S filmom sem zelo zadovoljna, sploh zato, ker je šlo vse tako gladko in preprosto. Imela sem odlične sodelavce in krasne, krasne igralce in brez pomislekov bi šla še enkrat v tak projekt s temi ljudmi. Film je bil prikazan na FeKK in FSF, odziv je bil dober, kar je za vajo več kot odličen rezultat.

📍 **Tvoji načrti za leto 2021 pa so?**

Predvsem dokončati projekte, ki trenutno čakajo na državne transferje.

📍 **Če bi dobila priložnost posneti celovečerni film na tematiko epidemije koronavirusa, kateri izsek iz vse te svetovne godlje, bi poskušala predstaviti v filmu?**

Če bi delala tak film, bi se najbrž osredotočila na ljudi in odnose. To me v bistvu najbolj zanima. Navijati za ljudi, ki dajo življenju smisel in upanje.

📍 **In če bi se film snemal v Ajdovščini, kaj bi zagotovo postavila v kader?**

Prenovljen trg, brez pomislekov. (smeh)

📍 **Bo v letu 2021 Oskarja ali pa Zlatega leva prejel film s koronsko vsebino? :)**

Prosim, samo tega ne. 📍

© foto: Aliash Tepina

O KRUHU V VIPAVSKI DOLINI

Na Slovenskem je vsakdanji ali praznični kruh vedno predstavljal pojem za hrano, njegova količina in vrsta pa sta merili življenjskega standarda, dobrote, človekove veljave in sposobnosti.

TEKST ODDELEK ZA GOSPODARSTVO IN RAZVOJNE ZADEVE OBČINE AJDOVŠČINA

Skozi spremljanje celotne zgodovine je moč opaziti, da je bil kruh vedno statusni simbol, povezan s stradanjem oz. blaginjo, simbol sreče in blagostanja. V kruhu je prežet celoten proces darov narave – vse od žita, mletja pa do izdelave okusnih izdelkov.

Pomen kruha med drugim potrjujejo tudi številni ljudski pregovori, katerih bistvo je še danes zelo aktualno. Danes, ko kruha nismo lačni in nas pekarnice razveseljujejo z različnimi tradicionalnimi in novimi pekarskimi izdelki, se nam rek »če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga« zdi nenavaden, pa vendarle ima močno simbolno vrednost. Vsi si tudi želimo sočloveka ali prijatelja, ki je »dober kot kruh«. Mladi, ki so končali svoje šolanje, stremijo, da bi bili čim prej »pri svojem kruhu« in delali v delovnem okolju, kjer »Dobro režejo kruh.«. Če gredo otroci v svet, bodo kaj kmalu spoznali »Če človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče.«, zato se bodo radi vračali v svoje domače kraje. Peki in živilski tehnologi se morda krešejo pri mnenju, ki jih poudarja pregovor »Ne naredi kruha moka, ampak

roka.«, je pa za dober kruh potrebno tudi dobro, domače krušno žito.

Dandanes je pomen kruha drugačen kot v preteklosti. Kruh je živilo, ki nas tako rekoč vsakodnevno spremlja in mu mnogi med nami ne dajejo posebnega pomena. Mogoče zaradi lahke dostopnosti, morebiti tudi zaradi dejstva, da spada med osnovna, enostavna živila ... Ja, pri kruhu se v bistvu vse začne in tudi konča, zato je vredno poznati, spoštovati in trajnostno razvijati tradicijo mlinarstva in pekarstva ter pekarskih izdelkov, ki govorijo o materialni, socialni in duhovni kulturi v določenem okolju. Prav k temu stremimo s projektom sodelovanja lokalnih akcijskih skupin (LAS) »Domače in umetnostne obrti – dediščina in sodobnost«, ki je financirana s pomočjo sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja preko Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020 (ukrep LEADER/podukrep 19.3). **Občina Ajdovščina** si tako pod okriljem LAS Vipavska dolina prizadeva obuditi dve tradicionalni panogi, ki sta pomembno oblikovali in še vedno oblikujeta življenje in identiteto

© foto: Aliash Tepina

© foto: Aliash Tepina

© foto: Aliash Tepina

© foto: Aliash Tepina

našega lokalnega področja, **mlinarstvo in pekarstvo**.

KAJ NAM PRIPOVEDUJE TRADICIJA O PEKI KRUHA V VIPAVSKI DOLINI?

V preteklih stoletjih, ko so ob rekah in potokih v Vipavski dolini delovali številni mlini, se je v več krajih zelo razvilo pekarstvo. Jochmannov mlin, ki se nahaja tik ob vhodu v mestno jedro Ajdovščine, je bil v 19. stoletju najmočnejši valjni mlin v cesarstvu. Leta 1867 ga je zgradil **Wenzel Jochmann**. Viri navajajo, da je Jochmann leta 1905 vanj vgradil vodno turbino in tako proizvajal elektriko zase in še za nekaj meščanov. S pekarstvom je povezan tudi **Veno Pilon**, priznan ajdovski umetnik (slikar, fotograf, grafik). Rojen je bil namreč v hiši, v kateri je delovala pekarna. Pekarno je v prvi polovici 20. stoletja vodil njegov oče, Domenico Pilon (po domače Meningo) in v njej tudi prodajal različne vrste kruha. Veno Pilon je domače dobrote upodobil na svoji sliki »Kruh« in na neki razstavi s ponosom poudaril »to pa je Meningov kruh«. Poleg **Meningove pekarnice** je bila v Ajdovščini poznana tudi **Ruštjeva pekarna** (v Rustjevi hiši), ki se je nahajala v

neposredni bližini Pilonove pekarnice (danes **Pilonove galerije**). Pekarni sta bili istočasno tekmici v dejavnosti, hkrati pa tudi vsaka s svojim delovanjem povezani na področju oblikovanja cen in pristopa h kupcem. Rustjeva hiša se nahaja v centru Ajdovščine in je del niza stavb, ki na jugovzhodni strani segajo vse do ostalin rimskega zidu in je pravzaprav meščanski dvorec iz 18. stol. V pritličju še vedno stoji velika parna peč, v kateri so po vojni pekli znamenite **ajdovske žemljice**. Peč je bila vroča še do pred pol stoletja. Najnovejša arheološka odkritja pa kažejo, da so za gradnjo Rustjeve hiše porabili ostanke arhitekturnih členov rimske Kaste. V kleti so odkrili del obzidja in temelje obrambnega stolpa iz tretjega stoletja, kar prinaša nove podrobnosti o poznoantični utrdbi, ki je bila s štirinajstimi stolpi in 600-metrskim obzidjem ena najpomembnejših utrdb rimskega obrambnega sistema od morja do Alp. Občina Ajdovščina želi prostore Rustjeve in Križajeve hiše, Pilonove galerije ter okolice, na Prešernovi cesti v Ajdovščini, urediti v funkcionalno celoto, in sicer tako, da se bodo v njih izvajale različne kulturne, izobraževalne, umetniške in zabavne dejavnosti.

OBUJENA RECEPTURA AJDOVSKE SLADKE ŽEMLJE

V Ajdovščini danes deluje največje pekarsko podjetje v državi, izročilo tradicionalne peke kruha pa je v prejšnjem stoletju počasi izginjalo. Ajdovščina je vselej slovela po odličnem kruhu. Poznan je običaj, da so se Slovenci na poti iz Italije vselej ustavili v Ajdovščini, da bi se oskrbeli s svežim kruhom.

V času, ko vse bolj cenimo skrbno pridelano in kakovostno pripravljeno hrano, smo v Vipavski dolini pričeli obujati že skoraj pozabljene postopke priprave kruha in pekarskih izdelkov. V okviru projekta je bila pred pozabo rešena tudi receptura za slovito **ajdovsko sladko žemljo**, ki je kot ustvarjena za zdrav in okusen zajtrk. Tradicionalna sladka žemlja bo kmalu spet na voljo v lokalnih prodajalnah, že danes pa jo predstavljamo v kratkem promocijskem filmu, ki se s sliko sprehaja med očarljivimi vedutami Vipavske doline in nas vabi k okušanju lokalnih dobrot.

V Vipavski dolini se zavedamo pomembnega sporočila, ki ga poudarja tudi UNESCO – da je »dediščina v naših rokah«. Od nas ljudi (tj. varuhov, nosilcev in prenašalcev tradicionalnih znanj) je odvisno, kako se bo lokalna kultura ohranjala, razvijala in prenašala na mlajše rodove. Ker bi radi pekarsko in mlinarsko dediščino še naprej raziskovali, obujali in hkrati razvili načine, kako jo vzdržno uporabiti za naš razvoj, velja poudariti, da se zbiranje gradiva o peki kruha, pekarstvu in mlinarstvu na Vipavskem še ni zaključilo, temveč šele dobro začelo. 📍

© foto: Aliash Tepina

© foto: Aliash Tepina

LAS Vipavska dolina
LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Operacija sodelovanja LAS »Domače in umetnostne obrti – dediščina in sodobnost« je sofinancirana s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja preko Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020 / ukrep LEADER/podukrep 19.3

© foto: Aliash Tepina

Troja Caffè

*Nova najboljša kavarna
je v sosednji sobi.*

Izkoristite novoletne popuste in
se posladkajte s kakovostno
kavo iz naše spletne trgovine

www.troja.si

• 2021 •

Pridruži se podjetju TAXA

Vodilni računovodski servis na Severnem Primorskem išče novega
sodelavca / sodelavko za delovno mesto:

SAMOSTOJNI RAČUNOVODJA

Sprejmi izziv v družinskem podjetju s 30-letno tradicijo, ki kakovost
poslovanja gradi z izobraževanjem zaposlenih, z dobrimi odnosi
v kolektivu, s strankami in v okolju, predvsem pa z visoko
odgovornostjo in strokovnostjo. Pridruži se ekipi, ki dosega uspehe
kot usgran tim, ki zna usklajevati zasebno in poslovno življenje
ter je stimulirana s plačilom in možnostjo napredovanja.

Več o prostem delovnem mestu za nedoločen čas najdete
na www.taxa.si. Prijave pošljite na prijava@taxa.si.

TAXA

© foto: Arhiv Mlinotesta

MLINOTEST VLAGA V PRIHODNOST

Investirati danes pomeni ustvarjati pogoje za delo jutri in pojutrišnjem.

TEKST INFO@MLINOTEST.SI

MLINOTEST SLEDI VSEM STRATEGIJAM RAZVOJA PRIDELAVE IN PREDELAVE HRANE

V preteklih letih je bilo na nivoju države in EU sprejetih več pomembnih strategij, povezanih s podnebnimi spremembami, preskrbo z energijo, zeleno prihodnostjo, hrano in samooskrbo. Brez dvoma jih potrebujemo, seveda pa je najbolj pomembno, da jih podjetja uvajamo v lastne politike razvoja in dela.

Tudi v Mlinotestu veliko vlagamo v razvoj, tako izdelkov kot tehnologij, strojne opreme in seveda zaposlenih, saj sicer ne bi mogli parirati izjemno močni konkurenci na trgu, predvsem pa ne bi mogli ponuditi potrošnikom stvari, po katerih povprašujejo. Letošnje leto nam je pobralo veliko energije za sprotno operativno odzivanje na vsem znano situacijo, vendar nas to ni odvrgnilo od uvajanja novih proizvodnih linij in še manj od temeljitih razmislekov o kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih ciljih v smeri razvoja v zeleno, manj ogljično in krožno poslovanje podjetja. V tej smeri se giblje svet, še

posebej Evropska unija, in to je tudi naša smer razvoja. Govorimo o industriji 4.0 in industriji 5.0, katerih del je in bo tudi Mlinotest.

Industrijo 4.0 pogosto imenujemo tudi četrta industrijska revolucija. Gre za velike spremembe, ki jih prinaša vključitev inteligentnih omrežij v industrijo. Govorimo o pametni proizvodnji, vodeni s pomočjo inteligentnih programskih orodij.

Hkrati z industrijo 4.0 pa že teče premik v peto industrijsko revolucijo, ki bo namenila več poudarka človeškemu delu proizvodnje in bo združila najboljše iz obeh svetov: iz sveta ljudi in iz sveta strojev. Industrija 5.0 bo torej, po napovedih, v središče sodobnih digitalnih procesov vključila človeka. To med drugim pomeni izjemno dobro prepoznavanje potreb končnega potrošnika, kar tudi pred nas, proizvajalce hrane, postavlja velike zahteve.

Mlinotestovo poslanstvo je usklajeno s cilji aktualnih strategij razvoja, saj smo ga definirali kot ustvarjanje privlačnih, tehnološko

in kulinarčno dovršenih izdelkov, ki jih na osnovi tradicije usmerjajo in kreirajo potrebe naših kupcev in potrošnikov. Pri tem smo poslanstvo oprli na zavezo izvajanja inovativne ter okoljsko in družbeno odgovorne proizvodnje, pri čemer dajemo velik pomen lokalnemu okolju in hkrati odprtosti širšemu, predvsem EU trgu.

NALOŽBE V LETU 2021 BODO SLEDILE TUDI OKOLJSKIM CILJEM

Mlinotest zadnja leta namenja znatna sredstva za investicije, ki jih načrtujemo dolgoročno, po potrebi pa prilagodimo aktualnim potrebam in spremembam. V prihodnjih letih bomo za investicije namenili 5–6 milijonov evrov letno in vsaka večja bo imela tudi okoljsko in trajnostno, predvsem pa razvojno komponento. Pri tem imamo v mislih tako zmanjševanje izpustov prahu, kar je v mlinarstvu, pekarstvu in testeninarstvu zelo pomembno, kot projekta reciklaže tehnološke vode in odpadne toplote ter uporabo slednje za gretje. V vse spremembe, ki jih nenehno uvajamo, pa vključujemo tudi rešitve, katerih posledice se kažejo v zmanjševanju hrupa, porabe vode, svetlobne onesnaženosti, porabe energije in podobno.

Hkrati izvajamo stalne manjše spremembe z mislimi na energetske in okoljsko boljše rešitve. Velikokrat so namreč manjši koraki še pomembnejši, tako zaradi izboljšanja delovnih pogojev zaposlenih kot tudi njihovega ozaveščanja, kako pomembno je razmišljati v smeri zelenega in trajnostnega razvoja. Pri tem lahko izpostavimo primere investicij v pametna svetila po proizvodnih obratih, skladiščnih in režijskih prostorih, v prenavo vodovodnega sistema, toplotne izolacije fasad, prostorov in podobno. Takšna je tudi ureditev zbiralnice odpadkov: zgradili smo pokrit prostor s sodobno opremo za zbiranje, sortiranje in kompresiranje odpadkov. Imamo usposobljeno ekipo zaposlenih, ki kontinuirano dopolnjujejo delovna navodila v skladu z zakonodajo in dobrimi praksami.

RAZVOJ IZDELKOV JE NUJNA INVESTICIJA PODJETJA

Seveda pa so naše dolgoročno najpomembnejše investicije usmerjene v tehnološke in proizvodne procese ter v nabavo nove opreme za proizvodnjo. Biti morajo v skladu z najnovejšimi trendi, kar pomeni tudi z inovacijami in spoznanji industrije 4.0 in 5.0, izbire pa morajo biti predvsem v skladu s potrebami kupcev in končnih potrošnikov. Pri tem je izjemno pomemben razvoj izdelkov v našem razvojnem oddelku, ki zahteva zelo dobro poznavanje trendov in potreb potrošnikov. Hkrati je neobhodno, da se izdelki razvijajo skupaj s proizvodnjo. Naloga razvoja je seveda razvoj do točke, ko lahko proizvodnja nemoteno naredi odličen izdelek, hkrati pa mora razvoj zelo dobro poznati nove možnosti tehnološke in strojne opreme. Intenzivno delamo tudi na novih programih, ki niso energetske potratni, niti pri izdelavi niti pri hitri in enostavni pripravi doma.

Ob tem v Mlinotestu v celoti sledimo usmeritvam, da mora biti zdravo tudi dobrega okusa, saj bo potrošnik v tem primeru raje posegel po izdelku. In če se stvari z neverjetno hitrostjo dogajajo na področju industrije, se z enako hitrostjo spreminjajo tudi v potrošniških trendih. Zelo iskano je uporabljati sestavine iz lokalnega okolja, ampak hkrati so t. i. »no trends« (brez glutena, brez laktoze, vegansko, LCHF ...) vsaj tako močni. Mlinotest jim seveda sledi in jih spremlja, vendar nekateri trendi hitreje minejo, kot v celoti zaživijo. Je pa en trend, ki ne bo nikoli iz mode – to je razvijanje kakovostnih, varnih in za zdrave ljudi dobrih proizvodov.

Konec preteklega leta smo postali sopolisnik zaveze odgovornosti o zmanjšanju vsebnosti soli v asortimanu pekovskih izdelkov. Podatki namreč povedo, da v Sloveniji v povprečju zaužijemo 12 gramov soli dnevno, kar je precej več od dopustnih in priporočenih petih gramov. Da z nakupom kruha ne bi preveč prispevali k temu dejstvu, smo se zavezali, da bomo do leta 2022 v naših pekovskih izdelkih postopoma zmanjšali vsebnost dodane soli za 5 %. Poleg tega smo na stopnjo vsebnosti soli pozorni pri razvoju pekovskih izdelkov, saj se zavedamo, da so kruh in pekovska peciva živila, ki so pogosto na mizi.

PALETIZACIJA – POMEMBNA NALOŽBA V MLINU

V uvodu smo omenili industrijo 4.0. Industrija 4.0 ni stvar neke nedoločljive prihodnosti, dogaja se postopoma, zdaj in tukaj. Tudi v Mlinotestu, kjer v načrtovanju investicij nove proizvodne opreme sledimo najnovejšim trendom in jih, postopoma, uvajamo v naše proizvodne procese.

Kako torej avtomatizirati proizvodnjo in z izključevanjem težkega, monotonega dela zaposlenih dosegati višjo produktivnost in odgovarjati na pričakovanja in zahteve kupcev ter končnih potrošnikov? Dober primer je letos zaključen projekt paletiziranja izdelkov v proizvodnem obratu Mlin. Gre za logično nadaljevanje investicije iz preteklih let, ko smo v mlin namestili novi pakirni liniji z vzporedno popolno prenavo primarne in transportne embalaže. Z letošnjim zaključnim delom pa tudi ročna opravila v naši mlinarski industriji postajajo stvar preteklosti.

Nov sistem za paletizacijo namreč temelji na delu robotov, ki lahko, preprosto povedano, pakirane mlevske izdelke v velikih količinah primejo, prenesejo in odložijo na palete. Imamo dva takšna robota, vsak zлага izdelke z dveh pakirnih linij in lahko pripravi raznoliko sestavljeno pošiljko na paleti za točno določenega kupca, na primer za trgovino. To je bil tudi eden od pomembnih razlogov, zakaj smo začeli razmišljati o tej investiciji. Trgovci se namreč za tak način paletizacije izredno zanimajo, saj jim bistveno olajša delo v trgovinah. Omogoča jim, da se popolnoma izogonejo zlaganju maloprodajnih enot na trgovske police, saj lahko v trgovino postavijo kar celo paleto vrečk moke, s katere si stranke postrežejo same. Vse do letos so naši zaposleni moko popolnoma ročno skladali na palete, kar je kljub zmanjšani hitrosti pakirnega stroja zahtevalo tri hitre pare rok. O obratovanju pri polni hitrosti pakirnega stroja si nismo upali niti razmišljati. Nova robotizirana oprema nam omogoča, da pakirne linije vedno obratujejo z maksimalnimi hitrostmi, zaposleni, ki so prej v eni izmeni preložili po več kot 10 ton izdelkov, pa so razbremenjeni fizično zelo naporega dela. Pred izhodom iz novega sistema izdelek še pokrijemo z zaščitno folijo in s tem omogočimo kakovostno skladiščenje ter varno pot do kupcev

in končnih potrošnikov, ki dobijo brezhiben izdelek. Delovna mesta se s tem spreminjajo – od popolnoma ročnega pakiranja, ki je bil del vsakodnevnega delavnika, do popolne avtomatizacije, kjer je ponovljivo in fizično naporno delo odpravljen.

Investicije v tovrstno opremo niso majhne, pravilno načrtovane pa pomenijo velik korak naprej in prednost Mlinotesta v prostoru, kjer je konkurenca zelo močna. Pomenijo optimalno izrabo naših kapacitet, zagotavljajo še večjo varnost končnega izdelka na poti od naše proizvodne linije do trgovske police in tudi boljše pogoje ter lažje delo za zaposlene.

© foto: Arhiv Mlinotesta

Sean Čebren, tehnolog v mlinu: "S to investicijo smo odpravili fizično najbolj naporna delovna mesta v Mlinotestu, zaposlene razbremenili in prerazporedili, postali smo bolj produktivni in bolje pripravljeni na prihodnost. Avtomatizacija zlaganja izdelkov na palete za posamezno prodajno enoto na drobno pa je v našem okolju tudi velika konkurenčna prednost. Pomembnost povečanja kapacitet proizvodnje, ki nam ga omogoča tudi ta investicija, se je izkazala letos, ko so se zaradi krize v povezavi s covidom-19 močno povečale potrebe po pakiranih mlevskih izdelkih."

Robert Rutar, direktor za področje mlinarstva in testeninarstva: "Smo prvi v Sloveniji, ki lahko izdelke avtomatsko zlagamo na ta način in s tem trgovcem omogočamo prodajo naših izdelkov neposredno s palet brez nepotrebne dodatne prelaganja na prodajne police. V Mlinotestu se zelo dobro zavedamo, kako pomembno je, da se razvijamo in da svoje zmogljivosti povečujemo tako, da ostajamo konkurenčni in hkrati kupcem ponujamo najbolj kakovostne izdelke. Smo proizvajalec osnovnih živil in nikoli ne smemo pozabiti na pomembnost sposobnosti zagotavljanja le-teh tudi v času zahtevnih razmer. Zahvaljujemo se vsem zaposlenim, ki so se v letošnjem letu posebej trudili, da kljub negotovim razmeram police

živilskih trgovin ob povečanem povpraševanju niso bile prazne

SODOBNA AVTOMATIZIRANA PAKIRNA LINIJA TUDI V VELIKI PEKARNI

Uvajanju novih in najbolj sodobnih proizvodnih storitev sledimo tudi v pekarskem delu Mlinotesta. V ajdovski pekarni smo namreč v letošnjem letu namestili avtomatizirano pakirno linijo. Postavljena je v naši največji pekarni, kjer poteka proizvodnja dnevno svežega kruha in pekarskih izdelkov za dopeko na prodajnem mestu, omogoča pa nam najsodobnejši način pakiranja svežega in zamrznjenega pekovskega peciva ter kruha. Investicija je izrednega pomena z vidika dviga produktivnosti ter posledično večje konkurenčnosti na prodajnem trgu. Hkrati pa uvajanje takšnih rešitev pomeni tudi manj monotoni in/ali fizično napornih delovnih mest, kar je izjemno pomembno za boljše počutje in zdravje zaposlenih.

Nova oprema nam omogoča avtomatizirano izvajanje določenih faz v proizvodnji in hkrati najbolj sodoben način pakiranja. Vsi

proces, od priprave kartonske embalaže, vstavitve primarne vrečke vanjo, štetja posameznih izdelkov pred pakiranjem s pomočjo optičnih čitalcev do zlaganja in zapiranja embalaže, potekajo strojno, brez ročnega dela. Nova pakirna linija pomeni tudi zaokrožen zaključek več predhodnih faz embaliranja iz različnih proizvodnih procesov. Seveda pa ne gre samo za zmanjševanje monotonega in fizično zahtevnega ročnega dela, ampak tudi za boljši nadzor nad kakovostjo izdelkov in za možnost takojšnjega interveniranja v primeru napake. Pakirno linijo je postavilo nizozemsko podjetje Niverplast, ki velja za vodilno na področju proizvajalcev tovrstne opreme.

Matjaž Bajec, direktor za področje pekarstva: "Pekarstvo je eden od nosilnih stebrov Mlinotesta. Predvsem je pomembno, da z razvojem novih izdelkov lastne blagovne znamke, ki prinašajo višjo dodano vrednost in hkrati tudi večjo prepoznavnost, damo končnim potrošnikov izdelke, ki si jih želijo vedno znova, vsak dan. 📍"

PUM-O ZA SVOJIH 20 LET PREJEL JUBILEJNO PRIZNANJE ŽUPANA OBČINE AJDOVŠČINA

TEKST MENTORICE PROGRAMA PUM-O AJDOVŠČINA

Župan Občine Ajdovščina, Tadej Beočanin, nam je v ponedeljek, 30. 11. 2020, ob 20-letnici uspešnega delovanja programa Projektno učenje mlajših odraslih oz. PUM-O izročil jubilejno priznanje. Tako mentorice programa – Maja Lemut, Martina Bratina in Nina Breclj – kot vse zaposlene na Ljudski univerzi Ajdovščina, ki neformalni program za mlade izvaja, smo se priznanja zelo razveselile. Vesele in počaščene smo, da tudi lokalno okolje prepoznava in se zaveda pomembnosti programa PUM-O za mlade, ki se znajdejo na razpotju.

Program Projektno učenje mlajših odraslih ali na kratko PUM-O že 20 let mladim, starim med 15 in 26 let in niso zaposleni, vliva voljo in pogum, da iz sebe potegnejo res najboljšo različico sebe, da premagajo tiste ovire in težave, ki so se nenadoma pojavile na njihovi izobraževalni, zaposlitveni in osebnostni poti ali na njihovi poti vztrajajo že dlje časa in se s tem ne znajo ali ne zmorejo spopasti.

Kdo je PUM-O? PUM-Ovci so mladi ljudje, ki ne želijo ostati in obstati v trenutni, najpogosteje neprijetni situaciji, ampak si

želijo naprej in razviti tiste talente, potenciale in kompetence, ki jim bodo v življenju na vseh področjih – osebnem in socialnem, izobraževalnem in zaposlitvenem – koristili in ponudili, da živijo kakovostno in uspešno.

Tri strokovno usposobljene mentorice do vsakega mladega pristopimo individualno in celostno. Na tak način spoznamo njihove šibke in močne točke, na katerih lahko ob naši podpori in pomoči posameznik dela in gradi. Preko skupinskega dela pa mladi razvijajo za življenje še kako pomembne komunikacijske in socialne kompetence, saj program temelji na odkritih, spoštljivih in zaupanja vrednih odnosih.

V 20-ih letih smo že več kot 1000 mladim pomagali pri zaključevanju ali nadaljevanju šolanja, iskanju poklicnih zanimanj in vključevanju na trg dela. V tem času se je stkalo veliko neprecenljivih prijateljstev, razvilo nešteto talentov in potencialov, naredilo številne spremembe, ki so osmislile življenjske zgodbe mladih, predvsem pa doživelo čudovite trenutke, ki bodo ostali trajno zapisani v spominu.

Letošnje leto pa je popolnoma nepričakovano in nenadno naš program postavilo pred resen izziv, ko smo se iz naših skupnih prostorov, prepletenih z domačnostjo in s številnimi medosebnimi stiki, morali preseliti na daljavo v virtualni svet. A lahko rečemo, da 22 mladih, ki danes obiskuje program PUM-O na daljavo, nam da vedeti, smo se z izzivom uspešno spopadli. Mladim namreč z enako strokovnostjo, kakovostjo in odgovornostjo kot prej pomagamo in jim nudimo podporo, da uspešno premagajo svoje ovire in izzive na različnih življenjskih področjih - izobraževalnem, zaposlitvenem, pa tudi osebnostnem.

Če tudi ti potrebuješ pomoč pri iskanju zaposlitve, pomoč pri učenju, si želiš kaj novega naučiti, mogoče razrešiti svoje osebne ovire in težave ali si želiš le družiti z nami, pa čeprav virtualno, nas pokliči na 051 419 119 ali nam piši na pum-o@lu-ajdovscina.si. Naše virtualne dogodivščine pa lahko spremljaš na FB preko našega profila PUM-O Ajdovščina.

Pridruži se nam. Zelo te bomo veseli. 📍

© foto: Arhiv Ljudska univerza

Že zgolj bežen pogled na jug Ajdovščine priča o tem, da so bila evropska sredstva, pridobljena za komunalno opremljanje poslovnih con, ob skrbno načrtovanih ukrepih, pridobljena smotrno.

© foto: Robert Ferjančič

EVROPSKI PROJEKTI V OBČINI AJDOVŠČINA

Do učinkovitejšega črpanja evropskih sredstev s povezovanjem in ambicioznimi projekti

TEKST TINA VELIKONJA

S skrbno načrtovano politiko urejanja poslovnih in obrtnih con, spodbujanjem inovativnosti ter konkurenčnosti se občina Ajdovščina iz industrijskega kraja vse bolj transformira v središče visokotehnološke industrije. Opazen je napredek v zaposlovanju, rastejo delovna mesta, odpirajo se novi poslovni obrati, nepremičninski trg je vse bolj živahen. Občina Ajdovščina veliko zagona namenja tudi inovativnim pristopom in pilotnim projektom, podprtimi z evropskimi sredstvi, s katerimi dosega vzpodbudne rezultate. Prav učinkovitejšemu črpanju evropskega denarja bo Občina v prihodnje namenila še več posluha in s skrbno pripravljenimi projekti zasledovala čim večji izplen sofinanciranja na raznolikih področjih delovanja.

Doslej so v občini Ajdovščina z več kot 30 projekti uspeli pridobiti okrog 10 milijonov evropskih sredstev. Stremijo pa k večjim, ambicioznejšim projektom, s katerimi bi se za večji izkupiček sofinanciranja povezali z drugimi občinami ali regijami. Izzivov za naprej ne manjka, težnje imajo predvsem na področjih digitalizacije, ohranjanja narave, pa tudi s tem povezanega odvajanja in čiščenja odpadnih vod, ukrepov za prilagajanje na klimatske spremembe

in skrbi za razvoj podeželja. Veliko ambicij vlagajo v izgradnjo namakalnega sistema, še naprej bodo z evropskimi sredstvi izkazovali podporo gospodarstvu, turizmu, kmetijstvu, obnovi kulturne dediščine, iskali rešitve za obnovljive vire energije ter skrbeli za ranljive skupine.

STREMIJO K PRIDOBIVANJU SREDSTEV NEPOSREDNO IZ EVROPSKE UNIJE

Prihodnja evropska finančna perspektiva predvideva bistveno manjše sofinanciranje projektov v zahodni kohezijski regiji, kamor spada tudi občina Ajdovščina. Janez Furlan, vodja Oddelka za gospodarstvo in razvojne zadeve izpostavlja: *»Nadejamo se obljube države, da bo uskladila delež sofinanciranja, s katerim bo višina sofinanciranja enaka v vzhodni in zahodni kohezijski regiji. Trenutno namreč kaže, da bo iz evropskih virov moč pridobiti le 40 % sofinanciranja. Žal pa država ni prisluhnila 'zahodu' in bo večino sredstev usmerila v vzhodno regijo.«* Občina Ajdovščina bo v prihodnje stremela k pridobitvi evropskih sredstev, temelječih na povezovanju tako na mednarodni kot nacionalni ravni. Furlan izpostavlja: *»Večina ustanov se omejuje zgolj na sredstva, ki se dodeljujejo preko nacionalnih organov, pozabljamo pa, da se veliko denarja dodeli tudi neposredno iz Bruslja. To je velik*

potencial in k temu moramo stremeti, če želimo pridobiti čim večji denarni izplen.»

DOSLEJ PRIDOBLENIH VEČ KOT 30 EVROPSKIH PROJEKTOV IN VEČ KOT 10 MILIJONOV EVROPSKIH SREDSTEV

Doslej je bila Občina Ajdovščina pri črpanju evropskih sredstev uspešna. Pridobili so kar 10 milijonov evrov, s katerimi so oplemenitili občino s pomembnimi pridobitvami. Že zgolj bežen pogled na jug Ajdovščine priča o tem, da so bila evropska sredstva, pridobljena za komunalno opremljanje poslovnih con, ob skrbno načrtovanih ukrepih, pridobljena smotrno. Ob razvoju infrastrukture se je veliko evropskih sredstev namenilo ohranjanju naravnih habitatov, ki jih je poln razgiban svet Vipavske doline. Z evropskim denarjem se je izboljšalo stanje ogroženih vrst in habitatnih tipov ob rekah, nedavno pa uredilo poplavno območje ob reki Vipavi. Slednje je prineslo tudi ureditev ceste na Brje, kar je razveselilo tako domačine kot obiskovalce. Vseskozi se je evropski denar vlagalo v zeleno infrastrukturo in prilagajanje podnebnim spremembam, denimo s poskusno zasaditvijo protivetrnih pasov. Prav z učinkovitimi učinki pilotnega projekta se je doseglo, da se bodo pasovi po Vipavski dolini v prihodnjih letih ponovno zasadili. Posebno podporo s porabljanjem evropskih sredstev namenjajo razvoju kmetijstva: »Za podporo kmetovalcem smo v sklopu evropskega projekta vzpostavili spletno aplikacijo za samodejno spremljanje žuželk v vinogradih in nasadih breskev v Vipavski dolini, pridobili pa smo tudi pomemben center znanja – Učni center Brje, namenjen dvigu kompetenc s področja predelave sadja, ki služi predvsem kot skupni predelovalni obrat,« dodaja Janez Furlan. Poseben posluš so namenili zaščiti naravnega okolja in pripravljali strategije za učinkovitejše ravnanje ob primeru naravnih nesreč. Prav na slednjem področju izvajajo pet projektov, dva neposredno iz Bruslja, trije pa so plod čezmejnega in transnacionalnega sodelovanja. Z evropskim denarjem se lotevajo tudi revitalizacije izbranih domačih in umetnostnih obrti, ki so v preteklosti pomembno zaznamovale območje in imele velik vpliv na gospodarski in širši družbeni razvoj. Precej sredstev se je v zadnjem obdobju pridobilo tudi za gradnjo komunalne infrastrukture za

prebivalstvo po vaseh. Veliko priložnosti za sofinanciranje se je izkoristilo tudi za energetske sanacije, denimo dveh otroških vrtcev in Glasbene šole Vinka Vodopivca. Posebno skrb namenjajo tudi trajnostni mobilnosti, v polnem teku je gradnja kolesarke skozi mesto, za katero je pridobljenih milijon evrov, več kot 100 tisoč evrov evropskega denarja pa bo investiranega v kolesarska postajališča za izposajo električnih koles. Evropska sredstva bodo pripomogla tudi h gradnji kolesarske steze proti Lokavcu.

EVROPSKI PROJEKTI GRADIJO MREŽE POVEZOVANJA IN NUDIJO RAZNOLIKE PRILOŽNOSTI

Evropski projekti prinašajo veliko potencialnih virov, ki se s povezovanjem partnerjev kažejo v večjem izkupičku denarnih sredstev. Obenem pa mednarodno sodelovanje širi obzorja in pomaga oblikovati projektne ideje, kar se kaže v uspešnosti prijav na projekte. Občina Ajdovščina načrtno gradi mreže povezovanja in v posamezne projekte vstopa (tudi) zaradi vzpostavljanja partnerskih povezav, ki prinašajo možnosti nadaljnjega sodelovanja tudi po končanem projektu. Velik uspeh predstavlja denimo prav letos pridobljen norveški projekt, s katerim bodo partnersko mrežo širili v Skandinavijo. Trenutno črpajo sredstva na 7 evropskih projektih, na katerih je zaposlenih 5 koordinatoric. Zagotovo je vključevanje v evropske projekte odlična priložnost tako za pridobivanje sredstev kot tudi za odstiranje raznolikih pogledov, obenem pa je to tudi priložnost za zaposlovanje posameznikov, ki si s projekti krepijo delovne izkušnje.

V prihodnje si Občina Ajdovščina nadeja izpeljave še več projektov, ki bodo njene danosti povezovali z drugimi območji, ob tem pa prinesli v Vipavsko dolino znaten delež sofinanciranja načrtovanih investicij. Janez Furlan napoveduje enega izmed večjih projektov, ki bo iz evropskih sredstev sofinanciran v vrednosti več kot 3 milijone evrov. »Obeta se gradnja povezovalnega vodooskrbnega sistema Hubelj – Skuk, ki bo veliko prispevala k dvigu kvalitete prebivalcev s pitno vodo. Vrednost celotne investicije je ocenjena na 5,2 milijona evrov, skoraj 3,5 milijona pa bo pridobljenih s strani Evropske unije.«

© foto: Milko Barišič

Z evropskim denarjem se je med drugim izboljšalo stanje ogroženih vrst in habitatnih tipov ob rekah, nedavno pa uredilo poplavno območje ob reki Vipavi, ki je prineslo tudi ureditev ceste na Brje, kar je razveselilo tako domačine kot obiskovalce.

© foto: Tina Velikonja

MOJCA REMŠKAR PLANINC

»Svojih delovnih uspehov ne štejem v številu sklenjenih pogodb in podpisanih sklepov,« pravi direktorica ajdovske občinske uprave.

TEKST TINA VELIKONJA

Vodenje ajdovske občinske uprave je že drugi mandat prevzela Mojca Remškar Planinc, po izobrazbi inženirka geodezije in univ. dipl. organizatorica dela. Z družino živi v Ajdovščini, svoj čas pa je bila zaposlena tudi na Primorju kot geodetinja in kasneje vodja geodetske službe. Poklicno pot je pozneje nadaljevala v Občini Idrija, v službi za okolje in prostor, nakar so ji zaupali mesto direktorice občinske uprave. Z vodenjem občine ima bogate izkušnje, pred kratkim je na ajdovski upravi prevzela še vodenje oddelka za prostor. Zavzema se za odprto in občanom prijazno občinsko upravo, temelječo na predanem pristopu. Izpostavlja, da jo služba izpolnjuje, saj lahko s proaktivno držo prispeva k razvoju skupnosti, v kateri biva. »Ko bom šla na novoletni sprehod po Vipavskem Križu in Kastri, bom opazovala, kako v živo izgleda predlog okrasitve, ali potopni

količki delujejo, kako bi lahko izboljšali prometno ureditev, ali so ljudje videti zadovoljni ...«

📍 Na čelu občinske uprave ste že več kot 5 let. Pred kratkim ste mandat podaljšali. Kako ocenjujete svoje prvo obdobje vodenja? Kateri so bili največji izzivi?

Največji izziv je bil sprva prepričati zaposlene, da bi delali nekoliko drugače. Občinska uprava je imela ob mojem prihodu utečen način dela, ki se vrsto let ni spreminjal. Ob tovrstnih spremembah in drugačnih pristopih je vedno tako, da so določeni posamezniki hitro navdušeni, nekateri so zaviralci, večina pa bi raje delala po starem, ker to kratkoročno od njih zahteva najmanj napora. Ocenjujem pa, da so zaposleni hitro doumeli, da nisem sovražnik in da vsi zasledujemo skupne cilje, ki izhajajo iz potreb občank in občanov. Ponosna sem na upravo, ker delujemo kot uigrana ekipa. V ozadju prepoznanih rezultatov naše Občine

je delo mojih sodelavcev. Moja vloga je predvsem koordiniranje in spodbujanje, da vsak opravi svoj del – menim, da smo pri zasledovanju tega cilja nadvse uspešni.

📍 Zagotovo današnji čas terja tudi vse večjo prilagodljivost občinske uprave. Kako se soočate s tem?

Časi birokratov na občinah so mimo, birokratski ostajajo zgolj določeni postopki, ki jih moramo s pomočjo tehnologije čim bolj digitalizirati. Ajdovska podjetja razvijajo nove proizvode visoke kakovosti, so inovativna in dinamična, za kar potrebujejo sodobno infrastrukturo, stanovanja za zaposlene, varstvo za otroke itd. Enako kot podjetja mora tudi javna uprava slediti primerom dobrih praks, se primerjati z drugimi okolji. Na občini se vse bolj povezujemo z gospodarstvom in raziskovalnimi institucijami, iščemo

finančne vire in nove rešitve za izzive iz lokalnega okolja. Poleg navedenega je pri vodenju občinske uprave zelo pomembno, da je direktor usklajen z županom.

📍 Prej ste delo vodje občinske uprave opravljali v Občini Idrija. Lahko potegneta kakšno vzporednico z zdajšnjim vodenjem, kje opazate razlike?

Vsaka občina je svoja zgodba, Idrija je denimo sopomenka za kulturno dediščino. Takoj opazna razlika med občinama je vezana na usmerjanje poselitve in prostorsko načrtovanje, kar je pogojeno s prostorskimi omejitvami Idrije. Vzporednice med občinama so področja s podobno problematiko, kot so npr. vodni viri in vodooskrba na podeželju, neurejeno stanje vodotokov, potrebe po izboljšanju prometne infrastrukture ... Pomembno je, da razvoj občine temelji na identiteti in naravnih danostih. Denimo kmetijstva ne moremo razvijati enako v Vipavski dolini in na Idrijskem.

📍 Na čem pa temelji vaša strategija vodenja, katerim področjem upravljanja namenjate največ pozornosti?

Zmeraj so ključni ljudje. Zato da lahko zaposleni učinkovito delajo, potrebujejo sistem pravil za delovanje, urejene pogoje za delo ter usmerjanje in spremljanje zastavljenih ciljev. Pa tudi občutek, da niso zgolj številke. Prav tako si je potrebno vzeti čas za stranke in se jim posvetiti, pa čeprav njihova pričakovanja včasih nimajo pravne podlage, njihovi predlogi niso izvedljivi, ali pa so ovire zgolj midsosedske spori. Sama se namreč vključim v primerih z največjimi težavami, ostale rešijo sodelavci sami.

📍 Pred kratkim ste prevzeli tudi vodenje oddelka za prostor. Kako se spoprijemate z usmerjanjem obširnega in za občane nadvse pomembnega oddelka?

Vodenje tega oddelka je začasne narave in zahteva celega človeka. Sama sem po načinu razmišljanja in delovanja realist in ker sem poleg tega po osnovni izobrazbi geodetinja, k zadevam pristopam skozi prostorsko perspektivo. Vsaka proračunska postavka, projekt, investicija je vezana na konkretno lokacijo z vsemi njenimi specifikami. Če te specifikke poznamo, zadeve lažje rešujemo.

📍 Ste uvedli kakšne korenite spremembe ob prevzemu tega oddelka?

V mojem obdobju se je večina zaposlenih v oddelku za prostor zamenjala ali na novo zaposlila. Bistveno spremembo smo uvedli neodvisno od prevzema vodenja, gre za postopek priprave in vsebinsko uskladitev mnenj, ki se izdajo investitorjem v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja. Veliko prizadevanj sem namenila tudi okrepitvi področja nepremičnin.

📍 Kaj menite, katero področje delovanja občinske uprave je še potrebno okrepiti, kje vidite pomanjkljivosti?

Gotovo je eno od področij, ki jo bo potrebno okrepiti, digitalizacija z elektronskimi vlogami, urejanje zadev iz domačega fotelja, upravljanje infrastrukture iz pisarne in nenazadnje nas v prihodnje, ne tako daleč naprej, čakajo lokalne volitve po spletu. Upam pa, da opravljanje storitev na daljavo ne bo povečalo odtujenosti občanov od lokalnih organov in uprave. Lokalna skupnost mora ostati blizu ljudem in njihovim potrebam ter morebitnim stiskam.

📍 Občina Ajdovščina je v zadnjem obdobju postala prepoznavna kot inovativna in prebojna občina. Čemu vse pripisujete 'zasluge' za ta preboj?

Kot prebojnega si predstavljam nekoga, ki se je prebil iz povprečja v ospredje, pred druge. Zasluge za preboj občine Ajdovščina lahko pripišemo več dejavnikom, gotovo je med njimi župan Tadej Beočanin. Izpostaviti velja, da je bila gospodarska kriza priložnost, da se na lokalni ravni stanje resetira in razvoj začrta na novo. Omeniti gre denimo razvoj turizma, ki ga na našem območju praktično ni bilo, sedaj pa vloge za kampe, prenočišča idr. štejemo v množini.

📍 Na katerega izmed uspehov ste v svojem prvem mandatu najbolj ponosni?

Med večjimi nalogami je bila priprava občinske strategije, ki smo jo v celoti izdelali v občinski upravi. Seveda pa gre omeniti tudi projekt Moja pobuda in komunalno opremljanje poslovnih con. Sploh za zadnja dva primera veljamo kot primer zelo uspešne občine. Potrebno je veliko dela, da se projekti Moje pobude izvajajo v načrtovanih rokih, da so na terenu vidni rezultati, enako je v obrtnih conah, kjer podjetja na veliko gradijo nove objekte. Izpostavila bi, da so uspehi takšni zaradi sodelovanja večjega števila zaposlenih z različnih oddelkov oz. področij, pri čemer vsak opravi svoj del naloge.

📍 Katera je vaša prednostna naloga do konca tega mandata?

Ena izmed nalog je zagotovo sprejem Občinskega prostorskega načrta, saj iz več različnih razlogov tu nismo bili dovolj uspešni. Ker je postopek trajal leta, dokument ni več razvojno naravnian, zato se bomo morali takoj po sprejemu posvetiti spremembam. Je pa ena izmed prednostnih nalog tudi stanovanjska gradnja. V prihodnjem letu si bomo prizadevali pridobiti tudi finančne vire za nov vrtec in ga v naslednjih nekaj letih tudi zgradili. V načrtu je še 2. faza prenove mestnega jedra, na podeželju pa nas čakajo številne investicije v izgradnjo komunalne infrastrukture.

📍 Kako vidite razvoj občine Ajdovščina čez 10 let? Kje si želite, da bi razvoj še vzcvetel?

Želim si predvsem, da ostanemo stabilno okolje z možnostjo zaposlitve za vse delovno aktivne skupine. Kot področji priložnosti za naslednja leta bi izpostavila kmetijstvo in turizem. Upam pa tudi, da si bom leta 2030 lahko ogledala gledališko predstavo v novi kulturni dvorani.

📍 Poleg službenih obveznosti zagotovo najdete čas tudi za razvijanje svojih hobijev. Kateri so tisti, ki vas najbolj navdihujejo?

Rada berem, grem na sprehod v naravo, skrbim za družinski vrt in obožujem rože. V času epidemije pogrešam druženje s prijateljicami in sorodnike. Za nadomestek veselje poiščem v malenkostih. Ko sem se preselila na Primorsko, me je očaral kaki s svojimi lepimi rumenimi sadeži. Na sprehodu poiščem drevo kakija, si spočijem oči in se napolnim z energijo. 📍

Harvey Norman

ZALPANA NAŠEJ NABUVE.

DOMA ZA

praznike

NABUVAJTE PAMETNO

NABUVAJTE VARNO

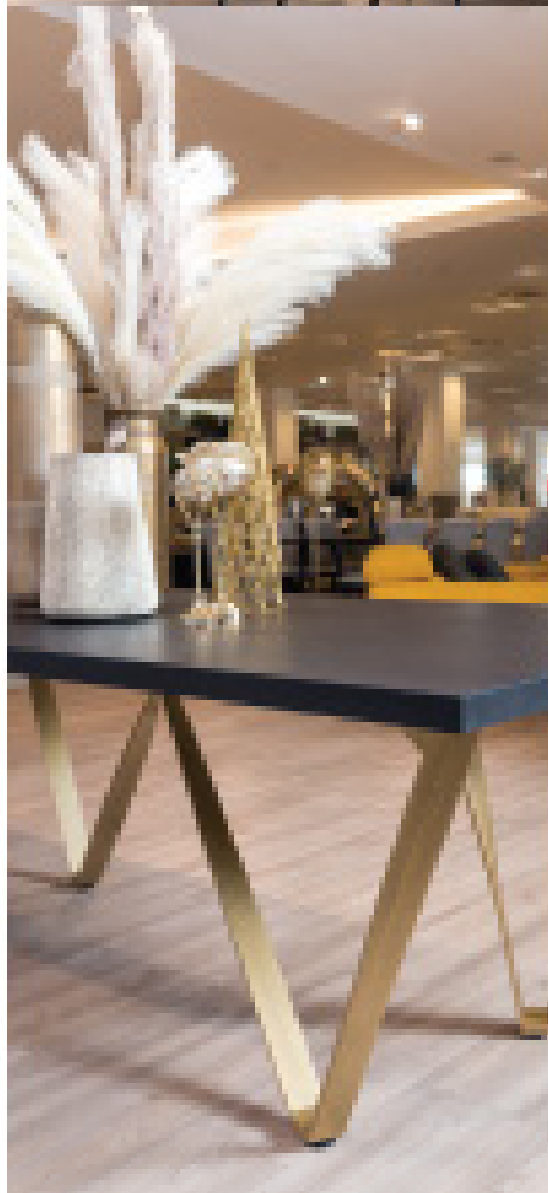
KLIK & PRIVEDEN V 2 URAH

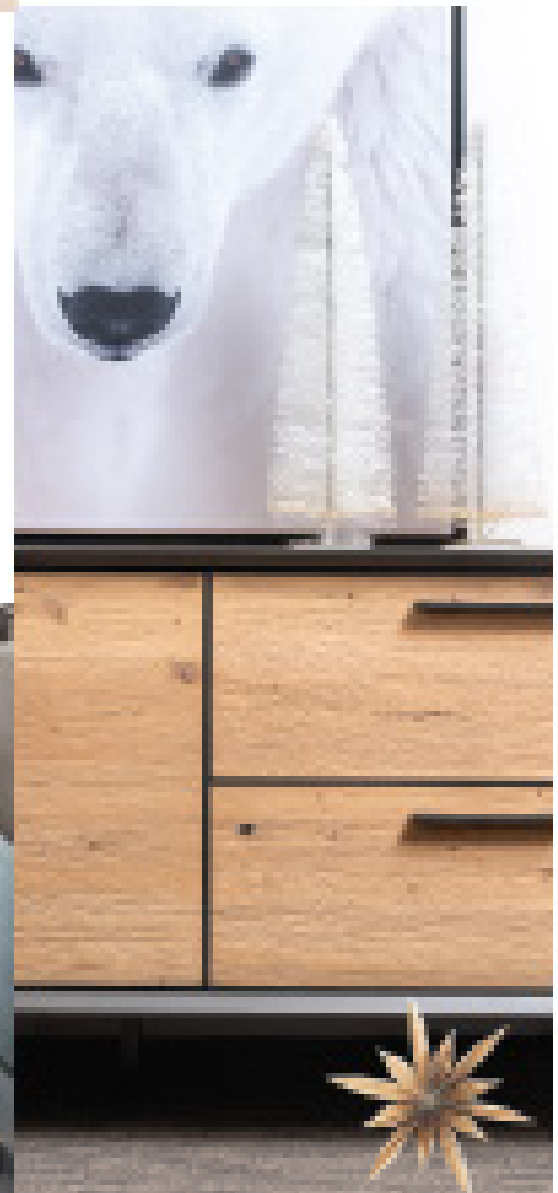
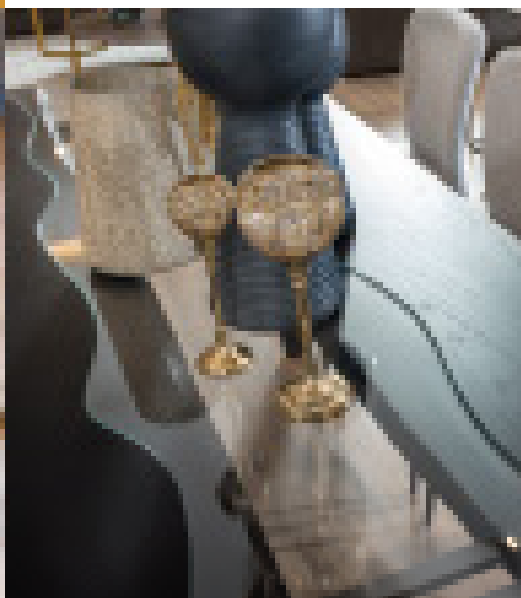
NAROČITE KVIC

VARNA DOSTAVA

Odklopite se
za različna lepota
bitanja v prepletu
domišljanih detajlov,
previdljeno izbranih
materialov in
majestrno izdelave.

www.harveynorman.si

© foto: Unsplash

9 NAPAK PRI NAČRTOVANJU KUHINJE

TEKST NINA VODOPIVEC

Kuhinja velja za enega najkompleksnejših prostorov v našem bivalnem okolju. Načrtovanje kuhinje je proces, ki zahteva poslušanje in opazovanje sebe pri kuhi. Vsekakor moramo v začetku poznati svoje navade, načine shranjevanja živil, kaj pravzaprav skrivamo v kuhinjskih omarah, kako poteka naš proces kuhanja, kaj počnemo pogosteje ali je to kuhanje ali peka. Kuhinja je odraz potreb uporabnika in ne skopirana všečna ideja iz Pinterest-a. Nikar naj ne oči odločajo o tem kaj potrebujete, razum ima tukaj pomembnejšo vlogo. Dobro funkcionalno zasnovo bomo skreirali le, če upoštevamo osnovne zakonitosti načrtovanja in svoje potrebe.

Ker po svetu ne hodim z zaprtimi očmi in, ker moj nos zavoha marsikatero načrtovalsko napako bi vam želela olajšati stvari pri načrtovanju. Vas opozoriti na najpogostejše "kikse", ki se zgodijo

četudi nočemo. Kuhinje namreč ne menjujemo vsako leto, tako kot neudoben par čevljev.

1. KUHINJSKI TRIKOTNIK ALI DELOVNI TRIKOTNIK

Osnovno vodilo za načrtovanje kuhinje so delovni centri. Delovne naloge v kuhinji združujemo v štiri delovne centre. Ti centri so shranjevanje živil, priprava živil, kuhanje in peka ter shranjevanje kuhinjskih pripomočkov in posode. Delovni centri morajo biti organizirani v nekem sosledju, postopku priprave hrane. Med najbolj pomembne dele kuhinje spada vsekakor kuhališče, hladilnik in pomivalno korito. Omenjeni deli kuhinje v najoptimalnejši zasnovi tvorijo trikotnik, katerega obseg ni večji od 6,6 metra.

2. ZANEMARJANJE DELOVNE POVRŠINE

Delovna površina v kuhinji je zelo pomembna. Na njej odlagamo, sekljamo, režemo, valjamo in pripravljamo hrano. Najpomembnejša in najfunkcionalnejša delovna površina je med kuhališčem in pomivalnim koritom. Nikakor ne postavljajte kuhališča in pomivalnega korita enega ob drugim. Zmanjkalo vam bo prostora za enostavno odlaganje kuhinjskih pripomočkov in živil. Posledično boste z mokro hrano kapljali po kuhinji, ker bo delovna površina na drugi strani kuhališča. V izrazito majhnih kuhinjah kvalitetne delovne površine ni veliko. Spremenljiv minimum, ki nam omogoča kolikor toliko solidno kvalitetno delovno površino je 60 centimetrov. V kolikor je kuhinja večja naj bo tudi kvalitetne delovne površine več.

3. NERAZUMEVANJE ODNOSOV MED ELEMENTI

Nikakor ne ob visoke kuhinjske elemente brez vmesnega prostora postavljati kuhališča ali pomivalnega korita. V takšnih prostorih se boste počutili utesnjeni, gibanje in odlaganje bo oteženo. Ob kuhališču potrebujete prostor kamor odložite kuhalnico, začimbe ali pa zgolj zato, ker ročaji kozic segajo čez kuhališče. Ob umivalniku je odmik od visokega elementa 10-15 centimetrov smiseln. Kuhališče od visokega elementa odmikajte za prostor velikega kuhinjskega krožnika, to je 30 cm.

4. POZABLJAMO NA VTIČNICE

Vtičnic ni nikoli premalo. V kuhinji imamo milijon in enega kuhinjskega pomočnika, ki za svoje delovanje potrebuje elektriko ali pa je na elektriko priključen zgolj, ko se polni. To so aparati, ki nam lajšajo delo, nekateri pa skrbijo za osnovno pripravo hrane. Nespametno je govoriti kam postaviti vtičnice, ker so to specifikke posamezne kuhinje, prav tako je nesmiselno povedati koliko je minimalno število vtičnic, ki jih potrebuješ v kuhinji. Na oko bi lahko rekli, naj si ob delovni površini zagotovimo vsaj 4 vtičnice.

5. NEPRIMERNA OSVETLITEV DELOVNE POVRŠINE

Osvetlitev, razporeditev in moč luči je kompleksna stvar na katero pre pogosto pozabljam. Prostor kot je kuhinja potrebuje ambientalno osvetlitev celotnega prostora in delovno osvetlitev delovne površine. Pomembno je, da s svojim telesom ne delamo sence na osvetlitev delovne površine. Delovna površina mora biti osvetljena povsod tudi tam kjer pomivamo posodo. Običajno pa za osvetlitev kuhališča poskrbi razsvetljava, ki je integrirana v napi.

6. KUHINJA BREZ NAPE

Napa skrbi za filtracijo neprijetnih vonjav in vlage. V kolikor v bivalnih prostorih nimamo zagotovljenega mehanskega prezračevanja izberimo napa z zunanjim odvodom zraka. V nasprotnem primeru bo svojo nalogo odlično opravljala tudi napa na ognjene ali druge filtre, ki za svoje delovanje ne potrebujejo zunanjega odvoda. Nikakor ne pričakujte, da bo okno ob kuhališču opravljalo popolnoma enako nalogo kot napa. Okno nikakor ni nadomestek nape. Dolgoročno okno ob kuhališču ni praktična stvar, saj se vam v okvir okna zažre maščoba, ki jo ne ravno enostavno odstranimo.

7. NELOGIČNA POSTAVITEV POMIVALNEGA STROJA

Pomivalni stroj aplicirajmo v neposredni bližini pomivalnega korita. Njegova lokacija naj nikakor ne bo na najbolj prehodnem delu kuhinje, ampak nekje ob strani. Na neki točki kjer ne ovira gibanja

kuhinjskega trikotnika in lahko pomivalni stroj med pripravo hrane pustimo odprt, brez da si pri tem ne polomimo vseh zob.

8. POZABLJANJE NA ODLAGALNO POVRŠINO

Odlagalna površina je prav tako pomembna kot delovna površina. Zadostno odlagalno površino moramo zagotoviti ob hladilniku in pečici. Hrano, ki jo prinesemo iz trgovine odložimo na neko mesto in jo iz tam zlagamo v hladilnik ali omare z živili. Prav tako pa moramo imeti mesto kamor lahko odložimo hrano, ki smo jo pripravili v pečici. Pri načrtovanju kuhinje, delovne in odlagalne površine ne zanemarjajte potreb po malih gospodinjskih aparatih, ki so stalno v uporabi in se običajno nahajajo na kuhinjskem pultu (kavni avtomat, toaster, sokovnik...).

9. OZKI PREHODI

V kuhinji je potrebno zagotoviti zadostne prehode med elementi. Da lahko v kuhinji nemoteno delata in funkcionirata dve osebi mora biti razmak med dvema linijama kuhinjskih elementov ali kuhinjskimi elementi in nasprotno steno vsaj 90 cm. V obzir imejte, da je dolžina klasičnih kuhinjskih predalov 55 cm, za njih se še mi postavimo. Pri odpiranju pomivalnega stroja zasedemo 70-75 cm globine prehoda. Vrata hladilnika nam zasedejo cca 60 cm prehoda ali več.

Načrtovanje kuhinje ni bav bav, je pa stvar, o kateri je potrebno razmišljati že v fazi načrtovanja objekta. 30 centimetrov širša kuhinja lahko velikokrat pomeni več delovne površine, boljše postavitve elementov. Pri načrtovanju kuhinje razmišljajte, sprašujte, iščite in preizkušajte. Nikakor se ne smete zadovoljiti s prvo trditvijo ali odgovorom uporabnika ali prodajalca pri načrtovanju kuhinje. Saj veste kako pravijo sto ljudi sto čudi, več mnenj, boljše in jasnejšo sliko si boste ustvarili. 📍

IDAA

e-mail: nina@idaa.si
www.idaa.si

© foto: Tina Velikonja

LUKA JEJČIČ

»Poleg odnosa do okolja bomo morali v prihodnje dvigniti tudi kulturo sobivanja,« pravi direktor KSD Ajdovščina.

TEKST TINA VELIKONJA

Luka Jejčič je februarja letos prevzel vodenje Komunalno stanovanjske družbe Ajdovščina. Svojo študijsko pot je zaključil na Biotehnični fakulteti v Ljubljani kot univerzitetni diplomiran inženir živilske tehnologije, poslovno pot pa začel leta 1997 na Fructalu in kmalu postal tehnični direktor. Leta 2006 je odšel s Fructala v podjetje Commerce trgovina in za tem slabo leto vodil Komunalno stanovanjsko družbo Ajdovščina, se vrnil na Fructal na mesto tehničnega direktorja, leta 2012 pa postal njegov generalni direktor. Vseskozi je igral pomembno vlogo pri pripravi strategij, razvojnih projektov, investicijskih načrtov, optimiziranju procesov in uvajanju novih tehnologij. Predano in inovativno naravnani pristop do dela želi sedaj naprej razvijati z vodenjem javne gospodarske službe. Visoko motiviran, podkrepjen z izkušnjami vodenja

in usmerjen v trajnostni razvoj, se s proaktivno držo podaja v nove izzive. Kot pravi sam, so spremembe vedno dobrodošle, preizkušeni pa ne manjka.

📍 Letos ste prevzeli vodenje KSD Ajdovščina. Kako ocenjujete preskok s Fructala v javno komunalno podjetje?

V zadnjem letu sem poleg funkcije generalnega direktorja Fructala prevzel še vlogo tehničnega direktorja na nivoju skupine. Prav razpetost med Fructalom in ostalimi podjetji v skupini, ki so v lasti družine Radun, je botrovala temu, da sem se odločil za spremembo. Odločitev je bila po eni strani lažja, ker smo s kolektivom uspeli ustvariti odmevne rezultate, kar me navdaja z optimizmom, da sem delal dobro. Odločil pa sem se za novo pot. KSDA sem v preteklosti vodil ravno toliko časa, da se nisem spuščal v povsem nepoznane vode. Zgrabil sem priložnost, ki je prišla v pravem času, da

po dvanajstih letih ponovno prevzamem vodenje tega podjetja.

📍 Zagotovo je bil razkorak med vodenjem Fructala in KSD Ajdovščina opazen. Je z vidika vodenja sploh mogoče primerjati obe podjetji?

Razkorak je opazen, primerjavo pa je praktično nemogoče povleči. Fructal je tržno usmerjeno podjetje, za katero sta značilna inovativnost in razvoj, medtem ko KSDA v večini opravlja obvezne gospodarske javne službe. Skupni imenovalec obeh podjetij je konkurenčnost. V tržno naravnanih podjetjih se tega vsi zavedajo, v primeru KSDA pa se to odraža v cenah na položnicah. Procesi so v obeh podjetjih zelo različni. Za razliko od potrošnikov, ki lahko na trgu izbirajo, imamo v javni gospodarski službi uporabnike, ki želijo imeti v vsakem trenutku kvalitetno opravljene storitve

po zmerni ceni. Izpostavil pa bi, da so v vsakem podjetju ključni zaposleni in učinkovita organizacija.

📍 **Kateri so bili tisti izzivi, s katerimi ste se ob prevzemu mandata soočili?**

Zagotovo sem bil najprej soočen z bistveno drugačnimi pogoji, kot sem jih pričakoval. Na več področjih so se pokazali resni problemi, ki so v večji meri posledica nezmožnosti državnih institucij, da bi postavili sisteme, s katerimi bi trajnostno uredili področja, kot so na primer ravnanje z odpadki, prevzemanje odpadne embalaže ali odpadnih blat iz čistilnih naprav. Poleg tega sem funkcijo prevzel v začetku leta, ko je potrebno pripraviti elaborate za določanje cen komunalnih storitev. Gre za pomembne odločitve, od katerih je odvisno poslovanje družbe. Ob vsem tem smo se morali soočiti še z epidemijo, ki je zamajala marsikatero načrte, pred hude preizkušnje pa postavila tudi vse zaposlene. Slednje je zagotovo vplivalo tudi na zastavljene smernice. Naše poslovanje je zaradi epidemije nasploh okrnjeno, saj smo cene oblikovali glede na načrtovane količine, ki so se sedaj bistveno spremenile. Večina gospodarskih subjektov, ki so veliki uporabniki vode, je zmanjšala proizvodnjo, le redki so jo povečali. Smo pa ob tem upoštevali, da so morale določene dejavnosti prenehati s svojim delom, zato jim v tem času nismo zaračunavali storitve odvoza odpadkov. S tem smo zmanjšali naše prihodke, na drugi strani pa se je povečala količina odpadkov, ker so občani ostajali doma. Ob vseh teh izzivih je težko zasledovati načrtano pot delovanja.

📍 **KSD Ajdovščina je nadvse pomembna za izvajanje raznolikih življenjsko pomembnih storitev, zato je tudi med epidemijo pomembno, da je občanom zagotovljena vsa potrebna oskrba. Kako ste organizirali delo?**

Dokler ni nujno, se le malo ljudi zaveda, da ima KSDA 24 ur aktivne kar štiri dežurne službe. Zaradi obveznih javnih služb smo bili primorani pripraviti celovit program ukrepov, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Sodelujemo tudi s štabom Civilne zaščite in aktivnosti koordiniramo z Občino. Z ukrepi smo zaščitili zdravje naših zaposlenih in zagotovili nemoteno izvajanje obveznih javnih služb. Lahko si predstavljate, kakšen problem bi bila motena oskrba s pitno vodo, kopičenje odpadkov, vpliv na okolje zaradi neučinkovitega čiščenja odpadnih voda, odpovedi pogrebne službe ali katere koli druge naše dežurne službe.

📍 **Katere ukrepe ste uvedli v času epidemije?**

Ukrepi so morali biti radikalni po drugi strani pa verjamem, da jih mnogih občani niso niti opazili. Splošnim ukrepom, ki jih določa država, smo dodali omejitve gibanja zaposlenih med posameznimi objekti, formiranje dodatnih ekip, ki med seboj ne prihajajo v stik, zamike izmen po enotah, da se ne srečujejo v garderobah in še številne druge. Pripravili smo se tudi na primere širšega pojava obolenj v določenih ustanovah, kjer smo predvideli sukcesiven odvoz nevarnih odpadkov, denimo uporabljenih zaščitnih sredstev.

📍 **Kako so se na dodatne ukrepe odzvali zaposleni in uporabniki vaših storitev ter kako zagotavljate, da dela nemoteno tečejo?**

Pohvaliti moram vse zaposlene, ker se zavedajo pomembnosti dela, ki ga opravljajo, saj predano in dosledno skrbijo za zaščito, ki jim

delo največkrat še dodatno otežuje. Njihova izpostavljenost je po enotah zelo različna. Vsi zaposleni morajo ves čas uporabljati maske, menjavati rokavice, razkuževati površine, da niti ne omenjam ukrepov, ki so potrebni v pogrebni službi. Že v prvem valu smo se odločili, da omejimo vse nenujne storitve, kjer bi dodatno izpostavljali naše zaposlene, in med drugim upravo zaprli za stranke.

📍 **Poslanstvo vaše družbe je kakovostno izvajanje storitev gospodarskih javnih služb in drugih storitev, obenem pa tudi skrb za osveščanje občanov na področju varstva okolja. Razmišljate o dodatnih ukrepih na tem področju?**

Izvajanje storitev gospodarskih javnih služb je ves čas pod drobnogledom občanov in trudimo se, da jih izvajamo res kakovostno. Obenem smo odvisni od občanov, ker lahko bistveno prispevajo k zaščiti okolja, urejenosti javnih površin, naši učinkovitosti in posledično to vpliva tudi na ceno storitev, ki jih nudimo. Menim pa, da bomo morali v prihodnje poleg odnosa do okolja dvigniti tudi kulturo sobivanja. Storitve, kot je na primer odvoz odpadkov občanom, zaračunavamo po principu kolektivnega povzročanja odpadkov in resnično ni prav, da se pojavljajo posamezniki, ki povzročajo nesorazmerne obremenitve in posledično stroške.

📍 **Ločevanje in zbiranje odpadkov je zagotovo področje, ki terja svojstvene pristope. S kakšnimi težavami se soočate pri tem?**

Banalen primer je denimo večji kosoven ali nevaren odpadek, odložen v ekološkem otoku. Smetarsko vozilo ga ne more prevzeti, ker vsakič prevzema točno določeno frakcijo in zato moramo na otok izdatno poslati človeka s primernim vozilom, ki odpadek odpelje direktno v zbirni center. Takih primerov je ogromno in verjamem, da marsikdo niti ne pomisli na to. Zato je smotrno, da se ljudje med seboj dobronamerno opozarjajo. V kratkem bomo začeli še z izobraževanji ali boljše rečeno predstavitvami na določenih ekoloških otokih. Na licu mesta je zadeve veliko lažje razložiti in izkušnje imamo, da uporabniki takrat postavijo veliko vprašanj, ker dobijo direktne odgovore in lažje razumejo nadaljnje ravnanje z odpadki.

📍 **Vodenje KSD Ajdovščina ste prevzeli za štiri leta. Kako bo pod vašim vodenjem podjetje še okrepilo zaupanje občanov v javno oskrbo – na čem bo temeljila vaša vizija?**

Ves čas je potrebno upoštevati, da delujemo v dobrobit občanov, ki morajo biti z našimi storitvami zadovoljni. Njihovo zaupanje se mora odražati tudi v cenah na položnicah. KSDA opravlja praktično vse javne službe, kar ji daje konkurenčno prednost v primerjavi z občinami, kjer te službe opravlja več podjetij. Specifični so tudi veliki uporabniki, ki s svojo porabo nižajo cene storitev. S konkurenčnostjo komunalnih storitev se namreč ustvarjajo boljši pogoji za gospodarstvo in hkrati nižajo cene za občane. Inovativnost in razvojno naravnost bo podprla tudi Občina z investicijami v infrastrukturo, kar bo pripeljalo do večje učinkovitosti in pripomoglo k trajnostnemu razvoju. **Naš cilj bodo vedno kvalitetno opravljene storitve, s katerimi bomo zadovoljili pričakovanja občank in občanov ter s tem ustvarili boljše pogoje za bivanje.** 📍

EVA MERMOLJA

Intervju z direktorico Ljudske univerze Ajdovščina, Evo Mermolja: »Razvoj zaposlenih je tek na dolge proge – gre za proces, ki mora biti nenehno vpeljan v podjetje.«

TEKST NEJA FAKIN

Živimo v času hitrih sprememb, ki od nas zahtevajo stalno učenje in hitro prilagajanje.

Korak – Centri za razvoj kadrov predstavlja nov poslovni model, ki so ga razvili na Ljudski univerzi Ajdovščina v sodelovanju z Zvezo Ljudskih univerz Slovenije. Korak združuje 16 centrov po vsej Sloveniji. Pogovarjali smo se z Evo Mermolja, direktorico Ljudske univerze Ajdovščina, ki pravi, da si s Korakom želijo predvsem to, da so prepoznani kot strokovni in kompetentni regijski ponudniki programov in storitev za razvoj kadrov za podjetja ter se na ta način utrjujejo kot podaljšana roka kadrovske službe. V pogovoru nam je razkrila svoj pogled na razvoj kadrov v podjetjih ter pogled na nastalo aktualno situacijo in prihodnost dela z ljudmi.

📍 Nam lahko zaupate, kaj se skriva pod imenom Korak? Komu je namenjen? Zakaj in kako ste prepoznali potrebe ter se lotili razvoja tega?

V Korak nas je združenih 16 ljudskih univerz. Skupaj smo pripravili ponudbo storitev in programov, s katero želimo pomagati podjetjem pri razvoju kadrov. Sami programi in storitve so primarno namenjene malim in srednje velikim podjetjem ter vsem tistim, ki se zavedajo pomena nenehnega vlaganja in dela s kadri. V zadnjih letih smo pri našem delu s podjetji prepoznali potrebo po takšnem modelu. Izkazalo se nam je, da podjetja potrebujejo več kot le enodnevna usposabljanja in izobraževanja. Določene podjetja nimajo kadrovske službe ali pa so njihove kadrovske službe zelo zasedene z različnimi administrativnimi stvarmi in drugimi vsakodnevnimi nujnimi nalogami. Hkrati pa določene stvari, ki so zelo pomembne, ostanejo nekeje pozabljene, na stranskem tiru. Podjetja se zavedajo, da je razvoj kadrov pomemben in nujen, a pogosto prav za to zmanjka časa. Zato smo se odločili, da k podjetjem pristopimo celostno. S podjetji vstopimo v partnerstva, saj si želimo vzpostaviti dolgoročno sodelovanje. Zavedamo se, da le ciljno in usmerjeno vlaganje v kadre prinaša rezultate podjetju

na tem področju.

📍 Gre za precej nov poslovni model. Kakšne so obeti glede na to, da že imate prve povratne informacije?

Korak je resnično nov poslovni model v vseh pogledih. Zakaj? Zato ker združuje kar 16 ponudnikov iz vse Slovenije. Povezali smo se z najboljšimi predavatelji in strokovnjaki ter skupaj pripravili storitve in programe na podlagi raziskave o analizi potreb ter tako pripravili enotno ponudbo za celotno Slovenijo. Naše pretekle izkušnje kažejo na to, da se v podjetjih zavedajo, kako pomembno je vlagati v kadre. Tukaj ne govorimo samo o razvoju vodstvenega kadra, ampak o vlaganju v vsakega posameznika, ki v organizaciji prispeva k doseganju ciljev. Zagotovo tukaj ne gre samo zato, da se izvajajo neka splošna izobraževanja in storitve, ampak pristopamo tako, da izhajamo iz potreb podjetja. Na ta način zasujemo ponudbo. Vsi se zavedamo, da je vlaganje v razvoj in znanje eden izmed najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost podjetja. Vsako podjetje, vsak vodja si želi kompetentne, zavzete in motivirane zaposlene. In prav je tako.

📍 Kje vidite dodano vrednost, da kot zunanji svetovalec vstopate v podjetje?

Podjetja se pogosto soočajo z izzivi na enak način, ki pa lahko ne prinaša želenih učinkov. Skoraj vedno vedo, da so neke težave, vendar le-teh ne znajo opredeliti. Zakaj? Ker ne vidijo vzroka za vse te težave oziroma vidijo le delni vzrok. V teh primerih, vsaj po mojem mnenju, je smiselno, da s podjetjem sodeluje zunanja, objektivna oseba oziroma organizacija, ki strokovno in po postopku predvidi kaj in kako oziroma izdela analizo stanja podjetja. Glede na prepoznane potrebe in cilje pa pripravi in predlaga ustrezne ukrepe. Včasih je dovolj, da preprosto vprašamo ljudi, zakaj se tako dogaja. Ni pa vedno enostavnih rešitev. Pristopiti je potrebno celostno.

📍 Kakšno vlogo ima tukaj Ljudska univerza Ajdovščina? Tudi vi kot usposobljen kader imate tukaj pomembno vlogo. A najprej je verjetno potrebno le prisluhniti in še le

nato predlagati, kaj bi bilo za podjetje najboljše?

Ljudska univerza Ajdovščina ima nalogo, da prepozna, v čem je težava, da poskuša s podjetjem priti do uvida v težavo in nato iskati vzroke tega nastanka. Naslednji korak je določiti cilje, si odgovoriti na vprašanje, kaj si sploh želimo spremeniti. Na podlagi prepoznanih izzivov, glede na določene cilje in na podlagi stanja, pa skupaj postavimo akcijski načrt za doseganje ciljev. In prav tukaj se pokaže naša najpomembnejša vloga. Da znamo prisluhniti in prepoznati, kateri so ključni izzivi, zaradi katerega ima podjetje težave in kateri so pravi ukrepi za njihovo reševanje.

📍 Kaj vse torej ponujate v ponudbi Korak?

Mi si želimo celovito pristopiti k razvoju kadrov v podjetju ter nuditi celovito podporo pri razvoju zaposlenih. Zato ni dovolj, da izvedemo eno izobraževanje, ampak gre tukaj za dolgoročno, partnersko sodelovanje. S podjetjem si želimo najprej narediti podrobno analizo stanja in pričakovanih rezultatov, ciljev ter na podlagi tega izdelamo strategijo razvoja kadrov. Ob pravi zavezanosti je kadrovska strategija več kot le statičen dokument. Podjetja se s tem zavežejo k razvoju.

Ponujamo tudi vzpostavitev mentorskega sistema v podjetje, ki je danes velikokrat prepoznana kot pomembna pri hitrem nadomeščanju ključnih kadrov v samem podjetju. Pripravili smo tudi posebno storitev, ki je vezana na ciljno vodenje. Zasnovali smo aplikacijo, ki zagotavlja spremljanje vsakega zaposlenega glede na cilje podjetja. Tako imamo v sklopu ciljnega vodenja postavljen kompetenčni model, ki omogoča ocenjevanje kompetenc, opravljanja delovnih nalog in doseganja ciljev. Zaposlene se ocenjuje po metodi 360. Gre za metodo, kjer se zaposleni ocenjujejo sami, prejmemo pa tudi oceno vodje ter oceno sodelavcev. Na ta način se pridobi objektivni vpogled v delo zaposlenega, njegove zmožnosti, odstopanja od

pričakovanega ter iskanje novih možnosti za izboljšavo.

📍 Pravite, da pri razvoju zaposlenih ni hitrih rešitev in da si vsak vodja želi kompetentne, zavzete in motivirane zaposlene. Pa vseeno, ko se pogovarjate z vodilnimi v podjetju, kaj je tisto kar zaznavate, da kljub vsemu temu ni vedno tako?

Uspešna podjetja in uspešni vodje se tega zavedajo in so pripravljeni celovito pristopiti k razvoju zaposlenih. Je pa to zelo težko izvedljivo, če tukaj ne gre za partnersko sodelovanje, če gre le za enkratne ukrepe, ker nas enostavno čas povozi. Izgubimo se v drugih nujnih nalogah. Vsi poslovni procesi imajo točno predvidene postopke, in pogosto prav na področju kadrov temu ni tako. Vzroki za to so različni. Mi podjetjem ponujamo rešitev – kot podaljšanja roka kadrovske službi. Tako kot najamejo strokovnjaka za področje IT, enako je to na področju razvoja kadrov. Najpomembnejše je, da strokovno pristopimo in zato smo tukaj mi.

📍 Je mogoče zdaj »pravi« čas, da podjetja naredijo podrobni pogled na svoje zaposlene?

Ali je danes primeren čas ali ne? To je stvar odločitve. Sama mislim, da je vsak trenutek primeren, da začnemo delovati, razmišljati in aktivno pristopiti k razvoju zaposlenih in k uvajanju zelenih sprememb. Vsi delujemo podobno – dokler nas na določene spremembe in ukrepe ne vežejo časovni roki, radi čakamo in odlašamo. Na vodstvu sloni odgovornost za razvoj kadrov in odločitev, kako bo k letemu pristopalo. Za prave spremembe je potreben proces. Razvoj zaposlenih je tek na dolge proge – gre za proces, ki mora biti nenehno vpeljan v podjetje. Veseli me, da uspešni vodje prepoznavajo, da se največji potencial za razvoj in uspešnost podjetja skriva prav v zaposlenih. 📍

**DIS
IS
DIS**
KREATIVNE KOMUNIKACIJE

**NAJ BO NOVO LETO
USTVARJALNO.**

**disidis.si
info@disidis.si**

TO JE TO // DIS IS DIS

ROD RAZVIJA OKOLJE DOMA

Leto 2020 se počasi zaključuje, Regijska razvojna agencija ROD Ajdovščina pa že vstopa v nove zgodbe in izzive prihajajočega leta.

TEKST ROD AJDOVŠČINA

Vipavska dolina s svojimi vasmimi in mesti predstavlja ključni del našega okolja. Iztekajoče leto smo uspešno pričeli z objavo dveh javnih pozivov LAS Vipavska dolina iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, spomladi pa jima dodali še dva poziva za financiranje projektov iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. Na razpise je skupno prispelo kar 24 vlog. Odobreni projekti se bodo izvajali z namenom povezovanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

Pomen skupnosti pa lahko poudarimo tudi v razvoju podjetništva. Od zime preteklega leta do letošnje pomladi so potekale priprave na finale POPRI, to je tekmovanje za najboljšo podjetniško idejo med mladimi. Na podjetniških krožkih so prispevali svoj del osnovnošolci iz sedmih, osmih in devetih razredov. Pod okriljem naših mentoric sta s skupnimi močmi na finalu bili predstavljeni dve podjetniški ideji, URVI in MULTIDILCA, ki sta se uvrstili na drugo in tretje mesto. Še dve osnovnošolski podjetniški ideji, ideja VRLAN ter ideja DRYBRELLA pa sta se predstavili na 54. Srečanju mladih raziskovalcev Slovenije v kategoriji inovacijskih predlogov.

Povezovanje v skupnost je ključen dejavnik tudi pri vzpostavljanju mrež. Tako smo tudi letos v cvetočem maju poskrbeli za kmetovalce z delitvijo prepoznavnih »oranžnih gajbic« za sveže sadje, zelenjavo in poljščine s poreklom Vipavske doline. V poletnem času pa smo povezovanje okrepili tudi s partnerstvom sestavljenim iz 12 slovenskih regionalnih razvojnih agencij pod okriljem agencije SPIRIT Slovenija, kjer Regijska razvojna agencija ROD zastopa celotno Goriško regijo. Tovrstno povezovanje se uspešno spopada s problemi obstoječega investicijskega okolja v Sloveniji.

Poleg povezovanja in mreženja predstavlja velik del našega poslanstva tudi skrb za okolje. Letošnja jesen nam je prinesla informativni film o zelenih protiveternih zaščitah v Vipavski dolini, ki je, poleg vzpostavitve sistema za podporo odločanju o namakanju (sistem SPON) in Strategije prilagajanja kmetijstva na podnebne spremembe v Vipavski dolini 2017 – 2021, rezultat projekta LIFE ViVaCCAdapt. Prilagajanje podnebnim spremembam vpliva na kmetijstvo in tudi na okolje v katerem živimo. Pri njegovem izboljšanju je ključno vlogo odigral projekt Interbike II, ki je vzpostavil novo kolesarsko spletno platformo, ki nudi priložnosti kolesarjem in ponudnikom. Kolesarjenje kot način mobilnosti pa spodbuja tudi letošnji slogan evropskega tedna mobilnosti: »Izberi čistejši način prevoza!«

Skrb za okolje in podnebne spremembe ne more obstajati brez skupnosti, zato je potrebno poskrbeti tudi za njen razvoj. V luči tega turbulentnega časa smo izpeljali okroglo mizo z naslovom »Potencial razvoja turizma v naši regiji po epidemiji«, kjer so bili predstavljeni subjekti podpornega okolja s področja turizma, ki bodo z različnimi možnostmi pomagali tej gospodarski panogi pri čim lažjem prehodu iz krize.

ROD nadaljuje z Razvijanjem Okolja Doma tudi z novimi projekti. Nove korenine v spodbujanju podjetništva smo tako začeli poganjati z

izvajanjem projekta LAS Vipavska dolina »Spodbujanje ustvarjalnega razmišljanja med mladimi«. Z mislijo na dom in ohranjanje njegove dediščine se je začela izvedba projekta sodelovanja petih slovenskih LAS, z naslovom Pot miru – dediščina prve svetovne vojne. Skupno rast sodelovanja in skrbi za okolje pa smo ponovno združili v projektu sodelovanja kar dvanajstih slovenskih lokalnih akcijskih skupin in 29 občin z naslovom »Kolesarska veriga na podeželju«, kjer bodo kot rezultat v domačem okolju postavljene tri električne polnilnice ter nabavljena električna kolesa.

Če skozi opisane dogodke na kratko povzamemo leto 2020 v nekaj besedah, lahko rečemo, da v njem čutimo veliko mero povezanosti in sodelovanja, kjer je izpostavljena tudi skrb za naše okolje. Ob vsem napisanem pa tudi v prihodnje ne smemo pozabiti na razvijanje domačega okolja, saj nas družijo skupna misel, da je povsod lepo, a najlepše doma. 📍

© foto: FB Vipavska dolina

SAUDADE

TEKST URŠKA PODOJSTRŠEK

Zadnjih nekaj mesecev trobim, da letošnje leto ne šteje. Ne štejejo kalorije. Leta. Kilogrami. Pretečeni kilometri. Pregonjeni hribi. Spiti kozarci. Šolske ocene. Domače pisarne. Preklete pajkice. Kruh z drožmi. Domače pite. Piškoti. Potice. Šebesa. Fermentirano zelje z rdečo peso. Brezvezna muzika. Pižama za v pisarno. Strašne frizure. Fridine obrvi. Vedno preveč wc papirja.

Ušivo leto je, ki nam daje pravico, da smo nostalgični.

Portugalščina ima čudovito besedo, saudade. Z njo opišejo pogršanje. Željo po občutkih, ki jih mogoče še niso čutili. Spominih, ki jih želijo imeti. Ljudih ki jih želijo objeti. Piti kaipirinjo in imeti stopala zakopana v mivko. Je več kot nostalgija. Mogoče mi te melanholije in romantike sploh ne znamo čutiti. Saudađi.

In če smo že pri nostalgiji, lahko rečem, da je to največja razlika med mularijo in nami, tastarimi.

Ne glede na to, da sem punca, sem morala poznati vse ta prave košarkarje. Od Tonija Kukoća do Kareema Abdula Jabbarja. Njega predvsem zato, ker je imel tista hecna plavalna očala. Ko je smučal Križaj, je bila doma smrtna tišina. Če je telednik tik pred ciljem, so špricale iskrene solze in oče je zagrabil televizijo z resnim namenom, da jo zabriše skozi okno.

Šlo je celo tako daleč, da so moški zapustili poročno zabavo mojih staršev, da so lahko v živo gledali, kako je Larry Holmes sploščil Kena Nortona. Z odra je pred TV prebegnil tudi poročni ansambel, zato je moja mama prevzela harmoniko in mikrofona, teta Bina bobne in teta Marta kitaro. Glede na to, da moja mama res ne zna peti in Bina še v lajfu ni sedela za bobni, najbrž niso bile kaj prida. Na poročnih fotografijah so čisto zariple v obraz in blazno skoncentrirane. Ni pasja figa zabavati omizja mrkih starih tet, ki so jim moški pobegnili na boks spopad stoletja. V sosednjo gostilno. Pa še nevesto so pozabili ukrasti, tako zelo se jim je mudilo. Bodo že doma videli, kaj je pravi boks.

To so bila leta Janis Joplin. Claptona. Bee Geesov. Bonnie Tyler. Billyja Joela. Queenov. Glasbenikov, ki so na svoja glasbila v resnici znali igrati. Ko je bil hamburger še narejen z mesom in je sir nastal iz mleka. Ko je bilo mleko še iz krave in ocvirki iz svinje.

Takrat so v podjetjih imeli igrišče za odbojko in fuzbal. Danes imajo tajske maserke in veganske kuharje.

Vedno sem se zgražala, če je bil kdo tako zelo nostalgičen, kot sem zadnje čase sama.

Sami smo si skuhati to sranje. Kot je rekla babi v BBCjevi seriji Leta in leta: "Vi ste krivi. Ves čas se pritožujete nad državo, nad ekonomijo, Evropsko unijo, vremenom. V resnici je vse vaša krivda. Ko ste kupili tisto majico za 1 funt, ste postali del sistema."

Nad korono zaenkrat res še nimamo kontrole, ampak sami si ustvarjamo prihodnost.

Danes mulci poznajo tiktok zvezdnike, ki imajo namesto imena številke in črke. Cele dneve delajo neke čudne gibe in spremljajo statistiko ogledov bolj intenzivno, kot borzni posrednik spremlja

gibanje delnic. Ker želijo biti znani. Poznani. Ker slava je edina vrednota.

Ne vedo pa kdo je Springsteen. Kdo je bil Rok Petrovič. Kdo je bil Gandhi. Kdo je prvi splezal na Mount Everest. Kdo je prvi stopil na Luno. Da včasih ni bilo interneta in si moral informacije poiskati v knjigah. To so tiste zadeve na polici v dnevni sobi.

Naučite otroke, kdo je bil Pele. Da Maradona ni bil foter od Madonne. Kupite mu žogo in jo hodite nabijati na vaško igrišče. Peljite jih na koncert, kjer muzike ne sklada računalnik. Skrijte jim telefon in jim dajte prebrati knjigo Ko zorijo jagode. Naučite jih zamenjati gumo na avtu.

Moj novoletni sklep je, da se vsako leto naučim nekaj novega. Predlani sem se učila teči na smučah. Lani sem šla na tečaj turne smuke. Letošnji novoletni sklep je, da bom preživela celo poletje na morju in se naučila surfati. V humano bom odnesla oblačila, ki jih v zadnjih dveh letih nisem oblekla. Ne bom več kupovala cenenih oblačil. Poslušala bom dobro muziko. Včasih tudi plesala na tisto, ki jo sklada računalnik. Pila bom mleko, jedla meso. Uživala v glutenu in se namakala v laktozi.

Še zmeraj bom tekla, a nikoli ne bom pretekla maratona. Mogoče bom napisala knjigo.

In mogoče vse zgodbe ne bodo izmišljene.

Kdo bi si misli, kaj vse se lahko človeku pripeti.

In - če ima srečo - preživi. 📍

© foto: arhiv Urška Podojstršek

AROVIVA

Jakob Krečič je mlad pridelovalec aronije in ustanovitelj znamke Aroviva, ki trenutno ponuja dva izdelka - sok aronije iz 100% hladnega iztisa brez dodatkov vode in sladkorja ter kapsule s 100% prahom dehidriranega sadeža.

Aronijo prideluje na lastnih nasadih v Vipavski dolini, kjer se vsa dela izvajajo ročno, kot so to počeli že stoletja pred nami. Certifikat o ekološki pridelavi, pa bo prejel naslednje leto iz strani podjetja Bureau Veritas.

Aronija vsebuje največ antioksidantov med vsemi vrstami jagodičevja, vsebnost C vitamina pa je desetkrat večja kot v vseh agrumih. Poleg tega aronija postreže še s celo paletno vitaminov, železom, kalcijem, kalijem, je naraven vir folne kisline in še in še.

Cilj je ponuditi sok in kapsule aronije kot dodatek, ki občutno pozitivno vpliva na zdravje človeka.

Masovna proizvodnja sokov in ostalih izdelkov z okusom aronije ga ne zanimajo. Ker je naša vsakdanja hrana in okolje v katerem živimo že tako preveč zastrupljena, je glavni namen Arovive toksičnost čim bolj izničiti ter poboljšati zdravje ljudi. Zato je tudi njihov slogan: Ker zdravje je vse!

Če bi izdelke radi naročili, ga lahko pokličete na telefon **040 219 175**, kjer se dogovorite za dostavo ali prevzem v Ajdovščini, prav tako pa lahko naročite na spletni strani www.aroviva.si ali njihovi FB strani. 📍

Aroviva

MOJA VIPAVSKA DOLINA

Čas je, da jo bolje spoznamo.

TEKST TIC AJDOVŠČINA

Izteka se leto, ki si ga bomo zapomnili za vedno. Zaradi virusa, ki je prestrašil človeštvo in nas za več mesecev zaklenil med občinske meje, morda pa tudi zaradi priložnosti, da raziščemo bližnje kraje in koticke, ki jih doslej še nismo obiskali. Pohodniki, njihovo število se je v obdobjih karantene izjemno povečalo, si med srečevanji na ozkih poteh, med tem ko si čez nos vlečejo zaščitno masko, ob pozdravu običajno izmenjajo tudi že ponarodelo misel: "Kakšna sreča, da imamo dovolj veliko občino in toliko lepih poti!"

Virus bo postopno nehal razgrajati, občinske meje bodo kmalu le še skrb občinskih politikov, prav daleč pa še nekaj časa ne bomo potovali. Zdaj je čas za Vipavsko dolino, čas za spoznavanje zanimivosti in lepot, ki so v zadnjih letih navduševale vse bolj številne turiste. Zato odkrijmo nove poti, spoznajmo katerega od biserov naše kulturne in naravne dediščine in se igraymo turista v svojih rodni krajih. Za dušo, kot prijeten izlet in tudi zato, da bomo znali svetovati prijateljem in naključnim obiskovalcem, ko nas bodo v prihodnjih letih spraševali, kaj lahko doživijo v Vipavski dolini.

Skozno je naravni most in impresivna razgledna točka na robu Trnovskega gozda.

Začnimo pri pohodniških poteh. Za Ajdovce je **Otliško okno** nekaj takega kot Triglav

za Slovence, le da ga osvajajo znova in znova. Koliko teh, ki poznajo pot do Okna na pamet, se je že povzpelo na **Skozno**, naravni most nad izvirom Lijaka?

Školj sv. Pavla z obnovljeno cerkvico in znamenitim rimskim vodnim stolpom privablja vse več pohodnikov.

Navdih za kakšno novo pohodniško pot lahko dobimo kjerkoli. Pogledamo skozi okno, izberemo enega od cerkvenih zvonikov in se napotimo tja. Zveni kot šala, v Vipavski dolini pa je to še kako res. Do vsake cerkvice, sezidane zunaj vasi, vodi več poti, ki so kot nalašč za krajše sprehode. Tokrat omenjamo le dve, **Sv. Pavel** nad Vrtovinom in **Sv. Marjeto** nad Dolenjami.

Priznajmo si, naša dolina je nenavadno lepa. Ko so pred leti velikega slovenskega pesnika in pisatelja Cirila Zlobca prosili, naj opiše Vipavsko dolino, jo je poimenoval mali slovenski eden. Kaj je navdihnilo pesnika, da je izbral besedo raj? Morda je zadoščal že prvi pogled. Narava je v območju doline tako raznolika in slikovita, da se popotnik težko upre želji po raziskovanju. Posebej zanimivo je pobočje **Trnovske planote** s številnimi pohodniškimi potmi, spoštljivo visokimi vrhovi in čudovitimi razgledi. Pod

privlačnim površjem narava še vedno skriva čudovito pripoved o nekdanjem morju v teh krajih. V Ajdovščini si lahko vsako sobotno in nedeljsko popoldne ogledate

izjemno **zbirko fosilov**. Koliko ljudstev je prečkalo to zelo prehodno dolino in koliko jih je zaradi rodovitne zemlje in obilja vodnih izvirov ostalo? Na vsakem koraku lahko srečamo arheološke ostanke preteklih kultur, gradove, dvorce, cerkve, pomnike bogate industrijske dediščine in sledi posebnih običajev. Popeljimo svoje otroke in vnuke po **učni poti ob Hublju** navzgor, do ostankov **fužin**, in jim povejmo zgodbo o začetkih industrije v teh krajih ter o tem, da je Ajdovščina danes gospodarsko središče Vipavske doline zato, ker so naši predniki znali izkoristiti moč Hublja in njegovih pritokov. Za naslednji raziskovalni pohod pa lahko izberete **Lokavec** in po predhodni najavi obiščete **kovaški muzej**. Zanimivih zgodb na pretek!

V novejši zgodovini so sledi pustile tudi neživiljenjsko začrtane meje. Ne občinske,

Poleg zbirke fosilov Stanislava Bačarja je v ajdovskem muzeju na ogled razstava poselitve Ajdovščine od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka.

na katere danes najprej pomislimo. Če zaradi epidemije ni ravno prepovedano, se odpeljite v goriško občino in si oglejte dve izjemno zanimivi muzejski zbirki. **Muzej tihotapstva** na Pristavi, posvečen desetletjem znamenitega čezmejnega "šverca" po drugi svetovni vojni, je po letošnjem zapiranju državnih meja zaradi covid-19 posebej aktualen. Tako kot zanimiva zbirka **Muzeja na meji** v stavbi

Muzej tihotapstva vas ponese v številne zgodbe, ki so blizu vsem generacijam.

Trg Evrope predstavlja najlepši primer sožitja dveh mest na meji.

Obnovljeni plavži fužin ob Hublju, v bližini njegovega izvira, so zanimiv tehniški spomenik.

novogoriške železniške postaje, na **Trgu Evrope**, skupnem trgu dveh Goric, kjer lahko na posebej označeni točki stojite z eno nogo v Sloveniji, z drugo pa v Italiji. Lepa priložnost za selfije ali družinsko fotografijo. Že veste, da bo ena od etap prihodnjega Gira d'Italia speljana tudi čez ta trg?

Proti zahodu se lahko odpravite tudi drugače, morda s kolesom. Ob **reki Vipavi** je dovolj privlačnih, nezahtevnih in za vso družino primernih poti, ki navdušijo s spokojnostjo in naravnimi lepotami. Vipava se v svojem spodnjem toku umiri, bregovi njenih meandrov so bujno porasli in nudijo dom številnim pticam. Poleti so tu idealni pogoji za supanje in kajakaštvo, pa tudi za kopanje, saj je naša reka čista.

Reka Vipava je lepa in skrivnostna, v poletnem času idealna za vodna doživetja.

Pri svojem izviru pa reka Vipava vabi na sprehod čez številne mostove, kar gotovo že poznate. Morda pa ne veste, da je v Vipavi, v obnovljenem krilu Lanthierijevega dvorca, ki zaokrožuje lepo grajsko dvorišče, urejen **Vinarski muzej**. Povprašajte v TIC-u Vipava, ki

Vipavska dolina je dolina dvorcev in gradov, eden imenitnejših je Lanthierijev dvorec v Vipavi.

ponuja vodene ogledne te zanimive zbirke, posvečene vinogradništvu in vinarstvu. Letos so bile žal številne prireditve v vinskih hramih odpovedane in tudi marsikatera tradicionalna osmica ni odprla svojih vrat. Ko bo čas, si po sprehodu, pohodu ali kolesarjenju le privoščite obisk katere od kmetij. Po tolikih mesecih zaklenjenih vrat, si zaslužimo.

Tik pred koncem leta pa ne smemo zamuditi priložnosti za ogled jasic v **Vipavskem Križu**, v **Vipavi**, v vasi **Tabor** nad Dornberkom in tradicionalno na **Sveti Gori**, v skladu s priporočili strokovnjakov za javno zdravje, seveda. Praznike lahko polepša že zavedanje,

da živimo v rajski dolini, kamor prihajajo turisti odkrivat skrite dragulje. Zato jih odkrivajmo tudi sami in ko bodo turisti spet prišli, jih bomo znali napotiti v nepozabna doživetja.

Nove namige za raziskovanje Vipavske doline poiščite v naslednji številki, se nadaljuje ...

Več informacij o omenjenih znamenitostih najdete na www.vipavskadolina.si.

Jaslice v Vipavski dolini, na razstavah in pred domovi domačinov, očarajo s svojo izvirnostjo in lepoto.

SLOVENSKI IZDELKI Z VITAMINOM D, KI TUDI KLINIČNO DOKAZANO UČINKUJEJO

TEKST WWW.VALENS.SI

NARAVNI VITAMIN D3 V PRIROČNIH USTNIH PRŠILIH VALENS

O vitaminu D se zadnje dni govori v vseh medijih in medtem ko stroka glasno opozarja na njegovo pomanjkanje, prodajalci izdelkov z vitaminom D na razne načine tekmujejo za pozornost potrošnikov. Na trgu obstaja kar nekaj izdelkov slovenskih proizvajalcev, med katerimi je s svojimi inovativnimi ustnimi pršili tudi podjetje Valens iz Šenčurja. V Valensu že leta opozarjajo na nezadostno preskrbljenost Slovencev z vitaminom D, pred več kot letom dni pa so pomanjkanje dokazali tudi s klinično študijo, o kateri danes govori vsa Slovenija. Sočasno so potrdili tudi učinkovitost njihovih ustnih pršil z vitaminom D, ki so trenutno edini tovrstni izdelki s klinično študijo na slovenskem trgu. Da gre za kvalitetna prehranska dopolnila, potrjujeta tudi certifikat GMP in dejstvo, da so njihovi izdelki na voljo v vseh lekarnah po Sloveniji.

VITAMIN D - HORMON, KI GA NAMAŠE TOLONUJNO POTREBUJE

Vitamin D, ki mu pravimo tudi »sončni vitamin«, je v bistvu hormon, ki se s pomočjo sončnih žarkov sintetizira v naši koži, človeško telo pa ga nujno potrebuje za normalno delovanje. Njegova najbolj poznana vloga je uravnavanje presnove kalcija, s čimer prispeva k zdravju kosti in zob. Za normalen razvoj je dodajanje potrebno že pri dojenčkih, strokovnjaki pa ga priporočajo vsem generacijam, še posebej starejšim. Izjemno pomembno vlogo pa ima vitamin D tudi pri normalnem delovanju imunskega sistema, kar v zadnjem času vse bolj stopa v ospredje.

SLOVENCEM GA KRONIČNO PRIMANJKUJE PREDVSEM POZIMI

Ker je glavni vir vitamina D sonce (le malo živil ga namreč vsebuje v omembe vredni količini), se s pomanjkanjem srečujemo predvsem jeseni in pozimi, ko smo manj izpostavljeni soncu, oziroma sončni žarki niso dovolj močni. Da je pomanjkanje vitamina D v Sloveniji epidemično, so pred več kot letom dni dokazali v okviru obsežne raziskave »Izzivi doseganja ustrezne preskrbljenosti z vitaminom D«, ki ga je izvajal Inštitut za nutricionistiko, izvedbo pa je omogočilo tudi slovensko podjetje Valens. Študija, o kateri dandanes govori vsa Slovenija, kaže, da ima pozimi hujše pomanjkanje vitamina D kar 80 % Slovencev.

EDINI IZDELKI Z VITAMINOM D S KLINIČNO ŠTUDIJO NA SLOVENSKEM TRGU

V okviru te iste raziskave so preverjali tudi učinkovitost ustnih pršil Valens, ki vsebujejo naravno obliko vitamina D3, identično tisti, ki jo s pomočjo sončnih žarkov naravno tvori naše telo. Klinična študija, ki je trenutno edina tovrstna na slovenskem trgu, je potrdila, da so ustna pršila Valens učinkovita, saj pripomorejo k dvigu koncentracije vitamina D v krvi in pomagajo pri doseganju

optimalne preskrbljenosti s tem esencialnim vitaminom.

NAGRADA ZA INOVATIVNOST

Večina izdelkov z vitaminom D je na voljo v obliki kapljic, kapsul ali tablet. Medtem ko kapljice težko hitro in natančno odmerimo (nekateri pa imajo tudi grenak okus), kapsule ali tablete odraslim včasih ne »teknejo«. Ustna pršila Valens so s tega vidika zelo priročna alternativa, saj omogočajo izjemno enostavno in natančno odmerjanje, so odličnega okusa, hkrati pa zagotavljajo hitrejši začetek absorpcije že v ustni votlini. Prav te odlike so pred leti prepoznali tudi na Inštitutu za nutricionistiko in Valensu za ustno pršilo Valens D-plus dodelili priznanje za najbolj inovativno prehransko dopolnilo.

SLOVENSKA PROIZVODNJA IN NAJVIŠJI STANDARDI KAKOVOSTI

Proizvodnja izdelkov Valens poteka v Šenčurju pri Kranju. Da gre nedvomno za vrhunske izdelke, potrjuje certifikat GMP (dobra proizvodna praksa), ki zagotavlja najvišje standarde kakovosti, sledljivost surovin in varno uporabo za potrošnika. Učinkovitost izdelkov v Valensu preverjajo tudi z neodvisnimi kliničnimi študijami, poleg tega pa so njihovi izdelki že več kot 10 let na voljo v vseh slovenskih lekarnah, ki na svoje police sprejmejo le kakovostne izdelke.

Kateri vitamin D naj izberem?

Valensova linija ustnih pršil z vitaminom D ponuja nekaj za vsakogar in je primerna za vse generacije. Na voljo je več pršil z različnimi okusi, ki so jih ustvarili z mislijo na kupca. Medtem ko odrasli lahko izbirate med okusom mete in jabolka, je za otroke na voljo pršilo z okusom jagode, za dojenčke pa so razvili tudi popolnoma naravno ustno pršilo, ki je brez konzervansov in ne povzroča krčev.

Izdelki Valens so na voljo v vseh lekarnah, lahko pa jih kupite tudi v njihovi spletni trgovini www.valens.si, kjer posebej za bralce Lokalnih Ajdovščina velja 10 % popust na vse izdelke. S kodo **wajdusna10** ga lahko unovčite do konca januarja.

PANDEMIČNI ČAS SAMSKE ŽENSKE

TEKST KATJA KRALJ

V času pandemije (beri: drugega vala, ki je v psihološkem smislu hujši od prvega), poostrenih ukrepov in kar je še takega, opozarjajo na posledice, ki se nas bodo držale še dolgo po tem, ko niti en človek na svetu virusa ne bo več imel. Ajde, ali pa ga bosta imela dva.

Vsi smo si enotni, da bodo najbolj nasrkali otroci. Zelo žal in ni pravično. Pa njihovi starši, ki so zraven svojega dela oblekli uniformo učitelja in vsi, ki za delo kar naenkrat niso več plačani. Ker delodajalec nima prilivov ali je moral dejavnost nič kaj teatralno rečeno zapreti. Gotovo je nekaj takega v esencialnem smislu sila pomembnejše in še kako kruto, vendar smo tukaj še tiste, ki nam biološka ura tiktaka in ko se bo ustavila, poti nazaj ne bo več. Tudi to bo na planet zemljo vplivalo negativno. Ker, nimate samo vi sončkov in genialcev. Tudi me jih hočemo. Na MUST DO seznamu imamo dekliščino, na kateri

še možnost, da drugi spol navdušimo z inteligenco, poznavanjem zunanjih političnih razmer, peko čokoladnega peciva z drožmi in fotkami pod ziheraškimi koti ter odlično svetlobo.

Po nekaj letih članstva, me je navdušenje, da bi lahko spoznala princa svojih mor (oprostite: sanj) minilo. Sedaj skozi aplikacijo drsim le takrat, ko sem brez promila alkohola in v želji, da na noč polne lune utrudim sovje oči, ki se kar ne morejo in ne morejo zapreti. Pa popolnoma trezna moram biti in čustveno stabilna. Zakaj, sprašujete? Ker me je znalo prijeti (pre)pogumno srbenje tik pod blazinicami prstov in že sem se prelevila v prodajalko svojih realnih in tistih namišljenih adutov.

Znala sem biti tako duhovita, da bi se lahko prijavila za stand up komika in morda zasenčila še Tadeja Toša. Ambiciozno sem nizala poslovne načrte in govorila kot obljublja ameriški bestselerji, s pomočjo kateri do milijona gotovo prideš. Če ne v tem, pa zagotovo v prihodnjem življenju. Fotografije so se množile. Iz oblečenih, pa vse do ... khm. No, manj oblečenih.

Ob vsem tem pa sem znala poslušati. To imajo moški radi. Če me je kateri od njih poklical, sem si ga zamišljala na pol zlekljenega na zofi, jaz pa kot izkušena psihoterapevtka po potrebi dodajala le: aha, oh, ah, joj ... In podobno. To je največkrat povsem zadostovalo. Tako ali tako nam očitajo, da govorimo vse preveč.

Zmenki se niso obnesli. Če sem se zagrela jaz, je bil hladen kot špricer po slovesu on. Brez odziva ali pojasnil. Na moja sporočila preprosto ni več odpisal. Da bi ga bilo vsaj toliko v hlačah in bi mi povedal, da sem fotogenična preveč in v realnosti prelepa premalo. Ali pa, da o kalifornijski pliskavki vem bore malo, varovanje okolja pa me zanima le toliko, da sem za Greto Thunberg

slišala le iz revij, ki jih ima moja frizerka.

V izogib spoznavanju preko aplikacij apeliramo samske ženske s tiktakajočo biološko uro za posebni program, ki bi bil financiran iz nepovratnih sredstev EU. Obljubljam, da bomo imele varnostno razdaljo in masko. Samo potencialnim očetom bi rade zazrle v oči. Namreč v svojih sanjah ima moj 'sonček' - prejemnik Nobelove nagrade za fiziko - modre oči. 📍

© foto: Freepik

plešejo vsaj trije slači fantje, ki nam seveda ob reakciji po prevelikih količinah alkohola lase držijo daleč proč od ust. Želimo baby shower, zaradi katerega si bodo vse kvazi prijateljice pogrizle vsaj tri nohte in vstop v facebook skupino Mamice opremljajo, kjer se med petinšestdeset tisočimi glavami gotovo najde ideja, ki prekaša še tako odličnega arhitekta z najboljšim mojstrom vred.

Tinder je dandanes mimo. Kar je bilo za uporabiti, je že šlo v promet. Lepi in telesno izoblikovani moški so že zasedeni. Čeprav, ko odprejo usta, spominjajo na nogometaše, ki so jim v času šolanja žal prehitro dodelili status športnika in bi me pričeli kaj kmalu dolgočasiti. Lepi se vedno poparčkajo še z lepšimi, nam povprečnim pa ostane le

NOTRANJI ČAS

TEKST BOJAN BIZJAK

Ko smo na pomlad prejeli to bolezen, ta oster skalpel, ki je zarezal v družbeno tkivo, si nismo še znali predstavljati, kaj pomeni kopica novih terminov, za katere smo slišali, nismo pa vedeli, da obstajajo v tako množični in uradno zapovedani obliki. Začnimo s prvim: socialna distanca. Odtujevanje, zapovedano odtujevanje, ki ima smiseln namen po mnenju zdravstvene stroke, češ, da na ta način virus nima možnosti, da bi skočil iz človeka na človeka. S tem ukrepom se ubije smisel graditve družbe, kot prepletene in homogene enote - v čigavem interesu!? Razumem, da je ukrep iz medicinskega gledišča do neke mere nujen, vendar se je v praksi pokazalo, da so bile intimne kršitve še kako prisotne in se je virus kljub vsemu veselo širil in se še. Gon po bližini je skoraj enak gonu po hranjenju in ljubljenju, zato je ta ukrep tako veselo kršen. Socialna distanca je lahko zapovedana, kontrolirana in sankcionirana, vendar se bodo našli načini, da bo kršena, zato si ne moremo obetati, da bomo ljudi razdvojili do te mere, da se bi virus preprosto naveličal iskanja novih in novih žrtev. Zgodovina virusov je že taka, da so si žrtve podredili do te mere, da skozi daljši čas postanejo njihovo prijazno gojišče in so primerni za setve novih in novih mutiranih rodov. Evolucija virusov je mnogo starejša od evolucije človeka, zato imajo neko svojo, še ne dobro raziskano taktiko: najprej nekaj žrtev umre, potem se virus prilagodi na žrtev in postane njen sopotnik. Zgodovina pozna mnogo navalov kužnih bolezni, od virusnih, do bakterijskih in vse so imele vsaj približen krogotok. Karantene niso nič novega. Pa vendar, nove moderne demokracije se epidemije in pandemije lotevajo na pravni način, ki ga zgodovina še ni poznala, vsaj v takih oblikah ne. (razen vojnih razmer) Dobesedno se države postavijo v vlogo vrhovnih upravljavcev življenj. In ta upravljavska moč jim je bila podeljena z volitvami. Tukaj se potem postavi dilema, kakšen je normativ za vladavino prava, za doktrino, ki strogo odmerja, kaj se sme in kaj ne. Tudi totalitarni režimi imajo na nek način vladavino prava, pa tudi fevdalni družbeni red je poznal vladavino prava. Vladavina prava je torej spolzek teren za osebne svoboščine, ki so sicer v ustavi napisane, vendar si oblast lahko vzame nadpravico v kriznih situacijah. Vprašanje ni, ali naj bo vladavina prava ali ne: vprašanje je, kdo in s kakšnim namenom napiše zakone, to je vprašanje. In smo v situaciji, ko so posamezniki zaradi koronakrize potisnjeni v notranjo tišino, v nemoč, v zbežanost, v socialno odtujenost, v eksistencialno krizo, ki bo šele dobila pravo razsežnost, ko bo kriza odjenjala in se bodo na novo razporejali gospodarski tokovi. Spopad s pandemijo ni iluzija, ni letanje letal in populistično navijanje ob vsakem znižanju številk, ki pa itak neodslikujejo realnega stanja obolevnosti prebivalstva. Nemogoče je določiti in najti vse bolne, ker je ta virus virulenten na več načinov, nekateri ga prebolijo, ne da bi vedeli, da so ga imeli, pa so lahko zato bili kužni in nevede naredili nekaj bolnih v svoji oklici. Stroka ima nenadoma veliko politično moč in ne dopusti, da bi se jo prepričalo z drugačnimi argumenti, z argumenti preventive: higiena, distanca, razumno obnašanje, vse to je zapovedano, drži, ampak pogrešam realno ozaveščanje

o možnosti krepitve imunskega sistema, o dovolj prezračnem telesu, o sočni terapiji, o zdravi prehrani, o duševni stabilnosti, ki nedvomno pripomore obdržati imunski sistem v ravnovesju, da omili napad virusa, včasih ga pa tudi prepreči. Vedno je poudarek samo na tem, kaj ne smemo, nič pa, kaj moramo, skoraj nič. Nič ne bi bilo narobe, če bi stroka tukaj izdelala vladni program za preventivni dvig imunosti. Zapiranje v stanovanja in hiše je dobra možnost za virus, saj ga ne vidijo uv žarki, telo je v krču, stiska ohromi imunski sistem, hran postane zgolj navad, ni zadosti gibanja, ni zadosti vitaminov. Po drugi strani je pa to priložnost za farmacevtsko industrijo, da dodatno služi s prehranskimi dodatki, C vitamini, cink, D vitamin in še in še. Notranja tišina ljudi pripravi do tega, da se umikajo vase, da so neusposobljeni za boj s življenjem samim in z virusom. Volja ubije viruse, volja do življenja, do biti, ne pa volja do imeti, to je razlika. In ko sodoben človek začuti, da bo slabo realiziral voljo po imeti, ga mineva volja po biti, tu se začne dodaten problem in dodatna možnost za virus. Tak je jutranji razmislek pisatelja. Bodite vedri, zaupajte moči svoje volje. 📍

© foto: Bojan Bizjak

SmAal Tokk

STAROST: 41

POKLIC: Prow uno, gensta repr!

KRAJ BIVANJA: Je rekla Radmila, de je tw osebni podatekk an de bojo iz GDPR-ja krčali na nas!

Če ne bi bil gangsta raper bi bil?

Bi biw cvetličar, ku so rwože prow fajn an prjazne.

V svojem poklicu najbolj uživam, ko?

Sm na wdri! Al pej kdr snemamo nwove reči.

V svojem poklicu pogrešam?

Koncertte!

Gledališka predstava po tvojem okusu?

Nejsm glih dwosti widow. Recimo kej, kjer jmju smešen humor an šale.

Tvoj najljubši slovenski filmski prizor je?

Karpo Godina, O ljubavnim veštinama, una scena z vojaki, ku pridejo čez hrib. Sej tu velja? Ku je Jugoslavija bla prej pred cajtom še Slovenija.

Kozarec piva ali kozarec vina?

Pivo.

Najlepša stvar v Ajdovščini je?

Pupe sz karakterjem.

Barcelona ali Real?

Barcelona.

Primorje ali Gorica?

Primorje.

Knjiga, ki si jo nazadnje prebral?

Navodila wd pralnega stroja.

Če bo kdaj konec korone, kam boš najprej odpotoval?

U Ikejo u Italiju, ku Radmila teži, de rabmo nove une reči.

Katere tri stvari bi zagotovo vzel na samotni otok?

Radmilu, radijo an roštilj, de bo usje na R.

Najbolj občutim domoljubje ko?

Ko zmagaju katerikoli naši!

Katere stvari nikoli ne manjka v tvojem hladilniku?

Sladoleda za pomirit Radmilu.

Instagram ali Twitter?

Twitter.

Ena izmed najbolj seksi Slovenk je zagotovo kdo?

Aha! Past, de bi me pole umorila Radmila!

Kr mislte si!

Tvoj najljubši slovenski pregovor?

Po twči zvoniti je prepozno. (Ku te je že zalotila Radmila.)

Vsem Slovenkam in Slovencem v letu 2021 želim?

De bi šli na koncert wd SmAal Tokka!

Zakaj je absolutno nujno vsaj enkrat v življenju obiskati koncert SmAal Tokka?

Ker je šaldo bedess koncert!

Kaj bi sporočil Marku Bratušu?

Povjdow bi mu, de mi je jasno, de ga je nastawla klero-UDBA, de bi umazow mwoje dwobro imje, an bi ga prosu, če se lohko ustavi. 📍

MARKO BRATUŠ

STAROST: 41

POKLIC: Dramaturg, umetniški vodja in drugo

KRAJ BIVANJA: Črna vas

Če ne bi bil umetniški vodja bi bil?

Samozaposlen v kulturi.

V svojem poklicu najbolj uživam, ko?

Ko vidim, da nam je uspelo uspešno speljat kak zapleten projekt.

V svojem poklicu pogrešam?

Več časa za ustvarjanje.

Gledališka predstava po tvojem okusu?

Peter Kušter iz SNG Nova Gorica.

Tvoj najljubši slovenski filmski prizor je?

Dramatičen prizor iz filma Sreča na vrhovi, kjer pes Jakob ugrizne glavnega indijanca v roko.

Kozarec piva ali kozarec vina?

Vino.

Najlepša stvar v Ajdovščini je?

Najlepši nedokončani trg na svetu.

Barcelona ali Real?

Real.

Primorje ali Gorica?

Primorje.

Knjiga, ki si jo nazadnje prebral?

Roald Dahl: Jurijevo čarobno zdravilo.

Če bo kdaj konec korone, kam boš najprej odpotoval?

Na Dunaj, na obisk k sestri.

Katere tri stvari bi zagotovo vzel na samotni otok?

Elektronski bralnik knjig, sredstvo proti komarjem, visečo mrežo.

Najbolj občutim domoljubje ko?

Ko hodim po svetu in ugotavljam, da je doma najlepše.

Katere stvari nikoli ne manjka v tvojem hladilniku?

Sira in zelenjave.

Instagram ali Twitter?

Instagram.

Ena izmed najbolj seksi Slovenk je zagotovo kdo?

Jasmina Jamnik z RTV dnevnika.

Tvoj najljubši slovenski pregovor?

Brez muje se še čevelj ne obuje.

Vsem Slovenkam in Slovencem v letu 2021 želim?

Da bi čim prej pozabili na leto 2020 in da bi v novem letu zajeli življenje s polnimi pljuči.

Zakaj je absolutno nujno vsaj enkrat v življenju obiskati koncert Smaal Tokka?

Ker je še kar posrečena kombinacija dobrih glasbenikov in stand-up nastopa.

Kaj bi sporočil Smaal Tokku?

Naj se ne prepusti koronskemu malodušju in naj ustvarja še naprej po svojih najboljših močeh. 📍

© foto: Doris Markac

IVI & EDVARD SVETLIK

Umetnost življenja z ljubeznijo do *Rebule*.

TEKST MATJAŽ JAZBAR

Priprave na tokratno tiskano izdajo Lokalnih Ajdovščina so se pričele ravno v času martinovega. Letos tako drugačnega kot v prejšnjih letih. Prav zato nas je pot peljala visoko do »ta zadnjih« hiš v Kamnjah, k Ivi in Edvardu Svetliku. Da se vendarle nekako poklonimo vinskemu letniku 2020. Ljubitelja življenja in vina sta si dom ustvarila skupaj s čudovitim razgledom na Vipavsko dolino in se posvetila druženju z Rebulo, ki se pri Svetlikovih piše z veliko začetnico. Na svoj, »jantarjev« način in z iskanjem zgodb, ki dopolnjujejo njuno filozofijo razumevanja vina in umetnosti življenja.

📍 **Letošnje praznovanje časa, ko se mošt spremeni v vino je bilo zaradi časov v katerih živimo, precej drugačno kot doslej. Kako je potekalo martinovanje pri vama in kako je bilo drugačno kot sicer?**

Edvard: Na to vprašanje bo Ivi verjetno bolje odgovorila kot jaz (smeh).

Ivi: Res je za naju martinovanje praznik. Ne gre le za en dan, gre kar za cel teden, ko preišljuješ o prijateljih in se pripravljaš na obiske. Martinovanje je pri nama povezano z najinimi prijatelji, ki so tudi

ljubitelji rebule. V »normalnih« letih se nas vedno zbere najmanj dvajset, malce smo zunaj, malce v vinski kleti in se imamo fajn. Zrihtamo muziko in se poveselimo. Res gre za praznični dan. Letos pa je bilo seveda drugače. V dvoje. Prijateljem sva sicer poslala svoje steklenice v dar, ampak seveda to ni isto. Škoda, res.

📍 **Če se za hip ustavimo še pri epidemiji koronavirusa. Kako sama vidita svet v katerem smo pristali? Kaj najbolj pogrešata?**

Edvard: Morda še najbolj pogrešava ravno martinovanje. Za trgatev smo imeli še srečo in smo se lahko družili. Potem nas je pa korona presekala in mislim, da ljudem ravno medsebojni stiki najbolj manjkajo. Po drugi strani pa moramo biti dovolj pametni in disciplinirani, da bomo to premagali. Pri prvem valu sva oba z Ivi čutila tisto umirjenost, ko se je svet dejansko ustavil. Nič se ni mudilo. Bolj smo se poglabili vase.

📍 **Kakšen bo pa, kljub koroni, vinski letnik 2020? Ste zadovoljni z letošnjo zgodbo vaših vinogradov?**

Ivi: Zelo fajn (smeh).

Edvard: Res smo imeli lepo leto, vremensko gledano seveda. Trgatev sama je potekala zelo hitro, ker je bilo grozdje zdravo. Pri letniku 2020 ni bilo nobenih vremenskih ekstremov, s tem tudi nič stresa pri delu v vinogradu, zato bo letnik 2020 najverjetneje zelo dober letnik.

📍 Za vašo »jantarjevo« rebulo so potrebne čimbolj zdrave grozdne jagode, čim lepše. Drži?

Edvard: Seveda. Grozdje mora bit lepo, ne sme bit preveč grozdov in le ti ne smejo biti preveliki. Grozde se zato tudi krajša, s tem pridobimo na sladkosti vina. Včasih lahko pride tudi gnitja oziroma plesenja in to je treba odstraniti. Razen, ko gre za tisto plemenito plesen, potem to pustimo, ker gre za najbolj sladke jagode.

📍 Znani ste predvsem po pridelovanju Rebule. Zakaj ravno rebula, s čim vas je ta vinska sorta navdušila?

Edvard: Zanimivo, da je bil najin prvi, majhen, vinograd poln rdečega grozdja. Oziroma črnega, kot radi rečemo. Takrat sva sama bolj prisegala na »črna« vina in sva verjetno zato posadila Merlot. A vse bolj so nama postajala vseh oranžna – jantarjeva vina in med razmišljanjem o prihodnosti nama je bilo brž jasno, da bo šel razvoj najine vinske kleti v to smer. Iskala sva le dovolj avtohtono sorto. Skoraj sva se že odločila za Pinelo, a sva prišla do spoznanja, da je prihodnost v Rebuli.

Ivi: Jaz sem se sicer vedno k Rebuli nagibala. Po svoji stari mami sem Vipavka, pravzaprav Budanjka. Bila mi je najbolj domača. In prav zato sva danes oba prepričana, da sva se res pravilno odločila.

Edvard: Spoštujem vse vinske sorte ampak dejansko ima Rebula res velik potencial in se vse bolj in bolj uveljavlja. Pred kratkim sva najinemu novemu avstralskemu uvozniku poslala pošiljko Rebule in bil je navdušen.

📍 Kljub vsemu pa rebula v Vipavski dolini še vedno nima pravega slovesa? Je podcenjena?

Edvard: V Vipavski dolini ima Zelen precej več spoštovanja med vinarji kot pa Rebula. Ampak gre za dve popolnoma različni sorti vina. Zelen je specifično vino, kot Teran na Krasu ali pa Refoški v Istri in bo težko prodrli v svet. Medtem ko ima Rebula precej več potenciala. Pri prepoznavnosti Rebule nam pomagajo tudi briški vinarji, ki so s svojimi vini precej pripomogli k splošni promociji Slovenije kot resne proizvajalke vin.

📍 Nobena skrivnost ni, da vam pri vašem delu z vini precej pomaga tudi Matjaž Lemut iz vinske kleti Tilia. A kot vem ste pri delu v vinogradu in vinski kleti tudi sami precej aktivni. Kaj postorite sami in kaj prepustite Matjažu?

Edvard: Vinograd je absolutno moja stvar. Vedno pa pridejo prav nasveti. In zato se mnogokrat obrnem na Matjaža, ki je v Vipavski dolini zagotovo med najbolj izobraženimi vinarji, mnogokrat pa tudi na Damjana Podveršiča, enega najbolj priznanih italijanskih vinarjev. Za trte skrbim sam, res pa škropljenje in mulčenje prepustim Matjažu. A tudi glede tega se vedno skupaj posvetujemo. V kleti pa ima Matjaž spet toliko znanja, da mi ni težko upoštevati njegovih nasvetov.

Ivi: Midva točno veva kakšno rebulo bi rada imela. Filozofija nama je popolnoma jasna. Matjaž dela sicer sveža vina, midva pa oranžna in zanimivo kako uspešno sodelujemo. Tudi Matjaž je vesel sodelovanja z nama.

Edvard: Ne smeva pa pozabiti na soseda Milka Copiča. On nama je, poleg njegovega zeta Ismeta, najbolj pomagal v začetku. Bil je še »stara šola« a zelo inteligenten vinar. Vsega ne moreš nikoli narediti sam, sam nisi nikoli najbolj pameten, zato je dobro imeti prijatelje, ki ti znajo svetovati.

📍 V javnosti je pozornost vzbudila vaša polnitev »oranžne« Rebule. Gre za zanimivo zgodbo iz časov Svetega rimskega cesarstva, ki se danes pri vas nadaljuje v prav posebnem barik sodu, izdelanemu iz lesa hrastovih gozdov še iz časov francoskega »sončnega« kralja Ludvika XIV. Gre pravzaprav za zaključeno celoto. Zgodba, ki je zapisana v vinu. Kje ste »našli« Maksimiliana I?

Ivi: Edvardu je zgodovina področje, ki mu res leži. In verjetno je bilo zato logično, da se je posvetil tudi zgodovini vipavske Rebule.

Edvard: Če ne poznaš zgodovine, tudi sedanosti in prihodnosti ne moreš. Odkritje zgodbe pa se je zgodilo spontano. Tržaški profesor in častni član slovenskega SAZU Sergio Tavano mi je na nekem dogodku razkril skrivnost o rebuli in zgodbi cesarja Maksimiliana I. Nato mi je prinesel še dokumente, ki izvirajo iz dunajskega arhiva. Na njih je zapisan datum 18. avgust 1503, ko je cesar Maksimilian I ukazal, naj mu pripeljejo Rebulo iz Vipavske doline. To me je prevzelo in začel sem raziskovati dalje. Cesar je bil poročen z vojvodinjo Marijo Burgundsko. Tako je imel v lasti Burgundijo, ki je že takrat slovela po vinu. Šlo je za veliko in predvsem bogato ozemlje in spraševal sem se zakaj neki bi si Maksimilian želel rebulo iz Vipavske doline. Nato sem izvedel še, da je prav on imenoval prvega škofa na Dunaju, in to Slovenca, Jurija Slatkonjo, ki je bil obenem odgovoren tudi za glasbo na dvoru cesarja Maksimiliana. Bil je zborovodja in ustanovitelj znamenitih Dunajskih dečkov. Maksimilian I je bil tako precej povezan s Slovenijo, znal naj bi celo nekaj besed po slovensko. Nato se je v zgodbi pojavil še Žiga Herberstein, slovenski diplomat, ki je bil rojen v Vipavi in je nato služboval po celotni Evropi in bil cesarjev veleposlanik v Moskvi. Bil pa je tudi član posvetovalnega sveta cesarja Maksimiliana I. To se je vse dogajalo okrog leta 1500. Vipavska dolina je bila takrat del Goriške grofije in po njenem propadu je postala del Habzburžanov, torej je padla pod okrilje Maksimilianovega cesarstva. Verjetno je prav takrat Maximilian I odkril Rebulo Vipavske doline in si jo zaželel na svojem dvoru.

📍 Kako ste nato povezali v zgodbo cesarja Svetega rimskega kraljestva in vajino rebulo?

Edvard: Ko imaš tako dediščino, ji moraš izkazati spoštovanje. Sprva smo organizirali simpozij o Rebuli v Vipavskem Križu, a se žal nato zadeva ni prelila v vsakoletni dogodek. Sama sva nato nadaljevala z iskanjem in razmišljala kako bi to dediščino peljala naprej. Preko prijatelja v Amsterdamu sva prvič slišala za vinske sode iz lesa hrastov Ludvika XIV in z nadaljevanjem iskanja kontaktov sva prišla do francoskega sodarja, ki jih izdeluje. Najina zgodba mu je bila zanimiva in hitro smo se sporazumeli. Postala sva lastnika enega 225 litrskega sode, izdelanega iz 350 let starega hrasta in vanj natočila letnik 2018. Letos smo vino iz omenjenega sode prvič pretočili v posebno polnitev buteljki, v sod, na zorenje, pa je prišel letošnji letnik. Tam bo predvidoma vsaj dve leti. Zgodba ima še precej neraziskanih delov in lepo bi bilo nekoč v vino povezati Maximiliana prvega, Dunajske dečke, Jurija Slatkonjo in ostale zgodovinske pomembneže, ki so bili v tistem obdobju povezani

z Vipavsko dolino. Manevrskega prostora je še precej.

📍 Zgodba. Prav to je tisto, kar že tako odlični vinski kapljici, da še dodaten čar. Se strinjate s tem, da mora vino imeti tudi svojo »zgodbo«?

Ivi: Seveda. Vino je sicer zgodba že samo po sebi. V Kamnjah so naju prav zaradi vina obiskali že številni ljudje in vsi so bili navdušeni nad našo deželo in našim vinom. Ljudje si med seboj izmenjujemo različna vina in tako spoznavamo različne dežele in različne zgodbe. Pri nama je bil tudi znani norveški pisec kriminalk Jo Nesbo, kar je spet zgodba zase. Ljudje raziskujejo Slovenijo in radi iščejo dobre zgodbe in z njimi tudi dobra vina.

📍 Kakšen je sicer vaš pogled na vinarstvo v Vipavski dolini? Kvaliteta in tudi kvantiteta vina strmo naraščata, a morda malce primanjkuje ravno teh zgodb, ki bi lahko še prispevale k boljši prepoznavnosti?

Edvard: Vipavska dolina je specifična regija.

Precejkrat se primerjamo z Brici, ampak oni imajo drugačno zgodovino. V preteklosti so bili koloni, ko pa so dobili priložnost, so naredili neverjeten razvoj. Danes so Brda vino in Rebula je sorta, na kateri gradijo velik del identitete. V Vipavski dolini pa so bili vinarji kmetje, s svojo zemljo in kot taki malce bolj konzervativni, kar pa je prednost, če to povežeš z naprednostjo. Je geografsko velika, s sedmimi občinami, kar vsekakor otežuje enoten nastop, tudi zato je manj poznana. Ima pa ravno zaradi svoje neodkritosti, raznolikosti, pred seboj veliko potenciala. Vipavska dolina je tudi dolina ekstremov in ravno ti lahko dajo izjemna vina.

📍 Koliko steklenic prodate na leto in kdo so vaši kupci?

Edvard: Na leto napolniva okrog 6000 steklenic. Prodajava pa na različne konce. Najino vino lahko najdete v restavraciji Hubertus v San Cassianu v Alti Badii, ki ima tri Michelinove zvezdice, v Agli Amici, Godia, z dvema Michelinovima zvezdicama, v Sidneyu in Melbourneu, na Nizozemskem. Kupce imava iz Avstrije, Nemčije, itd. In seveda v Sloveniji, kjer je Rebula Svetlik v vseh najboljših restavracijah

v Ljubljani, v Vinoteki Movia, na Obali v Izoli, Piranu, v Mariboru. Doma, v Vipavski dolini, nas najdete v gostilni Žeja, Dam, Majerija, Fabrika, Faladur, Darovi Vipavske v Vipavskem Križu, ...

📍 Če si ne privoščita Rebule Svetlik, katera vina so vam najljubša?

Ivi: Res imava rada macerirana vina. Damjan Podveršič je najin prijatelj in njegovo vino nama je res všeč. Rada pa si privoščiva tudi Gravnerja, Radikona, Prinčiča.

📍 Kako vam je všeč življenje v Kamnjah?

Ivi: Zelo. Najin moto je "Umetnost življenja" in v Kamnjah je to res mogoče. Prvič sva prišla sem leta 1997, nato pa sva vsak konec tedna dve leti čistila parcelo. Letos mineva 20 let odkar sva zasadila prvi vinograd. Čez dve leti sva pričela še z gradnjo hiše. Res je lepo, tukaj v Kamnjah, pod vznožjem Čavna. 📍

© foto: Doris Markač

ISKANJE:

Iskanje izdelkov...

KATEGORIJE IZDELKOV

Gumi gosenice

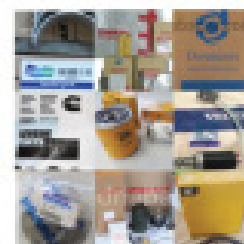
Gumi gosenice (35)

Nakladalne alu. rampe (113)

Špice za hidravlična kladiva (76)

Rezervni deli za bagre (176)

KONKURENČNOST - ZANESLJIVOST - HITROST - STROKOVNOST - SODELOVANJE

WWW.ADRiABAGER.COM

BITERRA d.o.o.
Vipavska cesta 2c
5270 AJDOVŠČINA

info@adriabager.com
skype: biterra

t: 05 9057391
m: 031 724 989

Obiščite
našo novo
spletno
trgovino

POTRPEŽLJIVOST IN HRABROST, JE BILO VODILO V LETO 2020

GRADBENA MEHANIZACIJA
JOŽEF MARC S.P.

Zanimiv začetek leta 2020 in lahko bi rekli, da srečen konec le tega. Potrebno je držati skupaj in premagovat izzive s skupnimi močmi, teči na isti razdalji in preskakovati enake višine, ni lahko vendar se da. Preverjeno. Vsi tisti, ki poznajo Jožefa oziroma Juškota, kot mu marsikdo zelo rad reče, vedo da zna bit vztrajen tudi kadar bi marsikdo že odnehal in ker jabolko ne pade daleč od drevesa, je to prenesel tudi na svojo družino.

Poleg bagrov se je pred nekaj leti pridružil najprej en drobilec, kmalu za tem pa še drug, lepše je če je pamo število, pa tudi dela in povpraševanja po drobljenju oziroma mletju je bilo vedno več. Zavedamo se konkurence, vendar verjamemo vase, v svojo natančnost, delavnost in veselje do dela. V letošnjem letu je bilo za naročnike zrušenih in zmlatih kar nekaj objektov, urejenih vinogradniških teras, na tone zmlatega gradbenega materiala in ne malo urejenih cestnih ter tudi kolesarskih povezav.

V letošnjem letu, smo povečali strojni park, kar je prineslo zaposlitev dveh novih sodelavcev. Zaradi velikega povpraševanja po manjšem bagru, se je ta zelo hitro pojavil med ostalimi stroji. Sedaj imamo lažji dostop do območij, ki so z večjimi stroji nedosegljiva (urjanje okolice hiš, izkope manjših jam, priprava terena za postavitve kanalizacija ali vodovoda, in.)

2020, za nas zelo uspešno leto (za kar smo nad vse hvaležni) se počasi zaključuje. Vsem poslovnim partnerjem, sodelavcem, projektantom in ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k ustvarjanju skupnega dela želimo, da bi se v letu 2021 dogodku odvijali po njihovih željah da bi še naprej sodelovali pri različnih projektih. Premalo se zavedamo, kako pomembno je sodelovanje in podpora, zato združimo moči.

SREČNO, vam želi kolektiv družinskega podjetja GM Jožef Marc: s.p.!

© foto: arhiv Erike Jež

NA ZDRAVJE! S PRIMORSKIMI VINI

TEKST ANIKA VELIŠČEK

Asociacija za Vipavsko dolino je tudi vino. Bližajoči se prazniki so zagotovo primerna priložnost za pogovor o žlahtni kapljici. Dr. Erika Jež, ki sicer prihaja iz okolice Vipave, je asistentka na Fakulteti za vinogradništvo in vinarstvo Univerze v Novi Gorici in raziskovalka v Centru za raziskave vina. Priznani raziskovalni center se nahaja v vipavskem dvorcu Lanthieri, kjer se izobražujejo tudi bodoči vinogradniki in vinarji.

📍 Kakšno je zanimanje mladih za področje vinogradništva in vinarstva in ohranjanje tradicije?

Vinogradništvo in vinarstvo sta kmetijski dejavnosti, ki sta za območje Vipavske doline poglobitnega pomena. Zato ne preseneča dejstvo, da je tudi zanimanje mladih za študij na Fakulteti za vinogradništvo in vinarstvo konstantno. Na Fakulteti imamo konstanten dotok lokalnih študentov, ki se odločijo študirati v bližini doma, k nam prihajajo študentje iz Goriških brd, Krasa in Istre, vedno več študentov pa prihaja tudi iz drugih vinorodnih dežel (Štajerska, Dolenjska), osrednje Slovenije, veliko je tudi tujih študentov. Med študenti imamo poleg »stereotipnega« mladega

prevzemnika vinogradniškega posestva tudi veliko študentk in študentov iz nevinogradniških območij oziroma ne prihajajo iz vinogradniško/vinarske družine. Motivi pri teh študentih zato niso le ohranjanje tradicije ter nadaljevanje družinskega dela, pač pa te študente žene ljubezen do vina – so tako imenovani »vinoljubci«. Ker študij vključuje tudi vsebine s področja trženja vina, se delež naših diplomantov odloči za nadaljevanje kariere tudi v tej smeri.

📍 Kakšni so trendi pri vinih na Primorskem in v Sloveniji? Si predstavljam, da morajo vinarji pokazati, predstaviti vedno kaj novega, drugačnega ...

Vinarstvo je obrt, ki je vedno veljala za umetnost. Vinarji pa za umetnike, katerih rezultat ni črtica, sonet ali inštalacija, pač pa vino. Primorska vina, razen določenih izjem, so rezultat manjših družinskih vinogradniško-vinarskih kmetij, zato je inovativnost ter ohranjanje visoke stopnje kakovosti in unikatnosti na globalnem trgu lahko njihova konkurenčna prednost. Veliki napori, ki jih skupna evropska politika vlaga v promocijo trajnostnega kmetovanja, se izražajo tudi v vinogradništvu in vinarstvu. V zadnjih štirih letih se

je masa pridelanega ekološkega grozdja več kot podvojila. Zato lahko rečemo, da je to tudi trend na Primorskem. Poleg svežih-sadnih belih vin, ki so značilna predvsem za Vipavsko dolino, so se je v zadnjem času začela ponovno pojavljati tudi bela vina s podaljšano maceracijo (stik grozdnega soka z jagodno kožico), ki veljajo za bolj strukturna vina. Prav tako opažamo, da se vipavski vinarji prebujajo tudi na področju penecih vin in tako sledijo svetovnim trendom. Na splošno pa je Slovenija navzven najbolj poznana po mnogih edinstvenih pristopih družinskih pridelovalcev z močno karizmo, ki ne sledijo toliko trendom, temveč gradijo lastno prepoznavno identiteto in svoj lasten slog.

📍 **Ste raziskovalka potencialno strupenih snoveh v tleh, seveda tudi v povezavi z vinogradništvom. Do kakšnih ugotovitev prihajate pri raziskavah v zadnjem času?**

Drži. Tema moje doktorske naloge je bila onesnaženost tal s potencialno strupenimi kovinami v tleh (svinec, cink, kadmij) kot posledica aktivnega rudarjenja, vendar sem s prihodom na Center za raziskave vina UNG svoj fokus prilagodila. Že v prvem letu moje zaposlitve smo skupaj s skupino študentov opravili preliminarno študijo, v kateri smo določili vsebnost bakra (Cu) v vinogradniških tleh. Znano je namreč dejstvo, da pri dolgotrajni uporabi bakrovih zaščitnih sredstev za varstvo vinske trte pred peronosporo, baker ostaja v zgornjem sloju tal in se tam kopiči. Rezultati študije so pokazali, da so vsebnosti bakra v zgornjem sloju tal v povprečju okrog 100 mg/kg tal in v večini primerov nad mejno vrednostjo,

ki jo predpisuje slovenska zakonodaja (60 mg Cu/kg tal). Podobno stanje poročajo tudi raziskovalci iz drugih delov Slovenije. Vsebnosti bakra v tleh v Sloveniji, če jih primerjamo s svetovnimi podatki ne vzbujajo strahu (vsebnosti ponekod dosegajo tudi do 3.000 mg Cu/kg tal). Glavi problem je, da so vinogradniška tla v Vipavski dolini slabo humozna, kar pomeni, da imajo majhen delež organske snovi. Po zadnjih podatkih naj bi se s konstantnim višanjem povprečnih letnih temperatur ta organska snov še dodatno razgrajevala. Ker se glavnina bakra v tleh veže prav na delce organske snovi, se raziskovalci po vsem svetu ukvarjamo z vprašanjem: »Ali lahko pride, ob nadaljevanju trenutnega trenda klimatskih sprememb, do izpiranja bakra v podtalnico?«

📍 **Je koronavirus prinesel vinarjem vendarle kaj pozitivnega, nove poti do kupcev?**

Brez dvoma vinarski sektor v teh časih doživlja veliko krizo. Z zaprtjem gostinskih obratov, ki so bila gonilna sila promocije in prodaje lokalnih vin, so vinarji danes pred izzivom direktne prodaje vina končnemu kupcu. Če je pred koronavirusom veljalo, da so gostinski obrati prodajali vino z dodano vrednostjo, lahko rečemo, da je danes vino za končnega potrošnika bolj dostopno. Vinarji imajo sedaj veliko priložnost vlaganja v nove prodajne poti, predvsem mislim na spletno prodajo vina, ki ni nujno omejena le na slovenski trg. Sicer pa nisem strokovnjakinja na tem področju, tako da je to zgolj moje osebno mnenje. 📍

© foto: arhiv Erike Jež

© foto: Valentin Casarsa

NAJNOVEJŠA DOGNANJA OKORONAVIRUSU IN RAKU

TEKST ANIKA VELIŠČEK

Leto 2020 si bomo gotovo zapomnili po koronavirusu, ki je pošteno spremenil naša življenja. Veliko dela na tem področju so imeli znanstveniki, raziskovalci. O virusu in drugih boleznih smo se pogovarjali z docentko dr. Martino Bergant Marušič iz Laboratorija za vede o okolju in življenju, ki deluje pod okriljem Univerze v Novi Gorici.

📍 Kaj je po enem letu spoznavanja z virusom znanost ugotovila?

O virusu SARS-CoV-2, ki skoraj ni več novi koronavirus, vemo, da povzroča obolenja dihal, ki se lahko kažejo od blagih prehladnih znakov vse do težav z dihanjem in pljučnico. Težje oblike bolezni se pojavijo zlasti pri starejših ljudeh in ljudeh s pridruženimi boleznimi ali oslabljenim imunskim odzivom. Je precej infektiven virus s prvimi znaki okužbe v obdobju 3–6 dni po izpostavljenosti. Prav tako vemo, da se najpogosteje prenaša z neposrednim kontaktom, preko izdihanega zraka in drobnih kapljic, ki pri tem nastanejo. Zaenkrat ne obstajajo nobeni verodostojni dokazi, da je virus umeten ali vsaj modificiran v laboratoriju. V zgodovini človeštva je bilo

takšnih prenosov virusa iz živali na človeka že zelo veliko in treba se bo sprijazniti tudi s trenutnim. Se pa moramo še marsikaj naučiti o prenosu virusa in njegovem delovanju v našem telesu. Prav tako še vedno ne poznamo preverjeno učinkovitih zdravil za zdravljenje infekcije, tudi cepivo še ni prav na dosegu roke.

📍 Veliko je bilo zadreg pri samozaščitnih ukrepih, ukrepih v drugih državah, (ne)smiselnosti slednjih. Kakšen je vaš pogled?

Zdaj že vsi vemo, da se okužba širi z bližnjimi kontakti in preko izdihanih aerosolov. Socialno distanciranje in nošnja zaščitnih mask sta zato najenostavnejša načina preprečevanja širjenja okužbe. Vsaj prvo ima tudi številne neugodne učinke na družbo in gospodarstvo. O smiselnosti posameznih ukrepov je težko razpravljati. Znašli smo se v situaciji, v kateri danes živeti ljudje še nismo bili in zaradi tega je tudi precej negotovosti in zmede. Učiti se moramo iz preteklih izkušenj, saj ukrepi ne morejo biti enaki v prvem, drugem in naslednjih valovih. Ljudje se ne odzivamo več enako kot ob prvem soočanju z virusom, prav tako so nekatere omejitve na dolgi rok nevdržne.

Zlasti pri šolah mislim, da bi morale potekati kar se da normalno. Zdaj že vemo, da je zelo malo otrok do desetega leta okuženih, imajo blage simptome in niso pomembni prenašalci. Omejitev se moramo lotevati premišljeno in osredotočeno na najpomembnejša žarišča.

📍 Omeniva lahko seveda tudi druge bolezni, s katerimi se ukvarjate v laboratoriju. Ukvarjate se s procesi v celicah, spremembami, rakom, še posebej rakom materničnega vratu. Če govoriva na splošno o raku, kako hitro napreduje znanost pri raziskavah za hitrejšo, boljše ozdravitev?

Znanost napreduje tako na področju zdravljenja rakavih obolenj, kot tudi na področju poznavanja nastanka bolezni, preventive in diagnostike zgodnjega odkrivanja, kar je mogoče s stališča splošnega zdravja prebivalstva celo bolj pomembno. Tu bi izpostavila cepljenje za nekatere najnevarnejše tipe virusa HPV, ki je tehnološko izpopolnjeno in daje zelo dobre rezultate. Pri samem zdravljenju naj omenim nove načine zdravljenja za nekatere oblike raka, kot na primer imunoterapija. Tu gre za komponente imunskega sistema, ki jih spremenimo tako, da se lahko bolj učinkovito spopadejo z rakastimi celicami v telesu. Po mojem mnenju je velik napredek tudi na področju bolniku prilagojenega zdravljenja, kar je povezano z ugotavljanjem genetskega ozadja posameznega bolniku. Na ta način lahko izberemo takšna zdravila, ki bodo pri posameznem bolniku najboljše delovala, hkrati pa zmanjšamo stranske učinke zdravljenja.

📍 V zadnjih letih je veliko govora o različnih pomočeh pri zdravljenju težkih bolezni: s spremembo prehrane, sproščanjem, branjem knjig z osebnostjo rastjo, močjo misli ... Kako kot znanstvenica gledate na take načine pomoči pri zdravljenju bolezni?

Ponovno bom pričela s preventivo. Zdrava prehrana in izogibanje stresu vsekakor prispevata k dobri kondiciji celotnega organizma in vzdrževanju učinkovitega imunskega odziva. V primeru bolezni, zlasti pri težjih boleznih, pa se mi zdi zelo pomembno, da najprej zaupamo medicini in njenim spoznanjem. Vse druge oblike pomoči, v katere bolnik verjame, naj bodo le dodatek, nikakor pa naj ne nadomestijo pravočasnega in učinkovitega osnovnega zdravljenja. 📍

EURO NINE

© foto: Valentin Casarsa

VPRAŠANJA BREZ ODGOVOROV

TEKST VLASTA ILJIČ BRECELJ

Ko ljudje ne zmorejo več sami poskrbeti zase in za svoja vsakodnevna opravila, običajno vstopajo v institucionalno varstvo. Če so doma še lahko počasi premagali razdaljo od dnevne sobe do kuhinje, se v domu za starejše to drastično spremeni. Od njihove sobe do jedilnice jih loči maratonsko dolg hodnik. **Koliko devetdesetletnikov lahko preteče maraton?** Tako se v ustanovi, ki naj bi bila prilagojena njihovim potrebam, nebogljnost še poveča. Pogosto imajo težave z vidom in slabšo orientacijo v prostoru. **Zakaj raje ugotavljamo, da so zmedeni, namesto da bi hodnike opremili s starostnikom prijaznimi smerokazi?**

Ob epidemiji je minister za zdravje povedal, da je bilo zatečeno stanje po domovih slabo, saj so bili DSO-ji zelo dolgo popolnoma zanemarjeni, tudi zdravstvena oskrba je bila na nizkem nivoju. Ob stiku z zaposlenimi sem tudi sama opažala pomanjkanje znanja, npr. o demenci, pa čeprav je tako pogosta spremljevalka starosti. Ob pogovoru sem skoraj po pravilu naletela na negativen način izražanja (agresiven, kričav, begav...), kar težav ne rešuje, pač pa bolnike le še dodatno stigmatizira. Jezikovni vodnik Združenja za Alzheimer (Alzheimer Society: Dementia Language Guidelines) tak način izražanja opredeljuje kot nezaželen. **Kdaj bo naša Spominčica prevedla in objavila ta jezikovni vodnik, saj so besede zrcalo našega načina razmišljanja?**

Če bi starejše namestili v manjše enote, ki bolj spominjajo na domačo hišo, kjer bi zanje skrbelo stalno osebje in kjer bi bili deležni bolj individualne oskrbe, bi izboljšali kvaliteto njihovega bivanja. Tako pa se ob stalnem rotiranju osebja pogosto počutijo kot brezdomci na železniški postaji. Manjše enote bi bile tudi z epidemiološkega vidika bolj ugodne, saj bi lahko širjenje bolezni veliko enostavneje zajezili. Po dolgih letih se je le našel denar za nekaj novih kapacitet. **Pa bomo še vedno gradili megalomanske stavbe kasarniškega tipa z maratonskimi hodniki?**

Marca nas je doletel Covid, domove smo preventivno hermetično zaprli za svoje, da bi stanovalce obvarovali pred okužbo. Odrezali smo jih od družine, možni so bili le videostiki. **Kako naj oseba, ki živi z demenco ali pa ima starostno izgubo sluha in vida, komunicira s svojci na tak način?** Maslowa piramida človekovih potreb poleg varnosti poudarja tudi potrebo po ljubezni, človeškemu stiku in sprejetosti, po pozornosti in spoštovanju, po duhovnosti... V želji, da bi bili »najranljivejši varni pred virusom«, smo jim na izteku življenja ukradli družino, piramidi smo odrezali zgornji dve tretjini. **Mar vas preostanek piramide ne spominja na pokrov krste?** Po medijih smo se naposlušali, kako je za stanovalce dobro poskrbljeno. **Kako lahko ugotavljamo, da so domovi kronično kadrovske podhranjeni, v isti sapi pa zatrjujemo, da je v domovih za vse odlično poskrbljeno?**

V prvem valu epidemije so bili brez vednosti stanovalcev ali njihovih svojcev v zdravstvene kartone vloženi dokumenti z nedvoumnim naslovom -**Mnenje konzilija o prenehanju neutemeljenega zdravljenja in nadaljnji podporni oskrbi**, čeprav Zakon o pacientovih pravicah ukinja patriarhalen odnos v medicini ter priznava bolniku pravico do obveščeniosti in do soodločanja. V Evropski listini o pravicah starejših, potrebnih dolgotrajne oskrbe pa je zapisano, da imajo pravico določiti, ali in v kakšnem obsegu se je treba lotiti zdravljenja ali ga nadaljevati vključno z ukrepi za podaljševanje življenja. Ti obrazci so še danes v zdravstvenih

kartonih, menda jih potrebujejo dežurni zdravniki, da lažje razberejo bolnikove bolezni. **Ali je to res neobhodno potrebno, če pa obstaja točno na sredini zdravstvenega kartona razdelek, kamor zdravnik vpisuje diagnoze ob vsakokratnem bolnikovem obisku?**

Ob koncu prvega vala epidemije Covid so se obiski v domovih sprostiti le deloma. Po dveh mesecih popolne zapore so bili stanovalci telesno in psihično izčrpani. Omejevanje stikov pa je postalo nova normalnost, ki traja že devet mesecev. V enem od domov se je socialni delavec pogovarjal s stanovalci o varnostnih ukrepih v prvem valu. Vsi so postavili na prvo mesto stike z družino. **A zakaj bi jim prisluhnili, če odločevalci na vseh ravneh najbolje vedo, kaj je zanje dobro?**

V začetku julija je varuh človekovih pravic zaznal v domovih težnje po novem zaostrovanju in ostrem omejevanju stikov med stanovalci in njihovimi svojci. Napak, ki smo jih storili v prvem valu, ko še nismo imeli izkušenj, ne bi smeli ponavljati. Opozoril je na nujnost celostnega pogleda na položaj uporabnikov socialnovarstvenih storitev in poudaril, da je treba iskati rešitve, ki bodo manj drastično posegale v človekove pravice ter temeljne svoboščine in ki bodo primerne za ukrepanje na daljši rok. **Smo besede varuha človekovih pravic gladko preslišali?**

Jeseni nas je preplaval drugi val, cela Slovenija je postala »rdeča«. V začetku oktobra so se domovi spet hermetično zaprli za svoje. Ponovili smo isti scenarij kot spomladi, a okužb stanovalcev s tem nismo preprečili, saj so ključni prinašalci zaposleni. Okuženih imamo že okrog 90% domov, povsod so sive in rdeče cone. Stanovalci so cele dneve zaprti v svoje sobe kot osamelci, zaposleni pa so preobremenjeni in na robu zmogljivosti. **Ali lahko zaradi nadčloveških naporov zaposlenih spregledamo nečloveške razmere, v katere smo potisnili starostnike?** Ob vdoru okužbe v naš dom se zaradi preobremenjenosti osebja od tuje pomoči odvisnih stanovalcev (okuženih in neokuženih) več kot en mesec ni posedalo. **Ali si predstavljate, kaj ostane od devetdesetletnika po šestih tednih ležanja?** Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) je že sredi septembra priporočil enkrat tedensko preventivno testiranje vseh zaposlenih v ustanovah za dolgotrajno oskrbo. **Zakaj ob tako visokih številkah po dveh mesecih in pol tega pri nas še nismo izpeljali?**

V jesenskem valu se srečujemo z zelo visoko umrljivostjo. Slovenija je po EUROMOMO država z ekstremno visokim presežkom smrti glede na prejšnja leta. **Ali res lahko vse opravičimo s pridruženimi boleznimi in številko EMŠO?** V domovih in bolnišnicah Covid in neCovid bolniki umirajo sami, svojcem odrekamo pravico do slovesa. Društvo Hospic je opozorilo, da so ti ukrepi nehumani in nesorazmerni. **Mar pravice umirajočih res tako negativno vplivajo na epidemiološko stanje v državi?**

Pred nekaj dnevi pa me je iz dremeža pred televizorjem predramil glas direktorice ptujskega doma za starejše. Širjenje okužbe znotraj njihovega doma se umirja. Obiski so ponovno dovoljeni ob upoštevanju protokola in v zaščitni obleki, ki jo proti plačilu dobijo v domu. Mnenja je, da to ne bo vplivalo na širjenje okužb. **Ali si ne bi gospa zaslužila Nobelove nagrade za pravice starostnikov?**

Kdaj si bomo zastavili ta vprašanja? Kdaj bomo nanje odgovorili? **Kdaj bomo zmogli stopiti iz okvirjev utečenega stanja in poiskati boljše rešitve?** 📍

BONUS - POT DO BOLJŠEGA SLUHA

TEKST WWW.SLUSNIAPARATI-BELTONE.SI

Družinsko podjetje Bonus iz Nove Gorice letos praznuje že 15 let sodelovanja z vrhunsko znamko slušnih aparatov Beltone, ki že več kot 80 let skrbi za boljši sluh ljudi po vsem svetu.

Specializirani smo za prodajo Beltone slušnih aparatov ter drugih pripomočkov za naglušne in za zaščito sluha.

V Novi Gorici na Erjavčevi 30 vas bomo pričakali z prijaznim nasmehom in lepo besedo. Peter, Nika in Ana peljemo uspešno poslovno pot naprej, zadovoljstvo strank pa je tisto, kar nas osrečuje in nam daje zagon za naprej. Veseli nas, da nam nova tehnologija v slušnih aparatih omogoča, da ljudem pomagamo do boljše kvalitete življenja, pa če se odločijo za najbolj osnovne (brezplačni z naročilnico ZZZS) ali najbolj dovršene slušne aparate. Slednji so postali pravo malo čudo, ki zmore vse od brezžične povezave s telefonom, televizijo, prenosa glasbe ali najljubše oddaje direktno v slušni aparat, možnost nastavitvev na daljavo, seveda pa je kvaliteten in naraven zvok, avtomatsko prilaganje okolici in blažitev odvečnih шумov tisto, kar ljudje najbolj cenijo. Predvsem možnosti polnilnih aparatov se stranke, vajene redne menjave baterij, najbolj razveselijo.

Kdaj je torej čas, da nas obiščete? Bodite pozorni, če se vam zdi, da ljudje mrmrajo, če pogosto prosite ljudi, naj ponovijo besedo ali stavek, če se vaši bližnji pritožujejo nad preglasno televizijo ali radiem, imate težave z razumevanjem v večji družbi, ali pa opažate šumenje oz zvonjenje v ušesih. Vedno se lahko oglasite na kratek posvet, opravimo lahko tudi meritev sluha, v kolikor želite pa lahko tudi brezplačno in brez obveze preizkusite slušni aparat in ga odnesete domov.

Če imate težave težave s prevozom ali greste težko od doma, vas z veseljem obiščemo tudi na domu ali pa v domu za starejše občane, baterije in ostale pripomočke pa vam brezplačno pošljemo tudi na dom.

V kolikor se boste pri nas odločili za nakup slušnega aparata, bomo za vas in vaše aparate skrbeli vseh 6 let ali še več, nudimo tudi brezplačno čiščenje, 1x letno servis ter vse dodatne nastavitve, potrebne za dobro počutje z vašim aparatom.

Obiščite nas v naši poslovalnici na Erjavčevi 30 v Novi Gorici ter se sami prepričajte o kakovosti naših izdelkov in storitev!

Presenetil vas bol

Slušni aparat Beltone AMAZE

Amaza sodi med najboljša slušna aparata doma. Nudi neverjetno čisto in naravno slušno izkušnjo, v vseh situacijah življenja. Opremljen je z Beltone Remote Care™ sistemom, kar omogoča nastavitve na daljavo. Predvsem pa zaradi ne potrebuje baterij, kar pomeni več udobja po potrebi.

Pot do boljšega sluha še ni bila tako enostavna.

Več informacij na www.slusniaparati-beltone.si

Bonus d.o.o., Erjavčeva ulica 30, Nova Gorica
T: 05 338 6776, E: bonus@slusniaparati-beltone.si

BONUS

© foto: Klemen Bizjak | AdriaFoto

POLONA BRATINA

Intervju z vodjo programa v MKC Hiša mladih, v katerem boste izvedeli vse o delu z mladimi.

TEKST TONJA FERJANČIČ

📍 Kakšni so bili tvoji začetki na področju mladinskega dela? Se še spominjaš dneva, ko si prvič vstopila v takrat še »staro« Hišo mladih in začela svoj prvi delovni dan?

Seveda, kdo pa pozabi na svoj prvi delovni dan! Stara Hiša mladih je bila čisto pravo nasprotje tej v kateri delam danes. Nahajala se je v stari vojašnici Srečka Kosovela na Vipavski cesti. »Kdo že vse ima ključ od vhodnih vrat?« Glamurozno stopnišče ob vhodu. Še danes se spominjam, ko me je prijateljica enkrat obiskala s hčerkico in me klicala na telefon, da se hčerka boji vstopiti in naj raje jaz pridem ven. Ja, res, stopnišče je bilo temačno, vendar so bili hodniki polni barv, poslikav, razstavljenih izdelkov, predvsem pa živahnih glasov uporabnikov. Nisem rabila dolgo, da sem se udomačila.

📍 Kateri dan ali pa projekt ti je najbolj ostal v spominu še iz časov, ko je Hiša mladih delovala v stari kasarni Srečka Kosovela?

Ne bom pozabila, da je že v prvem tednu nove službe prišla RTV Primorka delat intervju z mano na temo prostovoljcev ... Še dobro,

da se je ravno tisti dan začelo sekanje topol na sosednjem dvorišču in pritegnilo pozornost (malo za šalo, malo za res). V spominu pa mi je najbolj ostal projekt "Odperti oder", ko smo zunaj, v parku, čez počitnice, vsak dan gostili različne goste in z njimi ustvarjali, spoznavali glasbila, pekli palačinke, brali knjige in se seveda predvsem družili in zabavali. Omenila bi tudi moj prvi pravi projekt. Šlo je za mladinsko pobudo z naslovom "Polepšajmo Hišo mladih", ko smo bili uspešni s prijavo na državni ravni in za to prijeli sredstva, ki so nam omogočila izpeljavo čudovitega projekta v sodelovanju z različnimi lokalnimi umetniki in organizacijami. Izvedli smo otvoritev te veličastne zunanje razstave, prav v tistem temačnem stopnišču, saj nas je kot vedno vreme malce hecalo (moja večna nočna mora pri izpeljavi dogodkov). Nastala so čudovita dela in pa predvsem še danes trajajoča poznanstva.

📍 Se je način dela z mladimi spremenil od takrat, ko ste mladinsko zgodbo peljali na drugem koncu Ajdovščine?

Delo z uporabniki je bistvo mladinskega delavca in ja s selitvijo na novo lokacijo se je ravno to bistveno spremenilo. Uporabniki, ki so dnevno obiskovali CMD (Center mladinskih dejavnosti) se z novo stavbo žal v večini niso poistovetili. Nekateri so še vedno prihajali, vendar so počasi tudi oni »obupali«. Ostala mi je le zvesta peščica prostovoljk. V prvi vrsti je, po mojem mnenju, za to pripomogla oddaljenost od mesta, kot drugo snažno beli, lepi prostori in nenazadnje tudi sama sprememba dela, ki je od nas zaposlenih zahtevala veliko več, kot le skrb za uporabnike. Poleg mladinskega centra smo imeli sedaj še hostel, klub in vse te nove prostore, ki jih je bilo potrebno zapolniti z vsebinami, ki bi pritegnile »lokalce«, upravičiti investicijo, skratka treba je bilo v prelepo hišo vdahniti dušo! In mislim, da nam je uspelo. S pomočjo aktivnih mladih, ki so v tej novi Hiši mladih videli priložnost ustvarjalnega okolja, se je zgodilo veliko res dobrih dogodkov, nekatere izvajamo še danes (Teden mode, Teden 4 nožnega prijatelja, mesečne razstave v galeriji Hiša mladih, Festival Hiše mladih, Festival Klementina, ipd.). Posamezne dogodke na letni ravni prirejamo tudi izven hiše (Zaposlitveni bazar, Pustovanje, Miklavževanje, Dedek Mraz in Maturantska četvorka).

📍 Katere so po tvojem kompetence, ki jih mora imeti vsak mladinski delavec? Kaj pravzaprav vključuje program mladinskega dela?

Po izobrazbi sem univ. dipl. kulturologinja in socialna antropologinja, zaposlena sem kot specialistka za mladinsko delo. Kdo sploh je mladinski delavec/delavka in kaj je naše/ moje delo? Skratka, to je oseba, ki v neformalnih (obšolskih) okoljih dela z mladimi in za mlade, krepi njihovo družbeno participacijo, skuša prepoznavati edinstvene sposobnosti vsakega od njih ter jih usmerjati v dobro družbe. Delo z mladimi je zagotovo zelo konstruktivno in poživljajoče. Gre za poklic, ki obsega skupinsko delo, individualno delo z mladimi, projektno načrtovanje, osnove socialnega dela in socialne pedagogike, delo z mladimi z manj priložnostmi, prostovoljci, ipd. Težko rečem katere so potrebne kompetence. Osebo menim, da moraš biti dostopen kot oseba, odprtega značaja, pripravljen pomagati in podeliti del sebe. Pri našem delu je pomembno, da smo v koraku s časom in seznanjeni s problematiko, ki se tiče življenja mladih. Sama izredno uživam, ko z mladino oblikujemo projekte, razstave ali pa samo debatiramo o določeni problematiki.

📍 **Bi lahko primerjala mladino izpred deset let in danes? Opašaš morda kakšne razlike, tako pozitivne kot negativne?**

Ja, letos teče že 11 leto odkar sem zaposlena v mladinskem kulturnem centru in spremembe so, ne samo pri mladini, tudi pri meni seveda. Sama sem v teh letih postala mama dveh otrok, kar je bistveno spremenilo moj vsakdan. Mladina pa, težko rečem, da je drugačna, le časi se spreminjajo, generacije se menjajo in prinašajo tako pozitivne kot negativne spremembe. Če se najprej vrnem v čas pred korono, to leto nam je sedaj še uganka, opažam, da imajo mladi veliko željo po pogovorih. Radi se izpovejo, mogoče v zadnjih letih se to še bolj izrazito kaže. To občutim na lastni koži, ko delam z njimi izven šolskega urnika, ali pa na tehničnih dneh, ko se dotikamo tem odraščanja.

📍 **Sama si precej aktivna tudi na področju Mladinskih delavnic. Le-te so bile včasih precej bolj »popularne« in številčnejše kot so danes, a so še vedno zelo aktualne in koristne, predvsem za osnovnošolce. Zakaj bi priporočala mladim, da se jih udeležujejo?**

Načini dela z mladimi, kot so po principu Mladinske delavnice, ki jih izvajamo že 11 let, so ne le koristne pač pa nujne. Posebej ti časi, ko so otroci in mladina bolj kot ne prepuščeni sami sebi in se ne družijo z vrstniki, jim zagotovo primanjkuje pogovorov, predvsem pa jim je "kršena" pravica živeti normalen vsakdan. Marsikaj zamujajo. Tudi kakšna prva ljubezen manj se zgodi, žal. Pogovori v zaključenih skupinah vrstnikov, z nevtralnimi ljudmi, ki niso ne učitelji, ne starši, nedvomno pripomorejo k izboljšanju duševnega zdravja otrok in mladostnikov. Ti načini dela z otroci/mladino bi na vseh šolah morali potekati redno, tega je definitivno premalo.

📍 **S selitvijo mladinskega centra v Pale se je delovanju priključil tudi mladinski hotel – hostel. Kakšen je doprinos hostla k mladinskemu delu? Gresta skupaj turizem in mladinsko delo?**

Sedaj me pa imate. Mislim, da v našem primeru ni toliko dilema v tem, ali mladina in turizem gresta skupaj, kot to, da kot ena oseba delaš dve ali celo več del hkrati. To se, preverjeno, ne obnese najbolje. Sama sicer zelo rada delam z gosti v hostlu, ampak takrat stoji moje delo v mladinskem centru, za kar sem tudi v prvi vrsti zadolžena. Hotelirstva in turizma smo se priučili kar v hiši, sami. Ampak pustimo sedaj to. Nedvomno pa je hostel velik potencial za izvajanje mladinskih izmenjav, timskih srečanj, taborov, ipd. in trudimo se, da se vse to dogaja tudi pri nas.

📍 **Kako se je Mladinski kulturni center Hiša mladih prilagodil današnjim časom in epidemiji koronavirusa? V čem vidiš izzive mladinskega delavca v obdobju, ki nas je zaznamovalo v letu 2020? Kako vidiš delo z mladimi v prihodnje? Se ti morda zdi, da bo današnji čas pustil posledice tudi v prihodnosti?**

Kot mnoge druge podobne organizacije, smo vse morali začeti na novo. V tem drugem valu (v prvem smo bili zaprti) smo se nekoliko bolj seznanili z delom mladinskih centrov drugod po Sloveniji, saj se je tudi sama krovna organizacija mladinskih centrov zavzela in nas združila na spletnih seminarjih, ker smo si lahko izmenjali nadvse koristne informacije. Tako smo tudi mi podali na splet in izpeljali prvi spletni festival, Festival Hiše mladih 2020 - Gre na splet. Ne

morete razumeti mojega veselja, ko se je na nedavni spletni otvoritvi razstave »Razgaljena« (avtorice Gaje Velušček, ki si jo lahko ogledate tudi v naši galeriji v živo) prijavilo na zoom prenos preko 40 oseb s katerimi sem lahko delila to nepozabno izkušnjo. A vseeno smo se vsi strinjali, da je umetnost potrebno uživati v živo. Osebno menim, da je splet do neke mere sicer ok, ampak velikokrat pomislim predvsem na mlade, ki so s šolo na daljavo večino dneva pripeti na računalnik ... Naj jih še mi bombardiramo s svojim dogodki ...? Ne vem koliko ima to smisel? Naučili smo se, da nas lahko ljudje spremljajo tudi virtualno, če želijo. Na spletu se je v zadnjem času pojavilo veliko zanimivih predavanj in seminarjev, tudi kvalitetnih, nekateri celo brezplačni in dosegljivi širšemu krogu ljudi. Velja. Lahko en mesec, dva, tudi pol leta skačemo iz enega »zooma« v drugega, ampak, če me sprašujete o posledicah ... Ja, mislim, da bodo in se bojim, da nič kaj prijetne. Vsekakor sem zagovornica druženja in deljenja kulture v živo. Časi so taki kot so. Zato lahko le navijam za pozitivizem in optimizem, tudi obdobja korone bo enkrat konec.

📍 **Kaj se ti zdi, da je tisto, kar je v 10 letih delovanja v Palah zaznamovalo Hišo mladih? Na kaj ste ponosni?**

Seveda sem kot oseba, ki že vsa leta dela v Hiši mladih ponosna na to, kar danes Hiša mladih predstavlja, predvsem za lokalno okolje, pa tudi širše. Veseli me, ko se srečujem z ljudmi, ki nas obiščejo in se v naši hiši počutijo prijetno. Veseli me, ko se ljudje odzovejo dogodkom, ki jih pripravljamo in gredo od nas zadovoljni. Vesli me, ko se gost, ki je že večkrat prespal pri nas, vrne z nasmeškom in pohvalo za naše delo in trud. Tudi obiskov dobrih praks smo imeli v teh letih kar nekaj. Na vse to smo ponosni.

📍 **Kaj morda sama pogrešaš pri svojem delu v Hiši mladih? Kako bi morda lahko program in delovanje Hiše mladih še izboljšali?**

Delo na dogodkih namenjenih javnosti vsekakor ni delo ene ali dveh oseb, pač pa tima. To, da se usedeš z ekipo, za veliko mizo, in »vrtiš film v naprej« kaj vse bi bilo dobro za naše okolje in družbo. V ekipnem duhu je lažje delati in tuhtati kako pridobiti mlade na svoje ideje ali še bolje, kako jih spodbuditi, da sami delijo lastne. Širši krog aktivnih mladih, pripravljenih deliti ideje in udejanjanje le teh z našo pomočjo, to je tisto kar dela program dober.

📍 **Kaj bi želela sporočiti mladim?**

Vsaka generacija ima pač svoje potrebe in na to ne moremo bistveno vplivati, lahko jim le stojimo ob strani. Zato mladina, naš MKC Hiša mladih v Ajdovščini je pripravljen na vsakodnevne izzive. Vabljeni, da nas obiščete ali pokukate na naša spletna omrežja ter poiščete kaj zase. Še raje, izrazite svoje ideje in pomagali vam jih bomo udejanjiti. 📍

© foto: osebni arhiv Stojana Korena

STOJAN KOREN

TEKST MIRALEM MURATOVIĆ

Leta 1959 v Vipavi rojeni Stojan Koren je, kot zase pravi, stari Ajdovč, čeprav je prvih šest let svojega življenja odraščal v Vipavi in Budanjah. Je učitelj, pedagog z dolgoletnimi izkušnjami in nogometni zanesenjak, saj ga je nogometna pot vodila od treniranja do sojenja in na koncu dela delegata na nogometnih tekmah. V Ajdovščini ga poznamo kot trenerja, sodnika in delegata, na Gori in Colu pa kot učitelja športa.

Leta 1981 je kot absolvent takratne Visoke šole za telesno kulturo začel nadomeščati odsotne učitelje takrat imenovane telesne vzgoje na Ajdovski in Colski osnovni šoli. Med obdobjem nadomeščanja in stalnim delom je opravil obvezno služenje vojaškega roka. Po odsluženju vojski je še nekaj let učil v ajdovski osnovni šoli, konec osemdesetih let pa je pričel s poučevanjem na osnovnih šolah na Otlici in na Colu. Na slednjih dveh šolah poučuje še dandanes.

Nogomet je igral pri mladincih in nekaj časa pri članih Primorja, po prihodu s služenja vojaškega roka pa je rekreativno igral za Bor Žapuže v občinski nogometni ligi, ki je v začetku osemdesetih štela 10 klubov. Liga ajdovske in vipavske občine je bila po številu klubov na nivoju današnje primorske nogometne lige, bila je zelo dobro organizirana in na tekmah se je zbiralo veliko število navijačev. Ker je sodnikov primanjkovalo, se je nekaj posameznikov, med katerimi je bil tudi Stojan, odločilo, da bodo sodili tekme omenjene lige.

Istočasno so igrali za enega izmed klubov in sodili tekme drugim klubom.

Po končanem šolanju na VŠTK je pridobil tudi naziv trenerja nogometu. V drugi polovici osemdesetih je v NK Primorje najprej začel delovati kot tajnik kluba in to delo opravljal nekaj let. Leta 1989 pa je začel s trenerskim delom in do leta 1991 treniral mlajše kategorije v zamejstvu na Proseku skupaj z legendarnim trenerjem Božidarjem Kotnikom. V začetku devetdesetih let se je vrnil v Primorje in začel s treniranjem mladincev. V tistih časih je v Primorju začelo delovati vedno več mlajših selekcij in potrebovalo se je več trenerjev – za razliko od Stojanovih najstniških časov, ko so v klub otroci vstopali pri štirinajstih ali petnajstih letih in so klubi takrat v glavnem imeli le mladinske selekcije.

Istočasno s treniranjem mlajših selekcij je dve leti sodil nogometne tekme tudi na nivoju Slovenije. Bil je glavni sodnik v drugi slovenski ligi in pomočnik sodnika v prvi ligi. Ker je imel aktivnosti preveč, časa pa premalo, se je odločil, da bo opustil delo sodnika in se posvetil treniranju otrok. Kljub prenehanju sojenja na tekmah, je konec devetdesetih let na pobudo vodilnih v sodniški organizaciji Nova Gorica začel delo funkcionarja ter kontrolorja in delegata na nogometnih tekmah. Osem let je opravljal delo podpredsednika novogoriškega Medobčinskega društva nogometnih sodnikov.

Zaradi dela v sodniški organizaciji je raje treniral mlajše selekcije, da ne bi prišlo do konflikta interesov. Velikokrat se je namreč zgodilo, da je bil delegat tekme nasprotnikov kluba, katerega ekipo je vodil. Delo v sodniški organizaciji in hkratno delo v klubu je omejeno. Ni zaželeno oziroma skoraj prepovedano je istočasno opravljanje dela trenerja in delegata ali sodnika. Ne glede na to pa je treniral tudi starejše selekcije. Takrat so se trenerji in vodstvo kluba pred začetkom sezone med seboj dogovorili, kdo bo vodil katero generacijo otrok in navadno je trener ostal z izbrano ekipo kar nekaj let. Trenersko delo je opravljal skoraj 20 let in z njim vplival na mnoge generacije mladih nogometašev. Z letom 2010 je zaradi pomanjkanja motivacije in prostega časa s treniranjem prenehal, a ker je želel ostati povezan z nogometom, se je odločil, da bo nadaljeval z delom delegata na tekmah pod okriljem NZS.

Za delo delegata je treba biti aktiven v medobčinski nogometni zvezi, v njegovem primeru novogoriški. Ta te potem predlaga na Nogometno zvezo Slovenije. Sledi delo delegata na tekmah nižjega nivoja v medobčinski zvezi. Z dobrim delom se nivo viša do stopnje delegata v krovni organizaciji, kjer potekajo vsakoletna izobraževanja, seminarji in tudi preverjanje znanja. Delo nogometnega delegata se začne uro pred začetkom tekme s pregledom dokumentacije ekip – pregled športnih izkaznic in pravice nastopa igralcev. Pregleda se ustreznost in urejenost slačilnic in v sodelovanju s sodniki prekontrolira igrišče. Med tekmo si delegat zapisuje morebitne dogodke na igrišču, ki jih po končani tekmi uskladi s sodniki. Sledi izpolnjevanje zapisnika s pomočjo aplikacije in pošiljanje podatkov na Nogometno zvezo Slovenije. Ob prihodu domov je treba izpolniti še elektronsko poročilo o tekmi – kako je bila tekma organizirana, ali je vse potekalo v skladu s predpisi in 'fair play' poročilo o obnašanju ekip ter morebitnih incidentih med tekmo ali po njej. Elektronska poročila so delegatom olajšala delo. Včasih je bilo potrebno vso papirno dokumentacijo pregledati. Poročila in zapisnike so pristojni pisali ročno, za tem pa jih pretipkavali na pisalni stroj, kar je terjalo veliko več časa kot danes. Naslednji dan ali dan za tem je delegat besedilo poslal po pošti. Tako so podatki na nogometno zvezo prišli z nekajdnevno zamudo. Danes so po izpolnjenem poročilu podatki v trenutku na spletni strani. Administrativno delo se tudi v nogometu ves čas spreminja. Posledično je v zadnjih letih tudi nepravilnosti manj. Klubi se trudijo, da ohranjajo visok nivo. Prej se je dogajalo, da so nogometaši s pomočjo zamenjane športne izkaznice igrali pod drugim imenom, ko je imel za ekipo pomemben igralec prepoved igranja. Velikokrat so bile v vratih luknje v mrežah, igrišče je bilo brez kotnih zastavic. Stojan je bil priča dogodku, ko so gostitelji problem s prenizkim golom odpravili tako, da so skopali luknjo pred golom in tako zadostili standardu. Odkar prednjačijo igrišča z umetno travo, takih in podobnih anekdot ni več, doda.

Glede na to, da je bil dolgo časa v sodniški organizaciji, je povedal nekaj več o uspešnosti slovenskih sodnikov na mednarodni ravni. Zadnja leta ima Slovenija nekaj dobrih sodnikov. Poleg sodniškega "zvezdnika" Skomine, tudi Jug, Vinčič in Kajtazovič sodijo med priznane sodnike v svetu. Na mednarodnih tekmah naši sodniki sodijo zelo dobro, pravi. Nimajo večjih napak, kar je najpomembnejše. Član sodniškega komiteja v krovni evropski nogometni organizaciji je Slovenec Vladimir Šajn, ki je prav tako predsednik Zveze nogometnih sodnikov Slovenije. Zato je verjetno prehod slovenskih sodnikov na mednarodno prizorišče olajšan. Ne gre pa le za dobro besedo. Zasluge gredo predvsem dobremu delu z mladimi sodniki, pravi Stojan. Zanimanje za sodniško delo je med mladimi v goriški regiji sicer nekoliko manjše, je pa v osrednji Sloveniji toliko večje. Veselje do dela je tudi med nogometnimi sodniki prvi pogoji, razlaga. Po prijavi na medobčinskem društvu

ima mladi sodnik predavanja, potem lahko opravi izpit. Za tem začne s sojenjem tekem najprej na najnižjem nivoju. Sodniki na tekmah spremljajo in ocenjujejo kontrolorji sojenja. Če se pri delu izkaže in pokaže potencial, pride sodnik na listo perspektivnih sodnikov. Vsak sodnik nato dobi svojega mentorja, ki ga spremlja in hodi z njim na tekme. Mentor je največkrat nekdo izmed nekdanjih dobrih sodnikov. Če se mladi sodnik na naslednjih tekmah izkaže za dobro izbiro, gre na izpit za republiškega sodnika. Počasi, z dobrimi ocenami in pozitivnimi mnenji kontrolorjev sojenja sodnik napreduje in se nato na priporočilo vodstva organizacije odloči, ali bo v nadaljevanju kariere glavni ali stranski sodnik. Po Stojanovem mnenju ima sodnik, ki je prej igral nogomet, prednost ravno zaradi občutka za igro. Veliko je torej odvisno od mnenja kontrolorjev, doda. Čeprav se na prvi pogled ne zdi, mora tudi sodnik pokazati razkošno talenta. Prezenca na igrišču, umirjenost in natančnost so le nekatere izmed lastnosti dobrega sodnika.

Stojan pedagoško delo opravlja že skoraj 40 let. Pa vendar se v vseh teh letih izobraževanje osnovnošolcev ni nikoli toliko spremenilo kot v zadnjem letu dni. Posledice virusa covid-19 se kažejo tudi na urah športne vzgoje. Pouk poteka na daljavo in je prilagojen, a se ure športne vzgoje še nekoliko razlikujejo od pouka ostalih predmetov. Z učenci se srečuje prek spletne aplikacije in jim daje navodila za telesno aktivnost. Veliko več je teorije, pravi. Otrokom pošilja raznorazna besedila in članke. Pouk je neroden prav zato, ker naj bi bila v ospredju predmeta šport fizična vadba, ne pa sedenje in poslušanje. Učencem pošilja tudi posnetke izvajanja določenih vaj, a pričakovati, da se bodo otroci sami angažirali in lastno izvedbo vaje celo posneli in poslali učitelju, je nerealno. Vprašanje je tudi, kako bo potekalo ocenjevanje. Prednost podeželja, kjer poučuje, je sicer v tem, da so otroci tam navadno fizično aktivnejši v prostem času, v primerjavi z vrstniki iz mest. Veliko otrok je zelo aktivnih, a tudi ta trend upada, ne glede na to, da narava v Trnovskem gozdu ponuja veliko površino za fizično aktivnost. Tehnologija je marsikaterega fanta in dekleta posrkala vase, pojasnjuje Koren, in niti Otlica niti Col nista izjemi. Tudi na podeželju je moč opaziti razliko v motoričnih sposobnostih otrok v primerjavi s prejšnjimi generacijami. Stojanu je žal tudi zato, ker marsikateri športni talenti z Gore in colskega področja ne morejo napredovati, kot bi lahko. Zaradi oddaljenosti od klubov in težav s prevozi se otroci ne morejo vključiti v redno treniranje in športna tekmovanja. Le redki s pomočjo staršev uspevajo in dosegajo uspehe.

Mogoče zaradi poučevanja športa in nenehne stika z mladimi tudi ne goji več trenerskih ambicij. Pravi, da je v Ajdovščini dovolj mladih ambicioznih trenerjev. »Z veseljem spremljam njihovo delo, sam pa se ne bi ponovno ukvarjal s tem,« doda. Izjemo rad pomaga in svetuje, ko ga pokličejo na pomoč, a delo v Primorju prepušča prihodnjim generacijam. Poleg poučevanja na osnovni šoli, si želi še naprej opravljati delo delegata. To ima namen početi še nadaljnjih nekaj let in do takrat tudi uradno ne sme delati v klubu. Delegat lahko svoje delo opravlja do 70. leta. »Nato ti podarijo dres nogometne reprezentance s tvojim imenom in te dajo v nogometno penzijo,« doda v smehu.

Dokler napredujoča se tehnologija športa ne bo spremenila v tolikšni meri, da bodo sodniki odveč, ostajajo človeški čuti glavni vir odločanja na športnih tekmovanjih. Do tedaj so nam potrebni dobri sodniki, delegati, kontrolorji in konec koncev tudi trenerji. V Sloveniji vzgajamo uspešne sodnike in trenerje in k temu je s svojim srčnim delom pripomogel tudi Stojan. 📍

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
AVTOMOBILSKI	PRIPRAVA	OSTRINA	PRIPRAVA	ZDRAVILNA	4. IN 14.	SPREJETA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA
OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA	OSTRINA

KA

3

AVTODELI

KOMPLET ZA
PRVO POMOČ
ZA AVTOMOBILE

5,99 €

PE Ajdovščina:
Vipavska cesta 6 A
T: 05 9954 965
M: 041 703 560
E: trgovina@ka3.si

PE Šempeter:
Žnidarčičeva 23A
T: 05 9954 966
M: 051 610 125
E: sempeter@ka3.si

- NADOMESTNI REZERVNI DELI
- DODATNA OPREMA
- ROČNO IN ELEKTRIČNO ORODJE
- AKUMULATORJI IN ZIMSKA OPREMA

Urnik: pon - pet od 8^h do 19^h, sobota od 8^h do 13^h

WWW.KA3.SI

Foto: M. Veigl - str. 12, 2020

E-NERGIJO!

PRIKLOPITE SE NA WAJDUSKO

Obiščite nas na Tovarniški ali Goriški cesti v Wajdušni ali preko medijev:

www.e-nergia.si
tel. št. 01/ 565 44 88
info@e-nergia.si

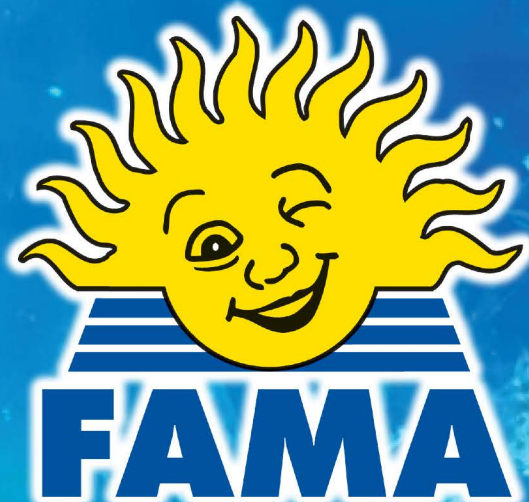

Energia-gas-and-power-Slovenija

@e_nergia_slovenija

Naša burja vam bo pripihala:

- zagotovljene ugodne cene – ker skrbimo za vaše prihranke
- brezplačno menjavo dobavitelja – ker skrbimo za vašo brezskrbnost
- možnost fizičnega obiska dobavitelja – ker gradimo na medsebojnih odnosih
- brezplačno kolektivno zavarovanje pri Vzajemni – ker skrbimo za vaš lepši jutri
- bon v kozmetičnem salonu Ritual – ker skrbimo za vaše dobro počutje
- vedno nove dodatne ugodnosti – ker vam ponujamo nekaj več kot le električno energijo!

*Vesel Božič
in srečno
Novo leto*

2021

Spoštovani kupci,

Hvala za vse vaše nakupe v naših marketih. Trudili smo se, da smo bogato založeni in konkurenčni. Predvsem pa, da je vaš nakup pri nas varen. Vaši številni nakupi pa nam omogočajo, da bomo še boljši in boste še z večjim zadovoljstvom obiskovali naše markete.

Še enkrat iskrena hvala. In ostanite zdravi!